

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/
030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิทยานิพนธ์

ของ

ติ๊กคำ พะจันทอน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มีนาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/
030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิทยานิพนธ์

ของ

ติ๊กคำ พะจันทอน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มีนาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

COMMUNITY PARTICIPATION THAT AFFECTED THE EFFECTIVENESS OF LAO/030
COMMUNITY DEVELOPMENT PROGRAM OF BOUALAPHA DISTRICT,
KHAMMUANE PROVINCE, LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

BY

TICKHAM PHACHANTHONE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Public Administration Degree in Public Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

March 2020

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ดิกคำ พะจันทอน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมดี) และผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

 กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล) แต่งตั้งเพิ่มเติม (รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

 กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาารถ อัยกร) แต่งตั้งเพิ่มเติม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล)
รักษาการแทนประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 24 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือให้กำลังใจ และให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอดจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการสอบป้องกันทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบคุณประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ และญาติพี่น้องทุกคน เพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่น 10 ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยเหลือเอาใจใส่ และคอยให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบพระคุณท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความสะดวกความร่วมมือ ข้อเสนอแนะและอื่น ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณความดี และประโยชน์แต่บิดา มารดา ที่ให้ชีวิตและอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา รวมทั้งขอมอบเป็นกตัญญูตา แต่บรรพชนที่ล่วงลับไปแล้ว และบูรพาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตน และบรรลุผลสำเร็จในปัจจุบัน

ติกคำ พะจันทอน

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
ผู้วิจัย	ติ๊กคำ พะจันทอน
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล
ปริญญา	รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 4) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 352 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) และประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของ
แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา
อาชีพ และพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนในภาพรวม ไม่มีความ
แตกต่างกัน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวง
คำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนทุกชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและ
ความต้องการ และส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่แต่ละชุมชนพบปะกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึง
ปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลและเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน และควรส่งเสริมให้ประชาชน
เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน ประสิทธิภาพ การพัฒนาชุมชน แผนงานลาว/030

TITLE Community Participation that Affected the Effectiveness of
LAO/030 Community Development Program of Boualapha
District, Khammuane Province, Lao People's Democratic
Republic

AUTHOR Tickham Phachanthone

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Lamai Romyen
Assoc. Prof. Dr. Jitti Kittilertpaisarn

DEGREE M.P.A. (Public Administration)

INSTITUTION Sakon Nakhon Rajabhat University

YEAR 2020

ABSTRACT

The purposes of this research included the following: 1) to study the level of the community participation and the effectiveness of the LAO/030 Community Development Program of Boualapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic, 2) to compare the effectiveness of the LAO/030 Community Development Program of Boualapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic on the basis of different personal qualities, 3) to examine the influences of community participation on the effectiveness of LAO/030 Community Development Program of Boualapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic, and 4) to investigate and obtain guidelines on improving the LAO/030 Community Development Program. The samples consisted of 352 people who lived in Boualapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic. The questionnaire was used as a tool to collect data and statistics employed for analyzing the data comprised frequency, percentage, mean, t-test, One-way ANOVA, Pearson's product moment correlation coefficient, and Multiple Linear Regression Analysis.

The study revealed these results:

1. The community participated in the LAO/030 Community Development Program of Boulapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic, as a whole, at the moderate level ($\bar{X} = 2.76$).

The effectiveness of the LAO/030 Community Development Program of Boulapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic, as a whole, was also at the moderate level ($\bar{X} = 2.83$).

2. Comparing the effectiveness of the LAO/030 Community Development Program of Boulapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic on the basis of different personal qualities, it was found that people whose genders, ages, statuses, educational levels, careers, and residences/locations differed, as a whole, did not differently affect the community development effectiveness. However, the study showed that people with different monthly incomes significantly had different influences on community development effectiveness at .05 statistical level.

3. The community participation did not influence on the effectiveness of the LAO/030 Community Development Program of Boulapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic.

4. These guidelines were obtained for improving the LAO/030 Community Development Program of Boulapha District, Khammuane Province, Lao People's Democratic Republic. Relevant government organizations should survey people's opinions in every community in order to know their problems, sufferings, and needs. The government officials should be sent to meet the people in the areas so as to gain the issues, information, and recommendations for developing the community. The people should be encouraged and supported to participate in community development more.

Keywords: Community participation, effectiveness, community development,

LAO/03

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน	13
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	51
บริบทแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	91
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	130
5 สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	143
สรุปผลการวิจัย	143
อภิปรายผลการวิจัย	145
ขอเสนอแนะ	151
บรรณานุกรม	153
ภาคผนวก	162
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	163
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	171
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	174
ภาคผนวก ง ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	185
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	192
ภาคผนวก ฉ คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	194
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ	200
ประวัติย่อของผู้วิจัย	204

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืน	47
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	104
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมและรายด้าน	106
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมคิดร่วมตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ	107
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ โดยรวมและ รายข้อ	108
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ	109
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมติดตามและประเมินผล โดยรวมและ รายข้อ	110
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว โดยรวมและรายด้าน	111
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ด้านสังคม โดยรวมและรายข้อ	112

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ	114
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้อ	116
12 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ	118
13 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ	119
14 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา	120
15 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ	121
16 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	122
17 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' s test)	123

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' s test)	124
19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	126
20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	127
21 จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด ..	128

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
-------------------------------	---

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนล้วนมีธรรมชาติที่ใฝ่ดี ใฝ่เจริญ จะเห็นได้ว่าคนทุกคนรวมทั้งตัวของเราเองต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม อยู่ตลอดเวลา ทำให้มนุษย์มีการพัฒนาอยู่อย่างต่อเนื่อง มนุษย์อยากอิม ไม่อยากอด อยากสุข ไม่อยากทุกข์ อยากอุ่น ไม่อยากหนาว อยากปลอดภัย ไม่อยากได้รับอันตราย อยากสะดวกสบาย ไม่อยากลำบาก มนุษย์จึงใช้สติปัญญาและความสามารถที่มีความพยายามทำให้ชีวิตของตนเองดีขึ้น พัฒนาขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการพัฒนาจึงเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์และมีแนวทางเดียวกันกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไป (สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550, หน้า 1-9)

การพัฒนาชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการสร้างคุณค่าใหม่ สะท้อนออกมาเป็นพลังของการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาจากคนในชุมชนที่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา แก้ไขปัญหา เป็นการสนับสนุนให้ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยนำปัญหาที่วิเคราะห์ กำหนดกิจกรรม และดำเนินงานตามความสามารถของชุมชน โดยพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก ภายใต้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม จึงต้องมุ่งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการปัญหาของชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชน ใช้ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศักยภาพของชุมชน มาสร้างกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนร่วมกัน โดยการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นรากแก้วของการแก้ไขปัญหา เป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพ โดยกระบวนการทำงานภายใต้หลักการวิธีการพัฒนาชุมชน และเป็นการปลุกกระแสชุมชนให้มีความตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเอง (นิศรา จันทรเจริญสุข, 2555, หน้า 2)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป ระหว่างละติจูด 14-23 องศาเหนือ และลองจิจูด 100-108 องศาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 236,800 ตารางกิโลเมตร (ส่วนที่เป็นน้ำ : 6,000 ตารางกิโลเมตร พื้นดิน : 230,800 ตารางกิโลเมตร) หรือ 148 ล้านไร่ หรือ 91,429 ตารางไมล์ อาณาเขตทิศทางเหนือติดกับประเทศจีน มีชายแดนรวมกันยาว 505 ตารางกิโลเมตร ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา มีชายแดนรวมกันยาว 535 ตารางกิโลเมตร ทิศตะวันออกติดกับเวียดนาม มีชายแดนรวมกันยาว 2,069 กิโลเมตร ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับพม่า มีชายแดนรวมกันยาว 236 กิโลเมตร และทิศตะวันตกติดกับไทย มีชายแดนรวมกันยาว 1,835 กิโลเมตรไม่มีพื้นที่ติดทะเล (Land Lock) ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นภูเขาและที่ราบสูง พื้นที่ร้อยละ 30 ที่เหลือเป็นที่ราบซึ่งอยู่ตอนกลางและทิศตะวันตกของประเทศ (วารสารสารมิตรภาพไทย-ลาว, 2550, หน้า23)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีระบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (ทางการลาวใช้คำว่า ระบอบประชาธิปไตยประชาชน) โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรชั้นนำประเทศ ซึ่งพรรคนี้เริ่มมีอำนาจสูงสุดตั้งแต่ลาวเริ่มปกครองในระบอบสังคมนิยมเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ประธานประเทศ (ประธานาธิบดี) ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวคนปัจจุบัน ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี คือ บุนยัง วอละจิต (ดำรงตำแหน่งเลขาธิการใหญ่คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอีกตำแหน่งหนึ่ง) ส่วนนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน คือ นายทองลุน สีสุลิด ประเทศลาวแบ่งเป็น 17 แขวง และ 1 นครหลวง (ได้แก่ นครหลวงเวียงจันทน์) แขวงแต่ละแขวงจะแบ่งเป็น เมือง ซึ่งจะมีหนึ่งเมืองเป็นเมืองหลวงของแขวงเรียกว่า เมืองเอก ประเทศลาวแบ่งองค์กรบริหารการปกครองออกเป็น 3 องค์กร ได้แก่ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ การปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นรูปแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคการเมืองเดียวที่มีอำนาจสูงสุด คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว อำนาจที่เป็นเครื่องมือทางการบริหารประเทศ ได้แก่ สภาแห่งชาติ สมาชิกของสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี มีประมุขรัฐเรียกว่า ประธานประเทศ (Head of State) เลือกตั้งจากสภาแห่งชาติ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี องค์กรบริหารประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาล รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และหัวหน้าองค์กรเทียบเท่ากระทรวง มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี ศาลประชาชนและองค์กรอัยการประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ

ชั้นแขวงและนคร ชั้นเมืองและเทศบาล และชั้นหมู่บ้าน (รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2015, หน้า 13-28) ในส่วนการบริหารจัดการระบบราชการของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีรูปแบบการบริหารคล้ายคลึงกับทฤษฎีระบบราชการ Bureaucracy ของ Max Weber (1966) คือ ยึดถือหลักลำดับชั้น (Hierarchy) หลักแห่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) หลักการทำงานที่ยึดถือกฎระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ข้อบังคับ (Rule, Discipline and Regulations) หลักแห่งการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะ (Division of Labor, Specialization) และการถือหลักคุณธรรม (Merit System) ตลอดจนมีลักษณะความเป็นวิชาชีพ (Professional) (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์, 2551, หน้า 54-55 อ้างถึงใน คำไทพรมมะหาไชย, 2552, หน้า 2)

วิสัยทัศน์ปี ค.ศ. 2030 ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มุ่งพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลางให้มีรายได้ต่อคนสูงขึ้นเพื่อให้หลุดพ้นจากประเทศด้อยพัฒนาในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งมีความเป็นไปได้เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติอยู่จำนวนมาก อีกทั้งรัฐบาลมีนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุนในการดึงดูดนักลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศเข้ามาร่วมพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปี ค.ศ. 2016-2030 ได้กำหนดไว้ดังนี้ 1) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจะต้องมีเสถียรภาพทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยทางสังคม 2) การสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพราะว่ายังด้อยทางด้านทักษะ มีมือแรงงานและวิชาการ เพราะขาดแคลนในด้านสถาบันและมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ คุณภาพทางการศึกษาก็ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร อีกทั้งพยายามส่งเสริมให้ผู้หญิงมีการศึกษาและบทบาททางสังคม ซึ่งถือเป็นการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ นอกจากนี้ประชาชนทุกคนจะต้องมีความสามัคคี และอีกเรื่องที่สำคัญคือต้องให้มีระบบกฎหมายที่ครอบคลุม มีความเป็นประชาธิปไตยเปิดกว้าง มีการส่งเสริมให้มีการลงทุนของต่างประเทศ โดยสร้างความเข้มแข็งให้นักลงทุนภาคเอกชนเข้ามาร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ต้องมีการสร้างเครือข่ายกับต่างประเทศอย่างต่อเนื่องกับพันธมิตรทุกประเทศ ในการสร้างความร่วมมือช่วยเหลือกัน สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี สร้างความร่วมมือในการรับมือ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ รวมถึงความขัดแย้งหรือสงครามในต่างประเทศที่อาจกระทบ
ไม่ว่าจะในทางตรงหรือทางอ้อม (ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรษฐกิจและสังคม 2016–2030,
https://www.matichon.co.th/education/news_203906)

แผนงานลาว/030 เป็นแผนงานพัฒนาท้องถิ่นสำหรับจังหวัด เวียงจันทน์
บ่อแก้ว บอลิคำไซ และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการให้
ทุนจากประเทศหลักเซมเบิร์กหรือเรียกอีกชื่อว่าโครงการลาว/030 เป็นโครงการ บรรเทา
ทุกข์ในหมู่บ้านและอำเภอที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของ 4 จังหวัด และโครงการนี้ยังช่วยใน
ด้านการพัฒนาเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น การแข่งขัน
การคุ้มครองและหารือดำเนินนโยบาย เป้าหมายรวมของโครงการจะมีอยู่สามเป้าหมาย คือ
จากแผนพัฒนาศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ (2016–2020) 1) ลดระดับความยากจนใน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้ลดลง 2) หยุดความอดอยาก ลดระดับความต่ำ
ต้อยและขาดโภชนาการ และ 3) รับประกันถึงการคุ้มครองสภาพแวดล้อมแบบยั่งยืน
โดยผ่านการคุ้มครองที่ดีของหน่วยงานคุ้มครองที่ดิน สามเป้าหมายนี้จะถือว่าเป็นจุดศูนย์
รวมเพื่อนำเข้าสู่การลงทุนของแผนงานลาว/030 เข้าสู่ด้านวิธีการสร้างความเข้มแข็ง
การสร้างยุทธศาสตร์และการหารือดำเนินนโยบายเพื่อช่วยเหลือรัฐบาล สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางแผนไว้ (แผนงานลาว/030, 2018)

การพัฒนาชุมชนนั้นมีแนวคิดพื้นฐานอยู่ที่การสรรหากระบวนการ แนวทาง
รูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการที่หนุนเสริมการพัฒนาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามี
ส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจของการพัฒนา
โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน
ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า
การพัฒนาชุมชนนั้นเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนนั่นเอง
(โกวิท พวงงาม, 2553, หน้า 126–129) ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งการพัฒนาชุมชนจะประสบ
ความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลและประชาชนไม่ปล่อยให้ฝ่าย
หนึ่งฝ่ายใดรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว เพราะทั้งรัฐบาลและประชาชนในชุมชนต่างก็มีข้อจำกัด
ไม่สามารถดำเนินงานชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้เต็มที่ดังกล่าวนั้นแล้ว การร่วมมือระหว่าง
รัฐบาลและประชาชนนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตัวเอง การใช้ทรัพยากร

ในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสม เป็นสำคัญ

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ว่ามีการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับใด การบริหารจัดการชุมชนเป็นอย่างไร ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือไม่ ตลอดจนศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาชุมชน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการบริหารการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน และประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกันหรือไม่ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือไม่อย่างไร
4. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 ในเขตเมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

3. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. ผลจากการวิจัยที่ได้ สามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนประชากรทั้งหมด 2,913 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 352 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973, p. 127 อ้างถึงใน อรุณ จิรวัดน์กุล, 2552, หน้า 32) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

2.1.1.1 เพศ

2.1.1.2 อายุ

2.1.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.1.4 อาชีพ

2.1.1.5 รายได้

2.1.1.6 พื้นที่อยู่อาศัย

2.1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

2.1.2.1 ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ

2.1.2.2 ร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ

2.1.2.3 ร่วมรับผลประโยชน์

2.1.2.4 ร่วมติดตามและประเมินผล

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

2.1 ด้านสังคม

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

2.3 ด้านเศรษฐกิจ

3. ขอบเขตตามระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัย และเก็บข้อมูลในช่วง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ 1) แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) 2) แนวคิดเกี่ยวกับมิติของการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบทของสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550, หน้า 49 – 52) และตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืนของกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Commission on Sustainable Development : UNCSO) (UNCSO, 2001 อ้างถึงใน วิจิต หล่อจ๊ะระชุนท์กุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช, 2556) มาประยุกต์และบูรณาการเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย ประกอบด้วย 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และกำหนดเป็นความมุ่งหมายของการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน หมายถึง ผลสำเร็จอันเป็นผลเนื่องมาจากการบริหารการพัฒนาชุมชน การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ ทั้งการจัดระบบและกระบวนการในการดำเนินงานพัฒนา การนำทรัพยากรทุกด้าน ทั้งทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา ในงานวิจัยนี้หมายถึง

การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านสังคม หมายถึง การบริหารการพัฒนาทางด้านสังคม โดยชุมชนมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ กิจกรรมผู้พิการและด้อยโอกาส การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระดับปฐมวัย โดยการพัฒนากิจการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบของเยาวชนและวัยทำงานที่ขาดโอกาส การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการกีฬาให้เด็กและเยาวชน การส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิกอบายมุข การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น และการส่งเสริมจริยธรรมคุณธรรมและศีลธรรมอันดีของครอบครัวและชุมชน

1.2 ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชน เข้าใจและยอมรับเป้าหมายของชุมชน ซึ่งมีความเป็นไปได้เหมาะสม เกี่ยวกับการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน เน้นการวางแผนและควบคุมการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำและที่ดินให้เหมาะสม การก่อสร้างโครงสร้างและบริการพื้นฐานต่าง ๆ แก่ประชาชนให้เพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนการดำเนินการออกมาตรการเพื่อควบคุมและรักษาสิ่งแวดล้อม ให้มีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยี

1.3 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ชุมชนมีการบริหารการพัฒนาชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ โดยชุมชนมีการส่งเสริมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP) ให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มอาชีพสร้างและขยายเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง ให้มีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า ให้ประชาชนประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ พุ่มเฟิย มีการจัดกิจกรรมสร้างการประหยัดอดออม สร้างค่านิยมในการพึ่งตนเอง โดยปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภคในเบื้องต้นตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ในการพึ่งตนเอง และให้ประชาชนในชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา

แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งการเข้าร่วมประชุม ร่วมกิจกรรม ออกความคิดเห็น การร่วมปฏิบัติ ฯลฯ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนด เป้าหมายการพัฒนาร่วมกันวางแผน กำหนดกิจกรรม ร่วมกันให้ข้อมูล ร่วมกันเสนอความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันผลักดัน เพื่อสนองตอบความต้องการของตัวเองและชุมชน

2.2 ร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ร่วมปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตนเองและชุมชน ตลอดจน การเสียสละเวลาแรงงานเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.4 ร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมประชุม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การเสนอความคิดเห็นในการดำเนิน กิจกรรมครั้งต่อไป ปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการ ประเมินความก้าวหน้าของชุมชนและตนเอง

3. คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ประกอบด้วย

3.1 เพศ หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

3.2 อายุ หมายถึง ระดับอายุของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อายุไม่เกิน 30 ปี 2) อายุ 31-45 ปี 3) อายุ 46-60 ปี และ 4) มากกว่า 60 ปี

3.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ การศึกษา 1) ระดับประถมศึกษา 2) ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. 3) ระดับอนุปริญญาหรือ เทียบเท่า/ปวส. 4) ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

3.4 อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) เกษตรกร 2) ค้าขาย 3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐและ 4) รับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน

3.5 รายได้ หมายถึง รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามต่อเดือน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ไม่เกิน 250,000 กีบ 2) 250,001-500,000 กีบ 3) 500,001-1,000,000 กีบ 4) ตั้งแต่ 1,000,001 กีบขึ้นไป

3.6 พื้นที่อยู่อาศัย หมายถึง การแบ่งโซนพื้นที่อยู่อาศัยในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม อาศัยอยู่ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โซนที่ 1 2) โซนที่ 2 3) โซนที่ 3

4. แผนงานลาว/030 หมายถึง แผนงานพัฒนาท้องถิ่นสำหรับจังหวัด เวียงจันทน์ บ่อแก้ว บอลิคำไซ และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการให้ทุนจากประเทศลักเซมเบิร์กหรือเรียกอีกชื่อว่าโครงการลาว/030 เป็นโครงการ บรรเทาทุกข์ในหมู่บ้านและอำเภอที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของ 4 จังหวัด และโครงการนี้ ยังช่วยในด้านการพัฒนาเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น การแบ่งชั้นการคุ้มครองและหารื้อด้านนโยบาย

5. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หมายถึง ข้อเสนอแนะจากการระดม ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ที่ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้จากบทสรุปของงานวิจัย ในด้านซึ่งได้คะแนน เฉลี่ยระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยรวม เพื่อให้การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ที่ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. บริบทแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน

ความหมายของประสิทธิผล

นักวิชาการและนักบริหารหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายของคำว่าประสิทธิผล แตกต่างกันไป ดังนี้

สุภาพร พิศาลบุตร (2550, หน้า 221) ได้กล่าวว่า ประสิทธิผล เป็นคำตอบที่ทำให้ทราบว่ามีผลผลิตและจุดหมายที่กำหนดไว้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และมีเหตุผลอะไรที่ทำให้การปฏิบัตินั้นประสบความสำเร็จ และอะไรบ้างที่ทำให้ล้มเหลว

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2550, หน้า 291) ได้นิยามประสิทธิผล ไว้คือความน่าจะเป็นของการบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์หรือเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการบรรลุความสำเร็จ

ปาณิสรา จรัสวิญญู (2550, หน้า 16) กล่าวถึง ประสิทธิผลว่าเป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่ามีนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

หรือไม่ ซึ่งเป็นการประเมินความสำเร็จที่แท้จริงว่าเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามนโยบาย/
แผนงาน/โครงการ แล้วได้ผลงานหรือผลลัพธ์ออกมาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
ตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับเพียงใด

สถาบันตำราจรรยาภาพ (2550, หน้า 31 อ้างถึงใน สุพัฒน์ กองศรีมา,
2552, หน้า 31) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง การใช้ความพยายาม
เพื่อบริหารโครงการให้ได้ผลผลิต (Outputs) ตามรายการต่าง ๆ (Specifications) ที่กำหนด
ไว้ด้วยทรัพยากรโครงการ (Inputs) ที่ไม่มากกว่าที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการโครงการ
ในที่นี้ ผลผลิต หมายถึง ผลการปฏิบัติงาน บริการ หรือ กิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ทำสำเร็จ
สมบูรณ์พร้อมส่งมอบให้ประชาชนผู้รับบริการ ผลผลิตเป็นผลงานที่เกิดจากการดำเนิน
กิจกรรมของหน่วยบริการโดยตรง ในที่นี้กิจกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลหรือกลุ่ม
บุคคล เช่น การบันทึกข้อมูล เป็นต้น และผลการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลที่เกิดจากการ
ทำกิจกรรม

วรัท พุกษากุลนันท์ (2550, หน้า 1) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness)
หมายถึง การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Effectiveness is to do
right things) หรือความสามารถในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จุดสำคัญ
ของประสิทธิภาพอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ถูกคาดหวังตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้
และผลผลิตจริงที่มีขึ้น

อนันท์ งามสะอาด (2551, หน้า 1) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness)
หมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวัง (Purpose) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์
(Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) และเป้าหมายเฉพาะ (Target) ได้แก่

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ จะกำหนดชนิดประเภทและจำนวนของผลผลิต
สุดท้ายต้องการที่ได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นลง
2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ จะแสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการ
ดำเนินงานนั้น ๆ
3. มุ่งเน้นที่จุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่าได้ผลตามที่ตั้งไว้
หรือไม่และที่สำคัญต้องมีตัวชี้วัด (Indicator) ที่ชัดเจน

สุพัฒน์ กองศรีมา (2552, หน้า 32) ประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินงาน
ขององค์การ เพื่อที่จะมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานหลักประกัน
สุขภาพถ้วนหน้ากำหนดไว้

สมชาย หิรัญกิตติ (2552, หน้า 76) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ ความสามารถขององค์กรในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่งในบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงปริมาณทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการ เป็นการกระทำที่ถูกต้อง (Doing things right) โดยคำนึงถึงความสามารถบรรลุเป้าหมาย (Goals) ที่กำหนดไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2553, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพ ว่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพจึงมุ่งทำให้เกิดการ “ทำสิ่งที่ถูกต้อง (Doing the right things)” และประสิทธิภาพ เป็นวิธีการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำสุด กล่าวคือ เป็นการใช้โดยมีเป้าหมาย (Goal) คือ ประสิทธิภาพหรือให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้สูงสุด อาจเรียกว่า “ทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง (Doing things right)”

Price (1968, p. 46 อ้างถึงใน สุพัฒน์ กองศรีมา, 2552, หน้า 31) ได้เสนอแนวคิดกับประสิทธิผลขององค์กรว่า หมายถึง ระดับของค่าหรือระดับความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย

Mosley (1996, p. 72 อ้างถึงใน อิศระ บุญญะฤทธิ, 2545, หน้า 15) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพ เกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้จัดการที่จะตั้งเป้าหมาย และบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายนั้น

Moorhead and Griffin (2001, p. 46 อ้างถึงใน เฉลิม สุขเจริญ, 2557, หน้า 7) ให้ความหมายประสิทธิผลว่า ประสิทธิภาพที่สูงจะอยู่ที่ความหลากหลายของผลลัพธ์ของบุคคล ผลลัพธ์กลุ่ม และผลลัพธ์ขององค์กร ซึ่งบางครั้งความแตกต่างของประเภทก็จะทำให้ผลลัพธ์ขององค์กรแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละผลลัพธ์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญของประสิทธิผลองค์กร

Daft (2004, p. 84 อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2550, หน้า 6) ให้ความหมายประสิทธิผลองค์กรไว้ว่า หมายถึง ระดับการบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สังคมเรียกร่องและคาดหวังให้องค์กรมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในสภาพปัจจุบันคาดหวังให้องค์กรผลิตสินค้าและบริการภายใต้เงื่อนไขของความจำกัดของทรัพยากรประสิทธิผล จึงเป็นการวัดในแง่ของ "การบรรลุถึงเป้าหมายภายใต้ทรัพยากรซึ่งมีจำกัด ทั้งนี้ต้องเพิ่มแนวความคิดเรื่องประสิทธิภาพเข้าไป

ด้วย ซึ่งแนวความคิดเรื่องประสิทธิภาพ หมายถึง ความมากน้อยของการที่องค์การสามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้มากที่สุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด แนวความคิดทั้งสองเรื่องคือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีความสัมพันธ์ต่อกัน แต่ก็ยังคงมีความแตกต่างกัน ตัวอย่างของการมีประสิทธิผลโดยไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การหาได้ไม่ยาก เป็นต้นว่า องค์การสามารถผลิตสินค้าเศรษฐกิจบางอย่างให้มีประสิทธิผลโดยไม่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นความหมายของการปฏิบัติงานขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพจึงเน้นประเด็นสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการเป็นสิ่งที่จะต้องจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล
2. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่จะต้องไม่เพียงพอสำหรับการมีประสิทธิผล ดังนั้นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย-ประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) ของการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐจะต้องประกอบไปด้วยสองส่วนคือ การวิเคราะห์ประสิทธิผล (Effectiveness Analysis)-(Value) ของผลที่จะต้องถูกเลือกไปปฏิบัตินั้นมีคุณประโยชน์ต่อสังคมสูงกว่าค่าใช้จ่าย ประโยชน์ดังกล่าวอาจเป็นผลผลิตทางกายภาพ (Physical Output) หรือสินค้า บริการ หรือประโยชน์ที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความมั่นคง ความมั่งคั่งของทัศนียภาพหรือความเป็นธรรมทางสังคม การประเมินคุณค่าของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นผลได้จากโครงการสาธารณะขึ้นอยู่กับความเต็มใจของประชาชนแต่ละคนในการเสียค่าใช้จ่ายทางอ้อมโดยการเสียภาษีอากร สำหรับสินค้าและบริการดังกล่าว ถ้าคุณค่าของผลประโยชน์ที่จะได้จากโครงการมีต่อบุคคลในสังคมโดยส่วนรวมแล้วมีมากกว่าค่าทรัพยากรที่จะใช้ในการบริหารโครงการ โครงการดังกล่าวนับว่าเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม (กรณี มหานนท์, 2529, หน้า 116-117)

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประสิทธิภาพ จึงหมายถึง ชีตความสามารถของการบรรลุวัตถุประสงค์นั่นเองแนวความคิดของสาขาวิชาการทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกันต่อวิธีการในการปรับปรุงประสิทธิผลขององค์การให้ดีขึ้น รวมทั้งการทำงานให้มีผลสำเร็จในแง่ของการจัดการ หมายถึง การบรรลุเป้าหมายขององค์การนั้น คือ การทำถูกต้องตามสิ่งที่ควรทำ ซึ่งบางครั้งการบรรลุเป้าหมายขององค์การในแง่มุมของประสิทธิผลอาจไม่คำนึงถึงทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ไปว่าจะมากหรือน้อยเพียงใดในภาพรวม และประสิทธิภาพจะเกี่ยวพันกับวิธีการ ส่วนประสิทธิผลจะเกี่ยวพันกับจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551, หน้า 102-103) กล่าวว่า การประเมินผลหรือการวัดประสิทธิผลการปฏิบัติงาน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามระยะเวลาที่ทำการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินระหว่างการทำงาน เป็นการประเมินเพื่อติดตามดูผลผลิตของโครงการในขณะที่โครงการนั้น ๆ กำลังดำเนินอยู่ การประเมินประเภทนี้ ให้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ที่จำเป็นแก่ผู้จัดการโครงการและผู้ตัดสินใจเพื่อปรับนโยบายวัตถุประสงค์ ตลอดจนการจัดการทรัพยากรของโครงการ ผลจากการประเมินระหว่างดำเนินการนี้ อาจจะทำให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนโครงการใหม่ได้ด้วย
  2. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ การประเมินประเภทนี้จะให้สารสนเทศที่จำเป็นทั้งหมดแก่ผู้ตัดสินใจและผู้วางแผน สำหรับใช้เพื่อการวางแผนโครงการใหม่ และเพื่อเป็นแนวทางการประเมินผลในอนาคตต่อไป
  3. การประเมินย้อนหลัง เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบย้อนหลังเมื่อโครงการสิ้นสุดไปแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่งว่า มีผลกระทบจากโครงการหรือไม่อย่างไร
- วันชัย มีชาติ (2550, หน้า 14-40) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการใด ๆ ขององค์กรจะต้องเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมากทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความต้องการ ความคาดหวังและมีมุมมองขององค์กรที่แตกต่างกันออกไป การที่จะสรุปว่า องค์กรมีประสิทธิผลหรือองค์กรดำเนินงานได้สำเร็จเพียงใดนั้น จึงเป็นเรื่องที่กล่าวได้ยาก ทั้งนี้เพราะบุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านั้น มีมุมมองที่แตกต่างกันนั่นเอง จึงได้มีผู้ที่พยายามคิดค้นวิธีการและสร้างแนวทาง เพื่อจะนำมาใช้วัดความมีประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

- 1) แนวทางการประเมินประสิทธิผลขององค์กรจากการบรรลุเป้าหมายขององค์กร (The Goal Attainment Approach) แนวความคิดนี้มีความเชื่อว่าองค์กรตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ความสำเร็จจึงสามารถวัดได้จากระดับของการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หากองค์กรไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่จัดตั้งขึ้นถือได้ว่าองค์กรไม่ประสบผลสำเร็จหรือไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แนวความคิดนี้มีความเชื่อว่าองค์กรเป็นผลผลิตของระบบเหตุผลที่เกิดจากการ

มีเป้าหมายและต้องมีการดำเนินการเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ องค์การที่จะสามารถเลือกใช้แนวทางนี้ได้จะต้องมีลักษณะการจัดองค์การที่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้ มีความเห็นพ้องต้องกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและต้องสามารถวัดผลสำเร็จของเป้าหมายได้อย่างแท้จริงการวัดประสิทธิผลขององค์การจากการบรรลุเป้าหมายจะต้องพิจารณาถึงระดับของเป้าหมายขององค์กร โดยเป้าหมายทุกระดับจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1. เป้าหมายแท้จริงขององค์การ

- เป้าหมายที่เป็นทางการ หรือเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

เป็นเป้าหมายที่บอกกิจกรรมขององค์กร ตลอดจนทรัพยากรที่ใช้ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์จึงมักจะกำหนดเป็นแผนระยะยาว เช่น ในอีก 5 ปีข้างหน้า

- เป้าหมายในระดับการดำเนินการหรือในระดับฝ่าย เป็นเป้าหมายที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้บริหารทำงานบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ๆ ในแต่ละฝ่ายที่ประกอบขึ้นมารวมกัน ดังนั้นเป้าหมายในระดับฝ่าย จึงใช้แผนระยะเวลาที่สั้นกว่าเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

- เป้าหมายในระดับปฏิบัติการ เป็นเป้าหมายที่มีการระบุการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนสามารถวัดผลสำเร็จในการดำเนินการได้ ระบุกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ตลอดจนทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เป้าหมายเชิงระบบเป็นเป้าหมายที่ต้องการให้ทุกส่วนหรือทุกหน่วยงานย่อย ๆ ในองค์กร สามารถทำหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน ทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติ

3. เป้าหมายของสมาชิกในองค์การหรือเป้าหมายในระดับผู้ปฏิบัติการ

ที่มีการระบุขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้ในการบริหารให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2) แนวทางการประเมินประสิทธิภาพขององค์การเชิงระบบ (System Approach)

เป็นแนวความคิดในการวัดประสิทธิผลขององค์การที่พยายามสร้างความสมบูรณ์ในการวัดผลสำเร็จในการทำงานขององค์การให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าการทำงานขององค์การเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งในสังคมที่มีความสัมพันธ์กับ

สภาพแวดล้อม การทำงานขององค์การจะมีลักษณะเป็นกระบวนการ โดยองค์การจะรับปัจจัยนำเข้า (input) มาจากสภาพแวดล้อมและทำหน้าที่ในการแปรสภาพ (Conversion Processes) ปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิต (Outputs) ขององค์การและส่งมอบผลผลิตดังกล่าวแก่สภาพแวดล้อม องค์การจะทำหน้าที่อยู่ได้เมื่อผลผลิตขององค์การยังเป็นที่ต้องการของสภาพแวดล้อมอยู่ เมื่อองค์การจะต้องทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ การวัดผลสำเร็จขององค์การจากผลผลิต หรือการทำงานให้ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้จึงไม่เพียงพอและไม่สามารถอธิบายประสิทธิภาพขององค์การทั้งหมดได้ การพิจารณาเฉพาะการทำงานได้ตามเป้าหมายจึงไม่ครอบคลุมการดำเนินงานขององค์การทั้งหมด แนวความคิดในเชิงระบบจึงเห็นว่าองค์การจะมีประสิทธิผลได้จะต้องสามารถรักษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมไว้ให้ได้ (Heffron, 1989, p. 331) และสามารถทำหน้าที่ในทุกขั้นตอนการทำงานได้ดีทั้งในแง่การแสวงหาปัจจัยนำเข้า กระบวนการในการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิตและการส่งมอบผลิตภัณฑ์ออกสู่สภาพแวดล้อม การขาดในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งย่อมสะท้อนปัญหาในเรื่องประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้วัดประสิทธิผลขององค์การก็จะประกอบด้วยเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ คือ

1. เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลในด้านปัจจัยนำเข้า การวัดผลสำเร็จจากเกณฑ์ในการแสวงหาปัจจัยนำเข้าขององค์การ เช่น

- ความสามารถในการแสวงหาทรัพยากร
- คุณภาพของทรัพยากรที่หามาได้
- ราคาของปัจจัยการผลิตที่องค์การหามาได้
- จำนวนทรัพยากรที่ได้รับมา
- ความสามารถในการได้ทรัพยากรทันตามเวลา

2. เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลในด้านกระบวนการแปรสภาพในการทำงานหรือการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าเป็นผลผลิตขององค์การจะประกอบด้วยเกณฑ์ เช่น

- ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
- ประสิทธิภาพในการทำงาน
- อัตราการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน
- อัตราของเสียระหว่างการปฏิบัติงาน

- ความคล่องตัวหรือความสะดวกในการปฏิบัติงาน
  - วัฒนธรรมองค์การที่เข้มแข็งและบรรยากาศในการทำงาน
- ในองค์การดี
- ความเชื่อมั่น จริงใจ และการสื่อสารกันระหว่างสมาชิก
- ในองค์การ
- การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความจงรักภักดีต่อองค์การ
  - ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในองค์การ
  - ระบบการติดต่อสื่อสารที่ดีในองค์การทั้งการสื่อสารในแนวตั้งและการสื่อสารแนวนอน
- ต่าง ๆ ดังนี้
- ชวัญ กำลังใจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในองค์การ
3. เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลในด้านผลผลิตจะประกอบด้วยเกณฑ์
- ผลผลิตขององค์การ
  - ปริมาณสินค้าหรือบริการ
  - จำนวนผู้ใช้บริการ
  - ความพอใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการขององค์การ
  - กำไร
  - อัตราการเจริญเติบโตขององค์การ
  - ส่วนแบ่งการตลาด
  - ภาพลักษณ์ขององค์การ
  - คุณภาพของสินค้าหรือบริการ
  - อัตราการร้องเรียนที่ลูกค้ามีต่อองค์การ
- 3) แนวทางการประเมินผลองค์การจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ (The Stakeholders Approach/The Strategic Constituencies Approach) แนวทางการประเมินประสิทธิผลองค์การจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ หรือผู้มีอิทธิพลขององค์การ เป็นการวัดประสิทธิผลที่รวมสมัย กล่าวคือ เป็นการพิจารณาองค์การในฐานะที่ทำงานอยู่ใต้สภาพแวดล้อมแบบเปิด ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและได้รับ

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมตลอดเวลา ดังนั้นการดำเนินงานขององค์การจะต้องเกี่ยวข้องกับ
กับตัวบุคคลต่าง ๆ จำนวนมาก การดำเนินงานขององค์การในลักษณะนี้จึงมีมิติของการเมือง
เข้ามาแทรกอยู่ด้วย ทาง การประเมินประสิทธิผลขององค์การตามแนวทางนี้มีความเชื่อพื้นฐาน
ที่สำคัญ ดังนี้

1. องค์การทำงานอยู่ในสังคมระบบเปิดซึ่งมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
องค์การและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์การจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่มีอิทธิพลต่อ
การดำเนินการ ทั้งนี้องค์การจะอยู่รอดได้นั้นจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
เหล่านั้นด้วย ซึ่งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ ได้แก่ ลูกค้าหรือผู้รับบริการ ผู้ถือหุ้น
ผู้บริหาร พนักงานในองค์การรัฐบาลที่ทำหน้าที่กำหนดกติกาในการปฏิบัติงานขององค์การ

2. กลุ่มบุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การจะมีความต้องการต่อ
องค์การแตกต่างกันออกไป ดังนั้น องค์การจะต้องประสานความต้องการเหล่านั้นให้เป็นไป
ในทิศทางเดียวกัน

3. องค์การที่มีประสิทธิผล คือ องค์การที่มีความสามารถในการ
ตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การ โดยการสร้างความสมดุล
ระหว่างความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ตอบสนองความต้องการกลุ่มใด
กลุ่มหนึ่งมากเกินไปเพราะจะทำให้องค์การเสียสมดุลภาพ หน้าที่การบริหาร คือ การทำให้
ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจยอมรับได้ดังนั้นประสิทธิผลขององค์การจึงเป็นเรื่องของ
การตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย ในองค์การระบบเปิดภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อม
ทั้งภายในและภายนอกองค์กรนั่นเอง

4) แนวทางการประเมินประสิทธิผลขององค์การจากการเลือกให้ความสำคัญ
กับค่านิยม (The Competing Values Approach) การวัดประสิทธิผลขององค์การจะไม่สามารถ
กำหนดเกณฑ์การวัดผลที่ดีที่สุดหรือเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายได้ การวัดประสิทธิผล
มีลักษณะเป็นอัตวิสัยและขึ้นอยู่กับค่านิยมและผลประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง ประสิทธิผล
ขององค์การจึงเป็นเรื่องของการแข่งขันของค่านิยมที่มีความแตกต่างกันในองค์การ การวัด
ประสิทธิผลขององค์การจะพิจารณาองค์การใน 3 มิติ คือ

1. มิติด้านจุดเน้นขององค์การ โดยพิจารณาว่าองค์การให้ความสำคัญ
กับสภาพแวดล้อม กล่าวคือ องค์การจะให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายใน เช่น
บุคคลหรือพนักงาน ส่วนการให้ความสำคัญภายนอก องค์การจะเน้นผลผลิต การบรรลุผล
สำเร็จหรือเป้าหมายขององค์การ

2. มิติด้านโครงสร้างองค์การ เป็นการพิจารณาถึงลักษณะใน 2 ส่วนที่มีความขัดแย้งกัน กล่าวคือ หากองค์การเน้นเรื่องการควบคุมมากองค์การจะขาดความยืดหยุ่นในการทำงานเพราะจะมีระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กำกับการปฏิบัติงานโครงสร้างลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นโครงสร้างแบบระบบราชการที่เน้นควบคุมและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรภายใน เพื่อให้มีประสิทธิภาพตรงกันข้ามกับองค์การในลักษณะที่เน้นความยืดหยุ่น จะเน้นความสามารถในการปรับตัวขององค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การแบบสิ่งมีชีวิต ซึ่งสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และสามารถแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพได้

3. มิติด้านผลผลิตขององค์การ โดยองค์การจะให้ความสำคัญกับเป้าหมาย เพราะมีความเชื่อว่าวิธีการในการทำงานที่เหมาะสม จะทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้จากการประเมินประสิทธิผลขององค์การทั้ง 3 มิติที่กล่าวมานี้ สามารถสร้างรูปแบบในการวัดประสิทธิผลองค์การได้ ดังนี้

- ตัวแบบระบบเปิด เป็นรูปแบบการวัดประสิทธิผลองค์การโดยเน้นการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก และเน้นการเจริญเติบโต การแสวงหาทรัพยากรที่จำเป็น ติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น และพิจารณาผลคุกคามหรือการเกื้อกูลต่อการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์เหล่านั้น

- ตัวแบบมนุษย์สัมพันธ์ รูปแบบนี้เป็นการวัดประสิทธิผลองค์การที่มุ่งเน้นในเรื่องภายในองค์การและความยืดหยุ่น โดยให้ความสำคัญกับภายนอกองค์การ รูปแบบนี้เห็นว่าผลงานขององค์การขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของพนักงานผู้ปฏิบัติงาน การวัดประสิทธิผลองค์การในรูปแบบนี้ จะมีเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การเป็นสำคัญ ส่วนในด้านของมรรควิธีหรือวิธีการจะเน้นการให้ขวัญกำลังใจ การสร้างความพึงพอใจ รวมถึงความสามัคคีกลมเกลียวการยึดเหนี่ยวของสมาชิกในองค์การ

- ตัวแบบการวัดประสิทธิผลจากกระบวนการภายในองค์การ การวัดตามรูปแบบนี้ จะมุ่งเน้นการควบคุมมากกว่าการยืดหยุ่น เน้นปัจจัยภายใน โดยเฉพาะด้านกระบวนการกับระบบข้อมูลข่าวสาร การแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้เป็นปัจจัยนำออกมีระบบการควบคุมการทำงานเพื่อช่วยให้การทำงานมีมาตรฐานและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- ตัวแบบเหตุผล การวัดประสิทธิผลองค์กร ในรูปแบบนี้จะเป็นองค์การที่มีลักษณะระบบในอุดมคติของ Weber ให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร การวางแผนการกำหนดเป้าหมาย และการประเมินผล เน้นที่ผลผลิตและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Mott (1972, p. 96) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

- 1) ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต
- 2) ประสิทธิภาพ
- 3) ความสามารถในการปรับตัว
- 4) ความสามารถในการยืดหยุ่น

Gibson, and Other (1982, p. 27) ได้ทำการศึกษาและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้หลายเกณฑ์ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการผลิต
- 2) ประสิทธิภาพ
- 3) ความพึงพอใจ
- 4) ความสามารถในการปรับตัว
- 5) การพัฒนาและการอยู่รอด

Parson (1960, p. 99, อ้างถึงใน พรชัย เชื้อชูชาติ, 2546, หน้า 33) ได้เสนอความคิดในการวัดประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

- 1) การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (Adaptation)
- 2) การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment)
- 3) การบูรณาการ (Integration)
- 4) การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม (Latency)

Hoy and Miskel (1991, p. 384) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

- 1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยน
- 2) การบรรลุเป้าหมาย
- 3) ความพึงพอใจ
- 4) ความสนใจในชีวิต

การประเมินประสิทธิผลโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

สุรศักดิ์ อัครอารีสุข (2552) กล่าวว่า หลักประเมินด้านประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การวัดผลสำเร็จในการดำเนินโครงการ จากผลสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นจริง เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) ของโครงการที่เรา (ผู้บริหารโครงการ) ได้ตั้งไว้

ประเภทของการประเมินโครงการ

การแบ่งประเภทการประเมินโครงการคงมิใช่เป็นการกำหนดเกณฑ์เด็ดขาด แต่จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภท เช่น ใช้เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการ และรูปแบบการประเมินมาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation)

เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยป้อน ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ ในขณะเดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบ

ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น

- การประเมินผลกระทบด้านสังคม (Social Impact Assessment-SIA)
- การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ (Ecological Impact Assessment-EIA)
- การประเมินผลกระทบด้านการเมือง (Political Impact Assessment-PIA)
- การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี (Technological Impact Assessment-TIA)
- การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population Impact Assessment-PIA)

- การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy Impact Assessment- POIA)

- การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact Assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้มีประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษาดูว่าก่อนลงมือโครงการใด ๆ นั้นจะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน (Cost effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยีและระดับนโยบายหรือไม่ หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้ว อาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหา อุปสรรค เป็นอย่างไร เพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะเลิกล้มโครงการ หรือปรับปรุงองค์ประกอบและกระบวนการบริหารจัดการโครงการเพียงใด เพื่อให้เกิดผลดี

2. การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้น จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนั้น Formative evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการ จะช่วยตรวจสอบว่า โครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation evaluation หรือ Formative evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress evaluation

โดยทั่วไปแล้ว Formative evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

1. ทบทวนแผนของโครงการ
2. การสร้างแผนของโครงการ
3. การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Check list) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ
4. การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม
5. การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ
6. การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะ สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

7. การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติของโครงการ

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุปรูป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำสู่การรายงานว่าโครงการได้บรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไร ปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเหล่านี้ สามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่าควรดำเนินการโครงการต่อหรือยกเลิก

4. การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไป ส่วนใหญ่เน้นการประเมินผลผลิต มุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้น สามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม จะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คุ่มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วยการประเมินประสิทธิภาพของโครงการ มักจะเริ่มจากคำถามต่อไปนี้

1. ความสำเร็จของโครงการเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้ว มีความเหมาะสมเพียงใด

2. ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช้หรือไม่

3. โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่น ๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ เพราะเหตุใด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

Steers (1977, p. 127) ได้เสนอตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรโดยแยกออกตามลักษณะได้ 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ลักษณะขององค์กร ประกอบด้วย โครงสร้างและเทคโนโลยี โครงสร้างหมายถึง ความสัมพันธ์ของทรัพยากรด้านมนุษย์ที่ได้กำหนดไว้ในองค์กร การวิเคราะห์โครงสร้างจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ การกระจายอำนาจความชำนาญ เฉพาะอย่าง ความเป็นทางการสายการบังคับบัญชา ขนาดขององค์กร ขนาดของคณะกรรมการ เทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือหรือวิธีการซึ่งองค์กรใช้ในการแปรสภาพตัวป้อนออกเป็นผลผลิต ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรด้วยเช่นกัน การวิเคราะห์เทคโนโลยีจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ การปฏิบัติการ วัสดุ อุปกรณ์ความรู้

2. ลักษณะของสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในสภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมของงาน ซึ่งมีความหมายต่อกิจกรรมในการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอกจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ความสลับซับซ้อน ความมั่นคง ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมองค์การ สภาพสภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง บรรยากาศขององค์การ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ โอกาสของความสำเร็จ ความเอาใจใส่ การให้รางวัล การลงโทษ ความมั่นคง ความเสี่ยง ความเปิดเผย

3. ลักษณะของบุคคลในองค์การ ประกอบด้วย ความผูกพันต่อองค์การ และการปฏิบัติงาน ความผูกพันขององค์การ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคล ที่จะรักษาไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์การต่อไป แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความผูกพัน แบบเป็นทางการ และความผูกพันทางจิตใจและความรู้สึก การวิเคราะห์ความผูกพัน ต่อองค์การจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ความสนใจ และความผูกพัน ที่บุคลากรมีต่อองค์การ การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานที่ดีตามที่องค์การต้องการ ในทุกระดับขององค์การ การวิเคราะห์การปฏิบัติงานจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ แรงจูงใจ เป้าหมาย ความต้องการ ความสามารถ และความชัดเจนในบทบาท ของบุคลากรในองค์การ

4. นโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน หมายถึง เครื่องมือที่จะช่วย ฝ่ายบริหารให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์นโยบาย การบริหารและการปฏิบัติจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การกำหนด เป้าหมายที่แน่นอน การจัดการ และการใช้ทรัพยากร การสร้างสภาพแวดล้อม ในการปฏิบัติงานแบบของผู้นำ ภาวะผู้นำ

จากที่กล่าวถึงข้างต้นเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึงความถึงผลสำเร็จหรือ ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นเรื่องการเน้นความสำคัญของสิ่งที่ ออกแทนที่จะเป็นสิ่งป้อนเข้า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของผลลัพธ์จึงได้แก่การศึกษาว่าผลลัพธ์ ที่ปรากฏบรรลุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

มนุษย์มีสังคมซึ่งต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน การรวมตัวกันเป็นกลุ่มในพื้นที่ชุมชนหรืออาณาบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เมือง นคร หรือมหานคร ซึ่งอาจใช้คำว่า “ชุมชน” กล่าวโดยรวมว่า ชุมชน หมายถึง สถานที่ซึ่งคนใช้เป็นที่อยู่อาศัยตั้งบ้านเรือน ทำมาหากิน เลี้ยงดูครอบครัว และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก่อตั้งชุมชนขึ้นมาตามสภาพแวดล้อมของสัตว์สังคมทั่วไป ดังนั้นสังคมมนุษย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นมากอย่างหนึ่งของ การดำเนินชีวิต

"การพัฒนาชุมชน" (community development) เป็นกระบวนการที่ทำให้กลุ่มคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2551, หน้า 11 อ้างถึงใน ทิพากร จันอ่อน, 2554, หน้า 31) ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า เป็นกระบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของราษฎรเองกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลเพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นวิถีชีวิตของชาติเพื่อให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

Sander (1958 อ้างถึงใน สว่าง วงศ์สุวรรณ, 2554, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่า มีลักษณะเป็นกระบวนการ (process) วิธีการ (method) ขบวนการ (movement) และโครงการ (program) โดยมีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ (community development as a process) หมายถึง การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องทำต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นต้องใช้เวลาและจำเป็นต้องอาศัยกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้อง

การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการ (community development as a method) หมายถึง เป็นวิธีการที่ใช้ความสามารถของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น วิธีการนี้ต้องเป็นที่ยอมรับและสามารถนำการเปลี่ยนแปลงที่ดีและมีประโยชน์มาสู่ชุมชนอย่างถาวร

การพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการ (community development as a movement) หมายถึง เป็นการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเจตคติของคนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ

การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการหรือแผนงาน (community development as a program) หมายถึง เป็นแผนงานหรือโครงการที่ได้จัดทำตามขั้นตอนของหลักการพัฒนาชุมชน เพื่อนำแผนงานหรือโครงการไปปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยคนในชุมชนนั่นเอง

Dunham (1985, p. 3 อ้างถึงใน นงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555, หน้า 23) กล่าวว่า "การพัฒนาชุมชน" คือ การร่วมกำลังดำเนินการ ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินงานไปในแนวทางที่ตนต้องการ การทำงานพัฒนาชุมชนในขั้นแรกต้องอาศัยการร่วมกำลังของราษฎรในชุมชนนั้นในการช่วยตัวเอง และร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากหน่วยงานราชการหรือองค์การ อาสาสมัครอื่น ๆ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2525, หน้า 43 อ้างถึงใน นงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555, หน้า 24) ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชน ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมตามแผนของสังคมหนึ่ง ๆ นั่นคือ ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ ในชุมชน จากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพที่พึงปรารถนา อันเป็นเป้าหมายของคนในชุมชนที่ตั้งไว้

โกวิทย์ พวงงาม (2553, หน้า 132) ได้ทำการสรุปประมวลความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่าการพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ (Process) และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผน (Planned and Structured Change) หรือมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายที่แน่นอน (Ultimate Goal) ที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำของภาครัฐและภาคเอกชน หรือเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การศึกษาเรียนรู้ สุขภาพอนามัย วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันยังอาจหมายถึงการเรียนรู้และการดำรงไว้ซึ่งทุนทางสังคม (Social Capital) ที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิม คือภูมิปัญญา ระบบนิเวศ ความเชื่อค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษา อีกด้วย

การพัฒนาชุมชน หมายถึง วิธีการ หรือโครงการ หรือขบวนการ หรือกระบวนการ ในการสร้างเสริมความเข้มแข็งของความสัมพันธ์แนวราบระหว่างคนในชุมชน โดยการพัฒนาจิตสาธารณะ คักยภาพ และกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเองโดยการกระทำร่วมกันของคนในชุมชน (แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน, (2560-2564, หน้า 22)

จากที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อร่วมกันดำเนินงานหรือกิจกรรมในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยมุ่งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในบางครั้งอาจต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องด้วย

ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้ คณะกรรมาธิการโลกในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development ; WCED, 1987 อ้างถึงใน จินตวิริ เกษมศุข, 2559, หน้า 18) ได้ให้นิยามของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ว่า เป็นการพัฒนาที่สนองตอบต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนในรุ่นอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง คณะกรรมการแห่งโลกด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาของสหประชาชาติ (UN World Commission on Environment and Development) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนว่า เป็นการพัฒนาที่สามารถจะบรรลุความต้องการทั้งหลายในปัจจุบัน โดยที่การพัฒนาจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายต่อความสามารถในการพัฒนาของคนรุ่นต่อไปในอนาคต

ดังนั้น เป้าหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน จึงครอบคลุมถึงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ (สุภิญญา อนุภานันท์, 2547)

1. เป้าหมายทางสังคมในการพัฒนาชนบท เพื่อให้ได้ผลเป็นรูปธรรมต้องเข้าใจรูปแบบของสังคมชนบทที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ
2. เป้าหมายทางเศรษฐกิจ ต้องเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อระบบเศรษฐกิจของสังคมชนบท และในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจดังกล่าว ต้องนำเอาปัญหาจากผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาด้วย

3. เป้าหมายทางด้านสิ่งแวดล้อม (ทรัพยากรธรรมชาติ) จำเป็นต้อง
เข้าใจถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในการพัฒนาชนบท

แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน

"การพัฒนาชุมชน Community Development" เป็นคำที่แต่ละประเทศนั้น
เข้าใจตรงกันในความหมายที่เกี่ยวกับการสร้างความเจริญในทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับ
ชุมชนโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่
ของชุมชนให้ดีขึ้น (อ้างถึงใน นงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555, หน้า 25-26)

ปรัชญาพัฒนาชุมชน

ปรัชญา แนวคิด หลักการ และกระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน
นั้นมีหลักการที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้
ค้นคว้า รวบรวมไว้ ดังนี้

กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน (2548) ได้สรุป ปรัชญางาน
พัฒนาชุมชน มีความเชื่อว่า

1. มนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน
2. มนุษย์ทุกคนมีความสามารถหรือมีศักยภาพ
3. ความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

การศึกษาแนวความคิดพื้นฐานของงานพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้
พัฒนากรสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้องและทำให้งานมีประสิทธิภาพ แนวคิด
พื้นฐาน ในการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (people participation) เป็นหัวใจของงาน
พัฒนาชุมชน โดยยึดหลักการของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ
วางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วมบำรุงรักษา

2. การช่วยเหลือตนเอง (aided self-help) เป็นแนวทางในการพัฒนา
ที่ยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้นโดยมีรัฐ
คอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชนตามโอกาส
และหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

3. ความคิดริเริ่มของประชาชน (initiative) ในการทำงานกับประชาชน
ต้องยึดหลักการที่ว่าความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน ซึ่งต้องใช้วิถีแห่งประชาธิปไตย

และหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษาให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล

4. ความต้องการของชุมชน (felt-needs) การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชน และองค์กรประชาชนคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่างงานเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป

5. การศึกษาตลอดชีวิต (life-long education) งานพัฒนาชุมชนถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน การให้การศึกษาต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไป トラบเท่าที่บุคคลยังดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน

กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน

การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการ ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน, 2548)

1. การศึกษาชุมชน เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของชุมชน โดยวิธีการในการศึกษาชุมชน ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่ต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีกับชาวบ้านแล้วเป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการจริง ๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี ความศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นระหว่างนักพัฒนากับคนในชุมชน

2. การให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นการวิเคราะห์ปัญหาหารือร่วมกันกับคนในชุมชน เป็นการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชนมาวิเคราะห์ถึงปัญหาแนวทางแก้ไข ความต้องการ และสภาพที่เป็นจริง ผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้เข้าใจและตระหนักในปัญหาของชุมชนซึ่งในปัจจุบันก็คือ การจัดเวทีประชาคมเพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

3. การวางแผน/โครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดโครงการ นำเอาปัญหาที่คนในชุมชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขร่วมกัน หาสาเหตุ แนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญ

ของปัญหา และให้คนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหาภายใต้ขีดความสามารถของคนในชุมชน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

4. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน 2 ลักษณะ คือ

4.1 เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

4.2 เป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

5. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังดำเนินการตามโครงการ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาคุipersรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนทำเพื่อทราบผล ความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการ หรือกิจกรรม ไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบสามารถกระทำได้โดย

5.1 แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้าน ติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจา รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

5.2 พัฒนาการเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจาต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม ทำบันทึกรายงาน ตามแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ

การพัฒนาชุมชนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญา แนวความคิด และหลักการที่ปรารถนาให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ด้วยพลังของชุมชน การพัฒนาชุมชนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อยู่ในตัวเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ก็ยังต้องอาศัยหลักการเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของงานพัฒนาชุมชนต่อไป หลักการของการพัฒนาชุมชนถือว่าเป็นหลักหรือจุดยืนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อการสร้างสรรค์ความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติในที่สุดและการที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนดังกล่าวนี้ต้องฝึกรวม

ประชาชนให้รู้จักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยหลักการพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน, 2548)

1. พิจารณาถึงบริบทของชุมชนเป็นหลักในการเริ่มงาน (Context)

บริบทของชุมชน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ซึ่งในการพิจารณานั้น นักพัฒนาควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง การที่นักพัฒนาทราบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ก็สามารถที่จะวางแผนและดำเนินงานพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. การดึงประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วม (Participation)

การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ การพัฒนาอะไรก็ตามจะต้องกระตุ้นหรือชักจูงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ศึกษาชุมชน วางแผนวางโครงการ ปฏิบัติการตามโครงการ และการประเมินผลซึ่งจะทำได้มากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรม แต่ยึดหลักการที่สำคัญว่าต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าผลของการดำเนินงานพัฒนานั้นส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อตัวประชาชน ดังนั้นควรที่จะให้ประชาชนเลือกแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง

3. การทำงานต้องค่อยเป็นค่อยไป (Gradualness) ความผิดพลาด

และความล้มเหลวของการพัฒนาชุมชนเกิดขึ้นเพราะการเร่งรีบดำเนินงานให้เสร็จเร็วเกินไป โดยไม่ทราบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนและปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักพัฒนาต้องการให้มีผลงานออกมาโดยเร็ว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการขอประมาณมาใช้ในการดำเนินงาน ดังนั้น การพัฒนาชุมชนไม่ควรเร่งรีบจนเกินไป ควรดำเนินงานแบบค่อยเป็นค่อยไป ควรคิดถึงผลกระทบในการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

4. การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลัก (Man-Center Development)

มีความจริงอยู่ประการหนึ่งว่า การช่วยคนไม่อาจสำเร็จได้ถ้าผู้นั้นไม่ต้องการจะช่วยตนเอง โดยหลักการนี้การพัฒนาชุมชนจึงต้องเริ่มด้วยการให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลักหรือเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหา (Identify Need and Problem) ของตนเองให้พบไม่ว่าจะด้วยวิธีกระตุ้น ชักจูงหรือชักจูงก็ตาม

5. การใช้วิธีดำเนินงานแบบประชาธิปไตย (Democracy) ในการพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องนำหลักประชาธิปไตยมาใช้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักคิดด้วยตนเอง รู้จักอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนจรรวมกันทำงานตามข้อตกลงที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ ยึดถือในเสียงข้างมากและรับฟังเสียงข้างน้อย (rule of majority, right of minority)

6. การดำเนินงานต้องยืดหยุ่น (Flexible) เนื่องจากสังคมมีความเคลื่อนไหว (dynamic) ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องเลือกวิธีการดำเนินงานให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นไปเฉพาะวิธีดำเนินงานเท่านั้น โดยยึดมั่นในหลักการวัตถุประสงค์และเป้าหมายเสมอ

7. สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน (Culture) วัฒนธรรมของคนในชุมชนเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขประตูปัญหาเพื่อเข้าถึงประชาชน การพัฒนาชุมชนจะสำเร็จหรือล้มเหลวเกิดจากความเข้าใจวัฒนธรรมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะในแต่ละชุมชน สังคมมีวิถีชีวิต (way of life) ที่แตกต่างกันจนมีคำกล่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและงานพัฒนาว่า "การเข้าใจวัฒนธรรมชุมชนได้มากเท่าใด ก็จะเข้าใจงานพัฒนาชุมชนได้มากเท่านั้น"

8. ทำงานกับผู้นำท้องถิ่น (Local Leader) การทำงานกับผู้นำท้องถิ่นเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญอย่างหนึ่ง การพัฒนาชุมชนจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพ ความสามารถของผู้นำในท้องถิ่น ซึ่งจะมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการ คือ มีบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผสส. อสม. ครูในหมู่บ้านหรือตำบล และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือ ผู้นำที่คนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือและมีบทบาทในการชี้้นำการพัฒนา เช่น ปราชญ์ชุมชน แก้วแก้วโรงสี แก้วแก้วไร้อ้อย คนเฒ่าคนแก่ พระสงฆ์ เป็นต้น

9. ทำงานกับองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน (Community Organization) ในชุมชนใดที่มีสมาคม สถาบัน สโมสร หรือองค์กรอื่น ๆ อยู่ย่อมมีผู้นำขององค์กรนั้น ๆ อยู่ด้วย หลักการพัฒนาชุมชนต้องพยายามใช้องค์กรเหล่านี้ให้โดยดึงเอาสมาชิกหรือตัวแทนขององค์กรเข้ามามีส่วนร่วมทำงานเพราะองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้จะมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดึงเอากำลังของกลุ่มมาใช้ในการพัฒนา แต่ถ้าหากไม่มีองค์กรอยู่ในชุมชนก็ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มตั้งเป็นองค์กรขึ้นโดยการให้การศึกษาตลอดจนการอบรม เป็นต้น

10. ทำการประเมินผลตลอดเวลา (Evaluation) การประเมินผลมิใช่เป็นแค่เพียงการเปรียบเทียบผลงานในอดีต เพื่อให้รู้ว่ามี ความก้าวหน้าเพียงใดเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ถึงข้อดี ข้อเสีย ความผิดพลาด และความสำเร็จ ในสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมนั้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานครั้งต่อไปได้ซึ่งในการประเมินผลนั้นสามารถทำได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน และแม้ว่าโครงการนั้นได้เสร็จสิ้นไปแล้ว

11. สอดคล้องกับนโยบายของชาติ (Policy) ไม่มีองค์การใดที่จะเกิดขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย ถ้าองค์การนั้นไม่ดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ และเช่นเดียวกันไม่มีองค์การใดจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้ดำเนินงาน ถ้าหากองค์การนั้นขัดกับนโยบายของชาติ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศผลการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีผลต่อความเปลี่ยนแปลงในระดับชาติเสมอ ฉะนั้นจึงต้องสอดคล้องเป็นแนวเดียวกับนโยบายของชาติ

12. การทำงานโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม (Grouping Process) การทำงานโดยผ่านกระบวนการกลุ่มเป็นหลักการที่ขาดไม่ได้สำหรับการพัฒนาชุมชน ประชาชนต้องได้รับการกระตุ้นให้ทำงานผ่านกระบวนการกลุ่มเพราะพลังกลุ่มมีอิทธิพลเข้มแข็งและมั่นคงมากกว่าคน ๆ เดียวจนมีคำกล่าวเกี่ยวกับกลุ่มในงานพัฒนาชุมชนว่า "ไม่มี กลุ่มก็ไม่มีการพัฒนาชุมชน" (no group no C.D.)

13. การพัฒนาชุมชนต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Continuity) โครงการใดโครงการหนึ่งที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาชุมชนและสำเร็จไปแล้วไม่ได้ หมายความว่างานพัฒนาชุมชนเสร็จสิ้นตามไปด้วย จะต้องมีการเริ่มทำโครงการใหม่ต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด โครงการใหม่อาจใหญ่กว่าเดิมหรือยากกว่าเดิมก็ได้ ซึ่งประชาชนจะเป็นผู้กำหนด โดยขั้นตอนตามกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ใช้สำหรับทำโครงการใหม่ไม่จำเป็นที่จะต้องเริ่มจากขั้นตอนแรก คือ ขั้นการศึกษาชุมชน แต่อาจเริ่มจากขั้นตอนอื่นได้เลย เช่น เริ่มจากขั้นตอนวางแผนทันทีก็ได้จากหลักการทั้งหลายของการพัฒนาชุมชนที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่พยายามที่จะร่วมมือกันพัฒนาให้ชุมชนของตนเป็นชุมชนที่ดี สร้างความรู้สึกรักและผูกพันต่อชุมชนของตน ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศกำลังพัฒนาจะมีปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาเรื่องการศึกษา ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย ปัญหาเรื่องความยากจน เป็นต้น จึงต้องมีการพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนต้องเร่งพัฒนาให้มีความ

เจริญเกิดขึ้น คือ การพัฒนาตัวบุคคล อันหมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ทำให้บุคคล มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดขึ้น หรือทำให้คนเป็นคนที่มีความรู้ แม้ว่าการพัฒนาชุมชนมุ่งเอา การพัฒนาคนเป็นประการสำคัญก็ตาม การพัฒนาทางวัตถุก็มีความจำเป็นอยู่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น การสร้างถนน โรงพยาบาล โรงเรียน ประปา ไฟฟ้า เป็นต้นซึ่งต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันตามความจำเป็น เมื่อเป็นเช่นนี้เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการมุ่งไปยังประชาชนโดยผ่านกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชนและกระบวนการรวมกลุ่มเป็น ประการสำคัญเพราะพลังสำคัญที่จะบันดาลให้การพัฒนาบรรลุผลสำเร็จนั้นอยู่ที่ตัว ประชาชน

หลักการพัฒนาชุมชน

กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน (2548) ได้ให้หลักการพัฒนาชุมชน ไว้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การทำงานกับประชาชนมิใช่ทำให้ประชาชน เพราะฉะนั้น กิจกรรมใด ๆ ที่จะดำเนินงานในชุมชนนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่มาจาก การริเริ่มของประชาชน ประชาชนเป็นเจ้าของบทบาทของผู้ปฏิบัติงานพัฒนานั้นมีผู้คอยกระตุ้น ชี้แนะให้ประชาชน เกิดความคิดริเริ่ม ในการแก้ไขปัญหาหรือหาทางสนองความต้องการของตนแล้วร่วมกัน ทำงานตามที่คิดขึ้นมาแล้วนั้น การเข้าไปทำงานกับประชาชนในลักษณะนี้ ผู้ปฏิบัติงาน พัฒนาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ กระทำตนให้เป็นที่เชื่อถือ ของประชาชนในชุมชนและต้องทำงานอย่างมีหลัก งานจึงจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้วผู้ปฏิบัติงานพัฒนาจะยึดหลักการพัฒนาชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน 10 ประการ คือ

1. ต้องพัฒนาชุมชนทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน ถ้าพิจารณาอย่างกว้าง ๆ จะเห็นว่าสิ่งที่จะต้องทำการพัฒนาในชุมชนมีเพียง 2 ประการ คือ ด้านวัตถุและจิตใจ ด้านวัตถุนั้น หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุทุก ๆ ด้าน เช่น ถนนหนทาง ที่อยู่อาศัย สถานศึกษา สถานรักษาพยาบาล ไฟฟ้า วิทย์ เป็นต้น เมื่อสภาพแวดล้อมทางวัตถุ เจริญก้าวหน้าดีแล้วไม่ได้หมายความว่า สภาพจิตของประชาชนจะเจริญก้าวหน้าไปด้วย เสมอไป จึงจำเป็นต้องส่งเสริมสภาพจิตใจให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ถูกต้องด้วย เช่น การให้การศึกษา ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม ร่วมกันไปด้วย

2. ยึดประชาชนเป็นหลักในการพัฒนา การทำงานกับประชาชนนั้น จะต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ ประชาชนกำลังประสบ

ปัญหาอะไร กำลังมีความต้องการอะไร อะไรเป็นปัญหาที่รบกวน เป็นความต้องการที่รบกวน ที่จะต้องรีบแก้ไข อะไรเป็นปัญหาความต้องการที่รบกวนมา สิ่งเหล่านี้จะต้องคำนึงถึง ตัวประชาชนเป็นที่ตั้ง มิใช่แก้ปัญหากจากปัญหาและความต้องการของผู้ปฏิบัติงานเอง

3. การดำเนินงานจะต้องค่อยเป็นค่อยไป จุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน พัฒนาชุมชน ก็คือ ต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนในชุมชนและวัตถุประสงค์อื่น ๆ กัน ฉะนั้นการดำเนินงานตามกิจกรรมจึงไม่ควรเร่งรีบจนเกินไปจนประชาชนไม่รู้ว่าอะไร เป็นอะไร การมุ่งผลงานตามกิจกรรมอย่างเดียวนั้นจะไม่ก่อให้เกิดผลการพัฒนาอย่างแท้จริง การดำเนินงานจึงต้องค่อยเป็นค่อยไปโดยเลือกทำในชุมชนที่พร้อมกว่าก่อนเสมอ

4. ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของชุมชนเป็นหลัก ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นมีลักษณะสนับสนุนการพัฒนาแล้วจึงควรส่งเสริมให้วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นให้ได้มีบทบาทในการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น สิ่งใดที่เป็นการขัดต่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมควรหลีกเลี่ยง หรือถ้าเห็นว่าประเพณีบางอย่าง ไม่ถูกไม่ควรก็ไม่ควรจะไปตำหนิติเตียนตรง ๆ แต่ควรชี้แนะเสนอแนะให้ประชาชนเห็นว่าดี และไม่ใช่อะไรด้วยเหตุผลแล้วช่วยกันหาทางปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

5. ต้องพยายามใช้ทรัพยากรในชุมชนให้มากที่สุด ผลงานพัฒนาชุมชน ควรเริ่มจากการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาดัดแปลงใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด โดยชี้แนะ สอนแนะให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน และนำเอาสิ่งเหล่านั้น มาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแปรรูปเป็นวัสดุเครื่องใช้ในครัวเรือนให้ได้คำว่า ทรัพยากร หมายถึง ทุกสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ตัวคน วัตถุ สถาบันทางสังคม และกลุ่มต่าง ๆ

6. ต้องยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน การดำเนินงานพัฒนา ชุมชน จะเริ่มด้วยการประชุมปรึกษาหารือกันร่วมกันคิดว่าจะทำอะไร เมื่อตกลงกันแล้ว ก็จะร่วมกันทำโดยมอบหมายงานให้แต่ละคนได้รับผิดชอบร่วมกัน งานจะมาจากเบื้องล่าง คือ ตัวประชาชนในชุมชนเองไม่ได้มาจากถูกสั่งให้กระทำในการเข้าไปแก้ปัญหาของ ประชาชนนั้น ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาจะไม่ใช้วิธีออกคำสั่งแต่จะให้การศึกษ ชักชวน ชี้แนะ ให้ประชาชนได้เห็นปัญหาและร่วมกันหาทางแก้ไขโดยความสมัครใจ

7. ต้องใช้หลักการประสานงาน งานพัฒนาชุมชนจะประสบผลสำเร็จ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับวิธีการประสานงาน เพราะงานพัฒนาชุมชนนั้นมิใช่ของหน่วยงานใด

หน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ เป็นงานที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบทุกหน่วยงานและปฏิบัติงาน พัฒนาการก็มีเชื่อว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญทุก ๆ ด้าน จึงต้องอาศัยการประสานงานเป็นหลัก ในการดำเนินงาน

8. เริ่มต้นทำงานกับกลุ่มผู้นำก่อน ผู้นำในท้องถิ่นเป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชน ให้ความเคารพเชื่อถือ จะพูดจาทำอะไรประชาชนส่วนใหญ่จะยอมรับและคล้อยตามหาก ผู้นำเห็นชอบด้วยปัญหาการขัดแย้งและการไม่ให้ความร่วมมือก็จะน้อยลงหรือหมดไป

9. การดำเนินงานต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ การจัดทำแผนงาน หรือกิจกรรมใด ๆ จะต้องให้เป็นไปตามแผนพัฒนาระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และสอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสมอ

10. ปลุกฝังความเชื่อมั่นในตนเองให้กับประชาชน ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นพลังสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานสำเร็จลงได้แม้งานนั้นจะยากลำบากเพียงใดก็ตาม หากมีความมั่นใจและเชื่อในพลังงานที่ตนมีอยู่แล้ว การดำเนินงานก็จะสำเร็จลงได้ โดยไม่ยากนัก

United Nation (1981, unpagged อ้างถึงใน นงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555, หน้า 39) ได้กำหนดหลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชนไว้ 10 ประการ คือ

1. ต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน
2. ต้องเป็นโครงการอเนกประสงค์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้หลายด้าน
3. ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปพร้อม ๆ กับการดำเนินงาน
4. ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
5. ต้องแสวงหาและพัฒนาให้เกิดผู้นำในท้องถิ่น
6. ต้องยอมรับให้โอกาสสตรีและเยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการ
7. รัฐต้องเตรียมจัดบริการให้การสนับสนุน
8. ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพทุกระดับ
9. สนับสนุนให้องค์กรเอกชน อาสาสมัครต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม
10. ต้องมีการวางแผนให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับ

ความเจริญในระดับชาติด้วย

หลักการพัฒนาชุมชน คือ หลักประชาชน (กระทรวงมหาดไทย กรมการ พัฒนาชุมชน, (2559), หน้า 4) กล่าวคือ

1. เริ่มต้นที่ประชาชน ยึดจุดเดียวกับประชาชนมองโลกมองชีวิตมองปัญหาจากทัศนคติของประชาชน เพื่อให้เข้าใจปัญหาความต้องการของประชาชน เพื่อเข้าถึงชีวิตจิตใจของประชาชน

2. ทำงานร่วมกับประชาชน (ไม่ใช่ทำงานให้แก่ประชาชน เพราะจะทำให้เกิดความคิดมาทวงบุญทวงคุณจากประชาชนในภายหลัง) การที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาของตนเองและมีกำลังใจลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหาช่วยกันคิดช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น ย่อมมีหนทางที่จะกระทำได้โดยไม่ยากหากเข้าใจปัญหาและเข้าถึงจิตใจของประชาชน

3. ยึดประชาชนเป็นพระเอก ประชาชนต้องเป็นผู้กระทำการพัฒนาตนเอง ไม่ใช่เป็นผู้ถูกกระทำหรือฝ่ายรองรับข้างเดียวเพราะผลของการพัฒนานั้นตกอยู่ที่ประชาชนโดยตรง ประชาชนเป็นผู้รับโชคหรือเคราะห์จากการพัฒนานั้น

แนวทางการพัฒนาชนบท

การพัฒนาเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองหรือการบริหารประเทศ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาจึงอาจกล่าวได้ว่ามี 4 แนวทางใหญ่ด้วยกัน คือ แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการปกครอง และด้านการเมือง (ชาติชาย อุตมกิจมงคล, 2557, หน้า 37-38)

1. การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ (economic growth) เช่น การสะสมทุนให้เพียงพอต่อการสนับสนุนระบบธนาคารที่น่าพึงพอใจ การจัดการด้านการประกันภัย และระบบบำนาญ การลงทุนในด้านอุตสาหกรรม และการขนส่ง และกองทุนสำหรับชาวนาเพื่อใช้ในการทำการเกษตรที่สมดุล และมีประสิทธิภาพ และประเมินผลกระแสหมุนเวียนของเงินตราจากคนร่ำรวยไปสู่คนยากจน ฯลฯ การพัฒนาเศรษฐกิจมักจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคเกษตรกรรม (agricultural sector) หรือภาคอุตสาหกรรม (Industrial sector)

1.1 การพัฒนาภาคเกษตรกรรม มีจุดมุ่งหมายที่การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เช่น อาหาร (food) สำหรับเลี้ยงประชากรโลกที่เพิ่มอย่างรวดเร็ว และเส้นใย (fiber) สำหรับการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมของประเทศ เป็นต้น

1.2 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เป็นความเพียรพยายามที่จะส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม โดยการใช้อย่างเต็มที่จากแหล่งพลังงานที่ไม่มีชีวิต (inanimate sources of power) สำหรับการผลิตทางเศรษฐกิจ และจัดระเบียบเกิดระบบเป็น

องค์กร (organization) การขนส่ง (transportation) การติดต่อสื่อสาร (communication) เป็นต้น

2. การพัฒนาสังคม (Social Development) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจที่กล่าวมานั้นสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางสังคมมาก เป้าหมายทางการพัฒนาสังคมที่สำคัญ คือ การรู้หนังสือหรือความสามารถอ่านออกเขียนได้สื่อสารเป็น (literacy) ของประชาชนและการให้สวัสดิการสังคม (social welfare) แก่ประชาชน

2.1 การรู้หนังสือ มุ่งให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้สื่อสารเป็น เพื่อชักนำประชาชนไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตความเป็นอยู่ และในสังคมของเขา เช่น การทำงานมีสมรรถภาพมากยิ่งขึ้น หน้าที่การงานดีขึ้น เป็นต้น

2.2 สวัสดิการสังคม มุ่งแก้ปัญหาสังคม และเตรียมการสำหรับสังคมอุตสาหกรรมใหม่ เช่น การจัดทำโครงการเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษา ความต้องการทำกายภาพสำหรับเด็ก การใช้เวลาว่าง การประกันสังคมสำหรับผู้ว่างงาน ผู้เกษียณ และผู้เจ็บป่วย ฯลฯ

3. การพัฒนาการปกครอง (Administrative Development) โครงสร้างกระบวนการ และระบบการปกครองหรือการบริหารประเทศจะต้องได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้อง และเอื้ออำนวยให้การพัฒนา และกลวิธีในการดำเนินการพัฒนามีสมรรถนะสูงสุด ตลอดจนบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างรวดเร็วด้วย ซึ่งไม่เพียงพอแต่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ระบบเท่านั้น ผู้ทำงานในระบบการปกครองจะต้องแปรเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของตนให้สอดคล้องอีกด้วย ให้เป็นระบบการปกครองที่ดี (good governance) คือ ปกครองโดยกฎหมาย เคารพกติกา รับผิดชอบต่อสาธารณชน ประชาชนมีส่วนร่วม การทำงานมีจริยธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

4. การพัฒนาการเมือง (Political Development) การเป็นพลเมืองดี (citizenship) การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมจะต้องมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อความอยู่รอดของบ้านเมืองด้วย กล่าวคือ จะต้องมึบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการสร้างชาติ สร้างอุดมการณ์ชาติ ตลอดจนการปกครองและพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศจะเกิดขึ้นไม่ได้หากประชาชนไม่สนใจ ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องด้วย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (decentralization) ให้ประชาชนมีบทบาทมีส่วนร่วม และมีโอกาสในการตัดสินใจ กำหนดชะตาชีวิตของตนเองตามระบบประชาธิปไตย (democracy) จึงเกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาการปกครอง และการพัฒนาการเมืองต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต่างเพียรพยายามที่จะเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ของมนุษย์ กล่าวคือ เป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนา คือ การพัฒนามนุษย์ การเห็นความสำคัญของมนุษย์มากกว่าผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและการเมือง

เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน หรือชุมชนพอเพียง ประกอบด้วยบุคคล ครอบครัวต่าง ๆ ที่ไม่หาความก้าวหน้าบนพื้นฐานของปรัชญาแห่งความพอเพียง คือ มีความรู้ และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต จนสามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลเหล่านี้ มารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชน โดยพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลายสถานภาพ ในสิ่งที่จะ สร้างประโยชน์สุขของคลส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน อย่างมีเหตุมีผล โดยอาศัย สะติปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ออกันต่อการกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ แบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชนจนนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกัน ที่ดีของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนที่สมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ

มิติของการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบท

การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบทนั้น หากต้องการให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพัฒนาปัจจัยที่เป็น องค์ประกอบในการดำรงอยู่ของเมืองและชนบทในทุกมิติไปพร้อม ๆ กัน อันได้แก่ มิติทางด้านสังคม มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านการเมือง และมิติทางด้านกายภาพ ทั้งนี้เพราะเมืองและชนบทมีความซับซ้อนหลายมิติ เช่นเดียวกับการดำเนินชีวิตของ ประชาชนชาว เมือง และชาวชนบท ซึ่งประกอบด้วยมิติต่าง ๆ เหล่านี้ทับซ้อนกันอยู่ในชีวิต ดังจะเห็นได้ว่า ประชาชนชาวเมือง และชาวชนบทต่างดำเนินชีวิตภายใต้ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม ระบบการเมือง และระบบสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไปพร้อม ๆ กัน ในเวลา เดียวกัน

การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบทนั้นต้องกระทำในทุกมิติ และต้องกระทำ ไปพร้อม ๆ กัน ไม่มุ่งแต่จะเน้นพัฒนาเฉพาะด้าน โดยปล่อยปละละเลยให้ขาดการพัฒนา

ในบางมิติ จึงเกิดผลสำเร็จในการพัฒนา ทั้งนี้หากการพัฒนาไม่ดำเนินไปด้วยกันในทุกมิติ อย่างเหมาะสมก็อาจเกิดภาวะขาดความสมดุล หรือมีลักษณะที่เขย่งไม่เท่ากันระหว่างมิติต่าง ๆ อันก่อให้เกิดผลเสียหายตามมา เช่น การบริหารการพัฒนาระยะแรกที่มุ่งเน้นเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยเชื่อว่าถ้าเศรษฐกิจดีจะเกิดการพัฒนาด้านอื่น ๆ เอง โดยอัตโนมัติ บทเรียนนี้ต่างก็เป็นที่ประจักษ์กันทั่วโลกถึงผลเสียหายที่ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลเสียหายทางด้านสังคม และสภาพแวดล้อม หรือตัวอย่างผลการพัฒนาในประเทศไทยช่วงก่อนเหตุการณ์ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้เศรษฐกิจก้าวหน้า ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น มีโอกาสในการศึกษา เพิ่มพูนความรู้และสติปัญญา ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก แต่ในด้านการเมืองกลับมีลักษณะที่เรียกว่า “แช่แข็ง” ประชาชนยังคงไม่มีสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง การพัฒนาที่เขย่งเช่นนี้ทำให้เกิดความกดดันอันเกิดจากการที่ความต้องการการพัฒนาทางการเมืองได้รับการตอบสนอง เหตุการณ์วันมหาวิปโยค เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จึงได้เกิดขึ้น

มิติของการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบทที่สำคัญ ประกอบด้วย การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านสังคม การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านเศรษฐกิจ การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านการเมืองและการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านกายภาพ ดังนี้ (สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550, หน้า 49)

1. การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านสังคม มิติทางด้านสังคม เป็นมิติที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจปฏิเสธได้ ทั้งนี้ เนื่องจากมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นสัตว์สังคม ต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มนุษย์ และสังคมจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกจากกัน ทั้งนี้สังคมจะเจริญก้าวหน้าได้ต้อง ประกอบด้วยสมาชิกที่มีคุณภาพ ในขณะที่ความสมานฉันท์ในหมู่มวลชนสมาชิกก็จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคง แข็งแกร่งให้กับสังคม การบริหารการพัฒนาสังคมจึงต้องเริ่มต้นที่สมาชิกของสังคมก่อน เป็นอันดับแรก

การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านสังคมเป็นการบริหารจัดการเพื่อทำให้ประชาชนชาวเมือง และชาวชนบทซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมเมือง และสังคมชนบทนั้น ๆ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รอดพ้นจากความทุกข์ยากลำบากต่าง ๆ และสามารถมีชีวิตอย่างที่ตนเองต้องการจะเป็น มีเกียรติ ศักดิ์ศรี และภาคภูมิใจในตนเอง

ตลอดจนมีความพึงพอใจในชีวิตของตน มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง สมบูรณ์ มีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมให้มีสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีคุณธรรม และจริยธรรม มีความสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น อันจะส่งผลให้เมืองและชนบทนั้นมีสภาวะทางสังคมที่ดีและยั่งยืน ชาวเมือง และชาวชนบทมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก และสามารถสืบทอดสิ่งดีงามต่อเนื่องไปสู่ลูกหลานอันเป็นสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม

2. การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านเศรษฐกิจเป็นอีกมิติหนึ่งของการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบทที่มีความสำคัญยิ่งมาโดยตลอด และยิ่งทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสภาวะการณ์ของโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นมิติที่สำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิตของผู้คนที่ต้องกิน ต้องใช้ และต้องทำมาหาเลี้ยงชีพในโลกที่มีทรัพยากรไม่พอเพียงสำหรับทุกคน ต้องแก่งแย่ง แบ่งปัน ขวนขวายเพื่อความอยู่รอด

การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านเศรษฐกิจเป็นการบริหารจัดการเพื่อให้เมืองและชนบทมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเริ่มต้นจากการทำให้ชาวเมือง และชาวชนบทมีของกินของใช้อย่างเพียงพอตามที่ต้องการ พ้นจากสภาพความอดอยาก และขาดแคลน มีการผลิตอย่างเพียงพอ มีการจัดสรรผลผลิตจำหน่าย แจกกันไปอย่างทั่วถึง มีการบริโภคอย่างได้ประโยชน์ มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และพัฒนาไปสู่การเพิ่มกำลัง และความสามารถในการผลิต การมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ชาวเมือง และชาวชนบทมีฐานะมั่นคง และมีกินมีใช้อย่างสมบูรณ์พูนสุข เมืองและชนบทมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และมีโอกาสที่จะขยายตัวทางเศรษฐกิจต่อไปอย่างยั่งยืน

3. การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางการเมือง นอกจากการบริหารการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมแล้ว การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางการเมืองก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ การเมืองเป็นอีกมิติหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ยิ่งชาวเมืองด้วยยิ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะเมืองและการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันตลอดมา และแม้แต่ชาวชนบทเองก็ต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง ต้องมีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่ง และเป็นพลเมืองของท้องถิ่น ต้องอยู่ภายใต้การจักระเบียบการปกครอง และต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อันเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน ดังได้อธิบายไว้แล้วในตอนต้น

การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านการเมืองเป็นการบริหารจัดการเพื่อให้การจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันของประชาชนชาวเมือง และชาวชนบท แต่ละแห่งเป็นไปอย่างเหมาะสม มีการแบ่งปันประโยชน์สาธารณะต่าง ๆ อย่างยุติธรรม ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ตลอดจนได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ไม่ถูกกดขี่ข่มเหง บีบบังคับหรือครอบงำด้วยอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ ส่งเสริมให้ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจ และเชื่อมั่นศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง และทำหน้าที่ของตนด้วยความสำนึกรับผิดชอบ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างกว้างขวางและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นของตน อันจะส่งผลให้ประชาคมท้องถิ่น ทั้งเมืองและชนบทมีความเข้มแข็งมั่นคง สามารถปกครอง และพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ

4. การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านกายภาพ มนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชาวเมืองหรือชาวชนบทจะต้องอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของแต่ละคน ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อาทิ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แสงแดด อากาศ แห้งน้ำ พื้นดิน ป่าไม้ ภูเขา ฯลฯ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ ตึกกรามบ้านช่อง อาคาร และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ถนนหนทาง สะพาน ระบบขนส่งมวลชน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นโครงสร้างทางกายภาพที่ชาวบ้านชาวเมืองสัมผัสได้ และมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงโดยตรง

การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบททางด้านกายภาพเป็นการบริหารจัดการเพื่อให้โครงสร้างหรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองและชนบทได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวเมือง และชาวชนบทนั้น ๆ และก่อให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้เกิดความปลอดภัย ความสะอาดสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสวยงาม เป็นต้น รวมทั้งทำให้ปัญหาทางกายภาพต่าง ๆ ได้รับการแก้ไข เช่น ปัญหาภาวะมลพิษในด้านต่าง ๆ ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาน้ำท่วมขัง เป็นต้น ในการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบท มิติทางด้านกายภาพมักได้รับความสนใจมาโดยตลอด เนื่องจากเป็นการบริหารการพัฒนาที่มองเห็นผลของการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นรูปธรรม ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรง และผู้บริหารเองก็มีผลงานปรากฏอย่าง

ชัดเจน ทั้งนี้ ในระยะแรกของการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบทมักมุ่งเน้นในเรื่อง โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน สะพาน อันเป็นเส้นทางการคมนาคม เพื่อผลที่ตามมา ทางด้านเศรษฐกิจ ต่อมาจึงเริ่มมองเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และพยายามสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น การจัดการระบบการระบายน้ำ ระบบการกำจัดน้ำเสีย การจัดการแก้ไขปัญหามลพิษต่าง ๆ การวางผังเมือง การกำหนดลักษณะการใช้พื้นที่ การจัดรูปแบบของเมืองใหม่ และการสร้างภูมิทัศน์ที่เหมาะสม งดงาม เป็นต้น

ตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Commission on Sustainable Development : UNCSO) ได้พัฒนาตัวชี้วัดเพื่อติดตาม การพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี 1995 โดยใช้กรอบแนวคิด PSR ในการคัดเลือกตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าตัวชี้วัดเหล่านั้นไม่เป็นที่นิยมใช้ จึงได้ถูกยกเลิกไปในที่สุด UNCSO เปลี่ยน แนวทางในการกำหนดตัวชี้วัด โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักในการสร้างกรอบแนวคิด ที่ประกอบด้วย Themes และ Sub-themes เพื่อเกิดความเข้าใจความยั่งยืน เป็นการ สนับสนุนผู้กำหนดนโยบายในการตัดสินใจในระดับประเทศ (UNCSO, 2001 อ้างถึงใน วิชิต หล่อจิระชุมภ์กุล และจิราวัลย์ จิตรฤเวช, 2556) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้านหลัก	Themes	Subthemes
สังคม	ความเสมอภาค	ความยากจน ความเสมอภาคทางเพศ GDI
	สุขภาพ	สถานภาพอาหารที่เพียงพอ การตาย สุขอนามัย น้ำดื่มสะอาดที่เพียงพอ การบริการรักษาสุขภาพ
	การศึกษา	โอกาสในการศึกษา การอ่านออกเขียนได้
	สถานที่อยู่	สภาพการอยู่อาศัย ความหนาแน่นที่อยู่อาศัย
	ความมั่นคง	อาชญากรรม
	ประชากร	การเปลี่ยนแปลงประชากร
	สิ่งแวดล้อม	บรรยากาศ
มหาสมุทรทะเลและชายฝั่ง		สภาพแถบชายฝั่ง การประมง
ที่ดิน		เกษตรกรรม พื้นที่ป่าไม้ การเป็นทะเลทราย ความเป็นอยู่ในเมือง
น้ำสะอาด		คุณภาพน้ำ ปริมาณน้ำ
ความหลากหลายทางชีวภาพ		ระบบนิเวศน์ พันธุกรรมทางชีวภาพ

ตาราง 1 (ต่อ)

ด้านหลัก	Themes	Subthemes
เศรษฐกิจ	โครงสร้างทางเศรษฐกิจ	ผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ การค้า การกระจายรายได้ การมีงานทำ สถานการณ์การคลังหนี้สาธารณะ
	การบริโภคและรูปแบบการผลิต	การใช้วัตถุดิบ การใช้พลังงาน การเกิดและการบริหารสิ่งเหลือใช้ คมนาคม
สถาบัน	กรอบของสถาบัน	การดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่ยั่งยืน ความร่วมมือระหว่างประเทศ
	ความสามารถของสถาบัน	การเข้าถึงสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานการสื่อสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความพร้อมในการรับและการตอบสนองต่อสาธารณภัย

ที่มา : จากการริเริ่มของ UNCED (UNCED, 2001)

วิชิต หล่อจิระชุมกุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช (2556) ได้ใช้กรอบแนวคิด DPSIR (Driving Force–Pressure–State–Impact–Response) (NERI.) เพื่อพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ โดยตัดมิติ Response ออกเหลือเพียง 4 มิติ คือ DPSI เพื่อมีต้องประเมินนโยบายของรัฐบาลที่ไม่มีความต่อเนื่อง มิติแรงขับเคลื่อนประกอบด้วย ดัชนีแรงขับเคลื่อนภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ ร้อยละพื้นที่การเพาะปลูก ตัวชี้วัดการใช้ปุ๋ยเคมี ต้นต่อตารางกิโลเมตร และตัวชี้วัดการใช้ยากำจัดศัตรูพืช ต้นต่อตารางกิโลเมตร

ดัชนีแรงขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรม มีตัวชี้วัดตัวเดียว คือ ร้อยละการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมต่อการลงทุนทั้งหมด ส่วนดัชนีแรงขับเคลื่อนภาคประชากร มีตัวชี้วัด

ตัวเดียวกัน คือ ค่าเฉลี่ยอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรในรอบ 10 ปี ในมิติแรงขับเคลื่อนจึงมีตัวชี้วัดทั้งหมด 5 ตัว เพื่อกำหนดค่าดัชนีแรงขับเคลื่อนภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคประชากร มิติแรงกดดัน ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 3 ด้าน คือ ตัวชี้วัดการใช้วัตถุดิบ, GDP ต่อคนในวัยทำงาน ดัชนีการใช้พลังงานมีตัวชี้วัด 2 ตัว คือ ความเข้มข้นการใช้พลังงาน, ต้นของน้ำมันเทียบค่า (Oil equivalent) ต่อ GDP และการใช้พลังงานอย่างยั่งยืน, สัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียน ดัชนีที่ 3 ของดัชนีแรงกดดัน คือ ดัชนีของเสีย ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 2 ตัว คือ การก่อให้เกิดของเสีย, น้ำหนักขยะต่อคนต่อวัน และการบริหารจัดการของเสีย ร้อยละของขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ในมิติแรงกดดันก็มีตัวชี้วัดทั้งหมด 5 ตัว เพื่อกำหนดค่าดัชนีการใช้วัตถุดิบ ดัชนีการใช้พลังงาน และดัชนีการใช้พลังงานอย่างยั่งยืนมิติสภาวะ ประกอบด้วย ดัชนีคุณภาพสภาวะแวดล้อม และดัชนีคุณภาพสุขภาพ ดัชนีคุณภาพสภาวะแวดล้อม มีตัวชี้วัด 4 ตัว คือ คุณภาพอากาศ ซึ่งจะวัดร้อยละของครั้งที่วัดที่ปริมาณเฉลี่ย SO₂, NO₂ CO ใน 1 ชั่วโมง และค่าเฉลี่ยใน 24 ชั่วโมง มีค่าสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดโดยกรมควบคุมมลพิษ คุณภาพน้ำในแม่น้ำ วัดโดยร้อยละของครั้งที่วัดที่ค่า DO มีค่าต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดในแต่ละช่วงของแม่น้ำสภาพพื้นที่ป่า วัดโดยร้อยละของพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ของประเทศ ตัวชี้วัดสุดท้าย คือ ความหลากหลายทางชีวภาพ วัดโดยร้อยละพื้นที่ป่าสงวนและพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อพื้นที่ของประเทศ ดัชนีคุณภาพสุขภาพ ซึ่งเป็นดัชนีที่ 2 ในมิติสภาวะ มีตัวชี้วัด 4 ตัว คือ อัตราการตายของทารกที่มีอายุต่ำกว่า 28 วัน ความคาดหวังการคงชีพเมื่อแรกเกิด การเข้าถึงน้ำสะอาด วัดโดยร้อยละประชากรที่มีน้ำสะอาดใช้ และสุขอนามัย วัดโดยร้อยละของประชากรที่มีสุขอนามัยและสุขอนามัยใช้จึงสรุปได้ว่าในมิติสภาวะ มีตัวชี้วัดทั้งหมด 8 ตัว เพื่อกำหนดค่าดัชนีสภาวะแวดล้อมและคุณภาพสุขภาพ

มิติผลกระทบ ประกอบด้วย ดัชนี 6 ด้าน คือ ดัชนีโครงสร้างเศรษฐกิจ มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การกระจายรายได้ วัดโดยดัชนีจินี การมีงานทำ วัดโดยอัตราการจ้างงาน สถานภาพการคลัง วัดโดยอัตราส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ดัชนีที่ 2 คือ ความยากจน ซึ่งจะวัดด้วยดัชนี HPI-1 ซึ่ง ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การมีชีวิตที่ยืนยาวและสุขภาพดี วัดโดยร้อยละของประชากรที่ตายก่อนอายุ 40 ปี การมีความรู้วัดโดยร้อยละของประชากรที่อ่านออกเขียนได้ และมาตรฐานการดำรงชีพที่เหมาะสม ซึ่งจะใช้ค่าเฉลี่ยของร้อยละของประชากรที่ไม่มีแหล่งน้ำพัฒนาใช้และร้อยละของเด็กต่ำกว่า 6 ปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ดัชนีที่ 3 คือ ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน วัดโดยจำนวนคดีอาชญากรรม

ที่มีภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรหนึ่งแสนคน ดัชนีที่ 4 คือ ความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งวัดโดย GDI มีมิติ 3 มิติเหมือนกับดัชนี HPI-1 แต่แตกต่างกันตัวชี้วัดมิติแรกใน GDI คือ ความคาดหมายการคงชีพที่เท่าเทียมกัน วัดโดยดัชนี EDLEI (Equally distributed life expectancy index) ซึ่งคำนวณจากตัวชี้วัด 7 ตัว คือ ความคาดหมายการคงชีพจำแนกตามเพศ และสัดส่วนประชากรจำแนกตามเพศ มิติที่ 2 ใน GDI คือ การศึกษาที่เท่าเทียมกัน วัดโดย EDEI (Equally distributed education index) ซึ่งคำนวณจากตัวชี้วัด 6 ตัว คือ อัตราประชากรที่อ่านออกเขียนได้จำแนกตามเพศ สัดส่วนประชากรที่เข้าศึกษาในระบบจำแนกตามเพศ และสัดส่วนประชากรจำแนกตามเพศ มิติที่ 3 ใน GDI คือ การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน วัดโดย EDII (Equally distributed income index) ซึ่งคำนวณจากตัวชี้วัด 7 ตัว คือ ค่าจ้างแรงงานจำแนกตามเพศ จำนวนแรงงานจำแนกตามเพศ จำนวนประชากรจำแนกตามเพศ GDP per capita PPP us \$ รายละเอียดการคำนวณค่า GDI ได้แสดงไว้ใน วิชิตและจิราวัลย์ 2554 ดัชนีที่ 5 คือ ความหนาแน่นที่อยู่อาศัย วัดโดยจำนวนครัวเรือนต่อตารางกิโลเมตร ดัชนีที่ 6 คือ การมีโอกาสทางการศึกษา วัดโดยจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ได้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การที่ต้องดึงประชาชนในชุมชนเข้ามาสืบบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากที่สุด โดยประชาชนในชุมชนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา เพื่อค้นหา ปัญหาและความต้องการด้วยตนเอง แล้วดำเนินงานแบบประชาธิปไตย มีการติดตาม ประเมินผลอยู่ตลอดเวลา โดยงานหรือกิจกรรมต้องสอดคล้องกับนโยบายของชาติและ ทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ และตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืน ของกรรมาธิการสหประชาชาติว่า ด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Commission on Sustainable Development : UNCSO) (UNCSO, 2001 อ้างถึงใน วิชิต หล่อจิระชูณหกุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช, 2556) มาประยุกต์และบูรณาการเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผล การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การพัฒนาชุมชนนั้นมีแนวคิดพื้นฐานอยู่ที่การสรรหากระบวนการ แนวทาง รูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการที่หนุนเสริมการพัฒนาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจของการพัฒนา ในหัวข้อนี้เป็นการกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดและให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

จักรพงษ์ สงวนชม (2549, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการรับผิดชอบในการดำเนินการ เรื่องต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน

สุเมธ พุทธนันท์เมธา (2549, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด มาร่วมทำในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อคอยให้คำแนะนำความคิด ให้เป็นจุดเชื่อมโยง อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานและชุมชน ทั้งนี้ทุกฝ่าย ต้องสื่อสารแบบเปิดระดมความคิดเพราะชุมชนย่อมมีทรัพยากรอันทรงคุณค่าแอบแฝงอยู่ ถ้าครู หรือผู้บริหารใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์แล้วสิ่งที่ตามมามากมาย เช่น การเกิดความสามัคคี ประสิทธิภาพงานและเป็นการสร้างสรรค์ในการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นใน ชุมชน

กุสุมาลย์ มหาแสน (2552, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขา จะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้น จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ หรือเป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

พัชรินทร์ สิริสุนทร (2552, หน้า 33) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคติ ความต้องการ และวัฒนธรรม การพัฒนาของผู้แสดงทางสังคม (Social Actors) ทุกภาคส่วน เพื่อมีส่วนแบ่งในอำนาจของการตัดสินใจและรับประโยชน์จากการพัฒนา

จิราภรณ์ เชื้ออุทัย (2553, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม หมายถึง การสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการริเริ่ม การพิจารณา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวของประชาชนเอง นำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตั้งแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจวางแผนกิจกรรมและการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากการเรียนรู้ร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนา นั้น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

อาทิตย์ ศรีมงคล (2553, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีความเกี่ยวข้องทางด้านอารมณ์และจิตใจ ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น

อัฉรธา สโรบล (2553, หน้า 1) ได้ให้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน คือ การที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) ในการพัฒนาโดยแสดงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

วิชัย ภูโยธิน (2554, หน้า 108) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง สิทธิของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชน

อรทัย กักพล และฉัตรระวี กิติโยดม (2555, หน้า 15-26) รายงานไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังหมายถึง กระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือนโยบายของภาครัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน โดยเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความ

ตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ และมีขีดความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสมัครใจเข้าร่วม ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจวางแผน ในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผน การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรมและการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากบทเรียนรู้อันร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนา นั้น ๆ

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิชัย ภูโยธิน (2554, หน้า 108) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง สิทธิของประชาชนที่จะเข้ามาที่ส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกับตัวประชาชน

อรทัย กักผล และฉัตรระวี กิติโยดม (2555, หน้า 15-26) รายงานไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังหมายถึงกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วม ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน โดยเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ และมีขีดความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้

ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่กลุ่มประชาชนได้ทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกันตามความต้องการ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วม

แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง

รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น บุคคลและสมาชิก จะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมตามที่นักวิชาการได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ทวิคัตตี ปักษา (2550, หน้า 25) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการค้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

อรพินท์ สพิโชคชัย (2550, หน้า 1) ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งหากขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไปจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์โดยทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ สามารถให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
2. การมีส่วนร่วมในการเลือกและเสนอแนวทางเพื่อตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามตรวจสอบ
5. การมีส่วนร่วมรับประโยชน์และเป็นเจ้าของนโยบายสาธารณะ

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2553, หน้า 2 อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553, หน้า 13) ได้เสนอรูปแบบหรือมิติการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

จินตวีร์ เกษมศุข (2554) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่ โดยทั่วไปสามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information)
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation)

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting)

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting)

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing)

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing)

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

John M Cohen and Norman T. Uphoff Cohen and Uphoff (1980, pp. 219–222 อ้างถึงใน ฤทธิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 5–8) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
  - 1.1 การเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น
  - 1.2 การร่วมคิด และกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น
  - 1.3 การร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
  - 1.4 การร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
  - 2.1 การร่วมมือปรับปรุงระบบการบริหารงาน เพื่อดำเนินการในกิจกรรมโครงการของท้องถิ่น
  - 2.2 การร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัว เพื่อดำเนินการในกิจกรรมโครงการของท้องถิ่น
  - 2.3 การร่วมปฏิบัตินโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
  - 2.4 การประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่หรือหน่วยงานราชการในพื้นที่
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

3.1 แผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
ในรูปวัตถุประสงค์ของ

3.2 แผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
ในลักษณะของส่วนร่วม

3.3 แผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
ในลักษณะส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและ
ตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม ต่อไป

4.1 การแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินประสิทธิผลแผนงาน
หรือโครงการ

4.2 การควบคุม การตรวจสอบโดยประชาชน

Sherry R. Arnstein (1969) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ถือเป็น
อำนาจประเภทหนึ่งของประชาชนและเป็นกระบวนการการกระจายอำนาจ (Redistribution
of power) โดยส่งเสริมให้ประชาชนผู้ไร้ซึ่งอำนาจ (The Have-Nots) ที่มักไม่มีโอกาสถูกคิดค้น
หรือถูกแยกออกจากกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจทั้งหลายให้เข้ามามีส่วนร่วม
อย่างจริงจังในกระบวนการดังกล่าว กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ให้ประชาชนไร้ซึ่ง
อำนาจสามารถกำหนดแนวทางในการรับรู้และแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร การกำหนดเป้าหมาย
และนโยบายสาธารณะ การจัดสรร-ใช้จ่ายรายได้ภาษีอากร การดำเนินงานกิจกรรมและ
โครงการต่าง ๆ และการเปิดเผยและการกระจายผลประโยชน์ ทั้งนี้ ตามแนวคิดดังกล่าว
ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็นทั้งหมด 8 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ระดับการถูกจัดการได้ (Manipulation) : กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกัน
ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการตรวจสอบ ฯลฯ เปรียบเสมือน
“ตรายาง” ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างหรือแสวงหาการสนับสนุน แทนที่จะ
เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ลำดับขั้นต่ำสุดของขั้นบันไดแห่งการมีส่วนร่วม
นี้แสดงถึงการปิดเบือนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนกลายเป็นเครื่องมือ
ประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือนโยบายของผู้มีอำนาจ

2. ระดับการบำบัดรักษา (Therapy) : จากการทดลองพฤติกรรมกลุ่มโดย
ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ความไร้ซึ่งอำนาจ (The Powerless) เปรียบเสมือนความเจ็บป่วย

ทางจิตใจ ภายใต้สมมติฐานนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเข้มข้นจึงไม่เป็นสาเหตุของความเจ็บป่วยแต่อย่างใด

3. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) : การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบและทางเลือกนโยบายต่าง ๆ แก่ประชาชนถือเป็นครั้งแรกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม จุดเด่นของการมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือ การไหลของข้อมูลทางเดียว (One Way Flow Information) และมิได้มีช่องทางสำหรับการตอบสนองความต้องการ หรือการให้อำนาจแก่ประชาชนในการต่อรองแต่อย่างใด ดังนั้นข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับมักอยู่ ณ ขั้นตอนท้ายสุดของการวางแผน แล้วประชาชนแทบไม่มีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและโครงการที่ถูกออกแบบมาและเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารดังกล่าว ได้แก่ สื่อสารมวลชน เอกสารสรุปแผนงาน/โครงการ โปสเตอร์และการให้ข้อมูลตามการร้องขอต่าง ๆ

4. ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation) : การชักชวนให้ประชาชนออกมาแสดงความคิดเห็น เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมชุมชน การทำประชาพิจารณ์ ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวเป็นวิธีการพยายามดึงดูดประชาชนให้มาเข้าร่วมและปริมาณการมีส่วนร่วม ยังสามารถวัดผลออกเป็นเชิงปริมาณได้ เช่น จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมการประชุม จำนวนเอกสารที่แจกออกไป จำนวนแบบสอบถามที่ประชาชนตอบ ฯลฯ

5. ระดับการปลอบใจ (Placation) : ประชาชนเริ่มที่จะมีอิทธิพล แต่ยังคงอยู่ภายใต้สภาวะของการทำให้ประชาชนตระหนักถึงความชอบธรรมของภาครัฐ (Tokenism) กล่าวคือ ประชาชนสามารถให้คำปรึกษาหรือเข้าร่วมในกระบวนการวางแผนได้อย่างไม่มีเขตแต่การตัดสินใจในขั้นสุดท้ายยังเป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่สามารถนำเอาคำปรึกษาหรือคำแนะนำของประชาชนมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการปลอบใจขึ้นอยู่กับ

1) คุณภาพความช่วยเหลือทางเทคนิคระหว่างที่ประชาชนจัดลำดับนโยบาย (Policy Prioritization)

2) ระดับการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนเพื่อกดดันให้ผู้มีอำนาจรับฟังและตัดสินใจตามการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายที่พวกเขาได้เสนอให้ไป

6. ระดับความร่วมมือ (Partnership) : อำนาจถูกจัดสรรผ่านการต่อรองระหว่างประชาชนกับผู้มีอำนาจ ทั้งสองฝ่ายมีความรับผิดชอบในการวางแผนและตัดสินใจ

ร่วมกัน ภายใต้รูปแบบของคณะกรรมการนโยบายร่วม (Joint Policy Boards) คณะกรรมการวางแผน รวมทั้งคณะกรรมการแก้ไขความขัดแย้งต่าง ๆ

7. ระดับอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) : ประชาชนสามารถมีบทบาทในการตัดสินใจวางแผนและดำเนินการตามแผนงานต่าง ๆ ได้ประกันถึงการรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) โดยภาครัฐซึ่งจะป้องกันมิได้เกิดการตัดสินใจในนโยบายของรัฐ แตกต่างไปจากความคิดเห็นร่วมกันของประชาชนและภาครัฐ ที่เกิดจากการต่อรองกับประชาชนระหว่างกัน การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่จะตอบสนองของปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในแต่เนิ่น ๆ ไม่รอให้ถึงกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลนโยบายแต่อย่างใด

8. ระดับการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) : ประชาชนได้รับการประกันว่านโยบายและการบริหารแผนงานหรือโครงการใด ๆ ก็ตามที่ตนมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งยังสามารถต่อรองข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่มีใครสามารถมาเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเหล่านั้นได้ภายหลัง

แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการโดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการกำหนดทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับโครงการทั้งในด้านเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเภทนี้มีสองนัย คือ เป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ 1) ผลประโยชน์ด้านวัตถุคือ การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้น และมั่นคงมากขึ้นหรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ หรือคุณภาพดี 2) ผลประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการศึกษาหรือมีการรู้หนังสือมากขึ้น รวมทั้งการให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น 3) ผลประโยชน์ส่วนบุคคล ได้แก่

การมีความนับถือตนเองมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการ เช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการประเมินผล หรือการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในการวิจัยประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการหรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

Cohen (1996 อ้างถึงใน จินตวีร์ เกษมศุข, 2559, หน้า 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในงานพัฒนา สามารถกระทำได้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในเชิงการกระทำ โดยที่สมาชิกในชุมชนได้อุทิศแรงกายในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมในเชิงเงินงบประมาณ โดยที่สมาชิกในชุมชนได้อุทิศเงินให้การดำเนินกิจกรรมของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมในเชิงความรับผิดชอบ โดยมีการกระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกในชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในเชิงการตัดสินใจ โดยให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิกชุมชนอีกด้วย

นอกจากนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ยังได้ถูกนำเสนอผ่านหลักการ 6 Cs ประกอบไปด้วย (Singhal, 2001 อ้างถึงใน จินตวีร์ เกษมศุข, 2559, หน้า 12-13)

1. Co-operation การร่วมมือของคนในท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนก็ตามต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนาจึงจะประสบความสำเร็จ
2. Compliance การยินยอมทำงานเพื่อคนในท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายภารกิจหรือหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นต้องยินยอมที่ทำงานเพื่อท้องถิ่นของตนอย่างเต็มที่

3. Consultation การให้คำปรึกษา หมายถึง การสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้คำปรึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการปรึกษาหารือถือเป็นกระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยกระบวนการดังกล่าวนี้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการสื่อสารในแนวราบ (Horizontal Communication)

4. Cooperation การให้ความร่วมมือ หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนและบุคคลภายนอกทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาอย่างเหมาะสม

5. Co-learning การเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนและบุคคลภายนอกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีม

6. Collective Action การลงมือกระทำร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเอง

International Fund for Agricultural Development (2001) หรือเรียกว่า IFAD ซึ่งเป็นกองทุนเพื่อการพัฒนาการเกษตรระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีพันธกิจเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนในชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ระดับนั้น ซึ่งขั้นรับฟังความคิดเห็นสอดคล้องอยู่ในระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (passive participation) เป็นการมีส่วนร่วมในลักษณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงแต่ถูกบอกเล่าว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น ไม่รับฟังการตอบสนองจากประชาชน

2. การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (participation in information giving) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตอบคำถามที่มาจากเจ้าหน้าที่หรือนักวิจัยโดยใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจหรือแนวทางอื่น ๆ ประชาชนไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้

3. การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษา (participation by consultation) ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะที่ถูกปรึกษาโดยที่บุคคลภายนอกรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐอาจนำความคิดเห็นที่ได้มาจากประชาชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนหรือ

ตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาต่อไป การมีส่วนร่วมในลักษณะเช่นนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อผูกพันที่จะทำตามความเห็นของประชาชน

4. การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (participation for material incentives) เป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาจูงใจ เช่น การให้ค่าจ้างหรือการให้อุปกรณ์ที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ

5. การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (functional participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยหน่วยงานภายนอกมาช่วยก่อตั้งกลุ่มให้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานภายนอกต้องการโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่หรือตามกฎหมายที่กำหนดไว้

6. การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive participation) เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการและช่วยก่อตั้งสถาบันใหม่ ๆ ในท้องถิ่นหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันที่มีอยู่ มีการนำบุคคลที่มีความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน

7. การระดมตน (self-mobilization) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยที่ไม่ขึ้นกับสถาบันหรือองค์กรภายนอก ประชาชนมีการติดต่อสื่อสารกับภายนอกเพื่อนำมาซึ่งการได้มาทรัพยากรต่าง ๆ และคำแนะนำทางวิชาการที่ตนจำเป็นแต่ประชาชนยังสามารถระดมความคิดริเริ่มของตนเองตลอดจนควบคุมวิธีใช้ทรัพยากรและการทำงานร่วมกันเอง

8. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (catalyzing change) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนผลักดันให้คนอื่น ๆ ในชุมชนริเริ่มการเปลี่ยนแปลงกันเอง โดยเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลักสำคัญ

International Association of Participation (2006) หรือเรียกว่า IAP2 คือสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้กล่าวถึงตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยนำเสนอการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Arnstein คือ ยิ่งสูงขึ้นไปยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย จำแนกได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทกับประชาชนสูงที่สุดเพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่หรือหน่วยงานราชการในพื้นที่จะดำเนินการตามผล

การตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่เราจะรู้จักกันดี คือ การลงประชามติ หรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่ต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจด้วยตัวเอง เช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพการใช้ การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

2. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูงโดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่จะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้นความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมเพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรตัดสินใจด้วยไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็นต่อองค์กรตัดสินใจ

3. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่กับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้มาก อาทิ การประชุมเชิงปฏิบัติการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ

เทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่ มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

5. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระดับต่ำที่สุดบทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าจะเกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบัน การที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชน และแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความ ล้ำสมัยในการบริหารงาน ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่า ไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชน มีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก แต่ต้องไม่ใช่ การให้ข้อมูลลักษณะประชาสัมพันธ์โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้น หัวใจสำคัญคือการให้ข้อเท็จจริง และตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ องค์การประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการมีการรวมตัวกันเองเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด เพื่อร่วมทำประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือสมาชิก กลุ่มส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กรเอกชน เช่น ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มออมทรัพย์ องค์การประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรที่ประชาชนทำกิจกรรม ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติบทบาทหน้าที่ไว้ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และตัวแทนบุคคลหรือตัวแทนองค์กรเอกชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมของรัฐบาล ส่วนขั้นตอนการมีส่วนร่วม ในงานวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร 2) การมีส่วนร่วม ในขั้นรับฟังความคิดเห็น 3) การมีส่วนร่วมในขั้นเข้ามามีบทบาท 4) การมีส่วนร่วม ในขั้นสร้างความร่วมมือ และ 5) การมีส่วนร่วมในขั้นเสริมอำนาจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่กำหนดจะมากหรือน้อยขึ้นกับปัจจัย หลายประการได้มีผู้ศึกษาและเสนอแนะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลถือเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง
2. การมีส่วนร่วมโดยองค์การจัดตั้งของประชาชนอาจถือเป็นการส่วนตัวโดยตรง ได้วิธีการหนึ่ง
3. การมีส่วนร่วมโดยผ่านตัวแทนที่มีลักษณะทั่วไปถือเป็นการมีส่วนร่วม โดยอ้อม การมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงเท่านั้น

วรฤทธิ พละบุตร (2548, หน้า 11) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย

1. มีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในการทำงาน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบายหรือวางแผน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. การลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไป ทั้งโดยเอกชนและรัฐให้ประโยชน์ได้ตลอดกาล

วรฤทธิ พละบุตร (2548, หน้า 7) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของบุคคลและกลุ่มบุคคล
2. ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของบุคคลและกลุ่มบุคคล
3. ต้องส่งเสริมปกป้องและรักษาเป้าหมายของบุคคลและกลุ่มบุคคล
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติหรือธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวังบุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
6. การมองแต่ตัวเองบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ

7. การบีบบังคับบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ

8. นิสัยและประเพณีบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาสบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

10. ความสามารถบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธีสามารถทำได้อย่างง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลาขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไป เช่นเดียวกันในเรื่องการประชาสัมพันธุ์

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) มาประยุกต์และบูรณาการเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1) ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ 2) ร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ 4) ร่วมติดตามและประเมินผล

บริบทแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน เป็น 1 ใน 15 เมือง ของแผนงานลาว/030 ซึ่งเป็นแผนงานพัฒนาท้องถิ่นสำหรับแขวงเวียงจันทน์ บ่อแก้ว บอลิคำไซ และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการให้ทุนจากประเทศลักเซมเบิร์กหรือเรียกอีกชื่อว่าโครงการลาว/030 เป็นโครงการ บรรเทาทุกข์ในหมู่บ้านและอำเภอที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของ 4 แขวง 15 เมือง 229 หมู่บ้าน

โครงการนี้ยังช่วยในด้านการพัฒนาเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น การแบ่งชั้นการคุ้มครองและหารือด้านนโยบาย เป้าหมายรวมของโครงการจะมีอยู่สามเป้าหมาย คือ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ (2016-2020)

- 1) ลดระดับความยากจนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้ลดลง
- 2) หยุดความอดอยาก ลดระดับความต่ำต้อยและขาดโภชนาการ
- 3) รับประกันถึงการคุ้มครองสภาพแวดล้อมแบบยั่งยืนโดยผ่านการคุ้มครองที่ดีของหน่วยงานคุ้มครองที่ดิน สามเป้าหมายนี้จะถือว่าเป็นจุดศูนย์รวมเพื่อนำเข้าสู่การลงทุน ของแผนงานลาว/030. เข้าสู่วิธีการสร้างเสริมการแข่งขันการสร้างยุทธศาสตร์และการหารือด้านนโยบายเพื่อช่วยเหลือรัฐบาล สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางแผนไว้ (แผนงานลาว/030, 2018)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จักรกริช สังขมณี และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษา โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การศึกษาการพัฒนาชนบทในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรอบคิดและวิธีการ โดยภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ ร่วมมือกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการจัดการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการเรียนการสอนเกี่ยวกับชนบทและการพัฒนาในสังคมไทย ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ คณะวิจัยซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ นักวิจัย นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตและระดับมหาบัณฑิตได้ร่วมกัน

พัฒนาการเรียนการสอนในวิชาเรียนที่ว่าด้วยการศึกษาชนบท โดยใช้วิชาสังคมวิทยาชนบท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (หลักสูตรปริญญาตรี) เป็นฐานการปฏิบัติงานวิจัย และการนำนิสิตจำนวน 60 คน ลงพื้นที่วิจัยภาคสนาม ณ บ้านโป่งและบ้านหัวฝาย ตำบล ป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นเวลา 10 วัน ในการศึกษาครั้งนี้นักวิจัยเลือก ที่จะพิจารณาทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของชนบทจากหลากหลายมุมมอง ได้แก่ เรื่องของเศรษฐกิจเกษตรชุมชนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง โดยศึกษากรณีการ เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการทำนา การจัดการลำไยของหมู่บ้าน และสวนส้มกับการ เข้ามาของทุนนิยมในชุมชน นอกจากนี้ที่มิวิจัยยังได้มองการเปลี่ยนผ่านของชนบทไทย ผ่านมุมมองอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ทางสังคมกับสังคมชนบทที่เปลี่ยนไป โดยศึกษา ความเป็นชาติพันธุ์กับการสร้างชุมชนบนฐานการจัดการทรัพยากร ประเด็นเด็กและ เยาวชนกับทิศทางของชนบทสมัยใหม่ กลุ่มผู้หญิงเสื้อแดงกับบทบาท ทักษะคนดี และ ปฏิบัติการทางการเมือง ตลอดจนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงกลุ่มอำนาจท้องถิ่น ผู้มีอิทธิพล และระบบอุปถัมภ์ในหมู่บ้าน ท้ายสุดที่มิวิจัยพยายามทำความเข้าใจการดำรง อยู่ของชุมชนกับการเชื่อมร้อยพลวัตจากภายนอก ทั้งนี้การศึกษาในเรื่องดังกล่าวสะท้อน ผ่านกรณีศึกษาโบราณคดีชุมชนบนฐานการท่องเที่ยวและความขัดแย้ง พุทธศาสน์ชุมชน กับความศรัทธาและโลกาภิวัตน์ และวาทกรรมการพัฒนาชุมชนของรัฐกับการจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้าน

นิภาพร รัตนปริยานุช (2556) ได้ทำการศึกษาความต้องการในการพัฒนา ชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี การวิจัยเรื่อง ความ ต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี จำแนกตามเพศ รายได้ อายุ การศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเสมีด จำนวน 375 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการ พัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาสังคม ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการ พัฒนาทางเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและด้านการ

พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองและการบริหาร ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ รายได้ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิภาพรรณ เจนสันติกุล (2556) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุมชนและเมือง: บทสำรวจเบื้องต้น ชุมชนและเมืองเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจากแนวคิดที่ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจึงเกิดเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางกายภาพและความอุดมสมบูรณ์ พัฒนาการเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของผู้คนจากภายนอกหลายกลุ่มหลายชาติพันธุ์นำมาสู่การค้าขายและตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและเกิดสิ่งเรียกว่า “อารยธรรม” ดังนั้นการกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตชุมชนและเมืองให้เข้าใจถ่องแท้ เนื่องจากชุมชนและเมืองมีลักษณะสภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งสรุปแนวทางการพัฒนาได้ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาชุมชน คือ การสร้างอำนาจในการกระจายทรัพยากรในชุมชนและการสร้างความไว้วางใจของกันและกัน กระตุ้นและสร้างการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ และทำให้เกิดการยอมรับความเป็นตัวตนร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของทฤษฎีสองระบบ

2) แนวทางการพัฒนาเมือง คือ การวางแผนการใช้ที่ดิน/พื้นที่ที่ทำงาน เพื่อจำกัดการขยายตัวของประชากรและนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การออกแบบอาคารหรือสิ่งก่อสร้างและวัสดุก่อสร้างที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และการสร้างพื้นที่สีเขียว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเมือง โดยหลักการพัฒนาชุมชนและเมืองมีองค์ประกอบร่วมกัน 2 ประการ 1) ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน 2) การเสริมพลังจากทุกภาคส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เนื่องจากกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การที่ประชาชนอยู่ร่วมกับความเจริญเติบโตและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันเพื่อประสานประโยชน์ร่วมกันในสังคมแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง

นิภาพร รัตนปริยานุช (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี จำแนกตามเพศ รายได้ อายุ การศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด จำนวน 375 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองและการบริหาร ผลการ

เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ รายได้ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริอร นิยมเดช (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านหนองอ้อ จำนวน 125 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของยามาเน (Yamane) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่มและใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้น โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการร่วมในการประเมินผลและด้านการร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม เป็นอันดับสุดท้าย ผลการทดสอบ

สมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ตัวแทนครัวเรือนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และตัวแทนครัวเรือนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ชาติชัย อุดมกิจมงคล (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหาร การพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร แตกต่างกันหรือไม่ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล 3) เพื่อแสวงหาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนายก อบจ. องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 62 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเมือง รองลงมาคือ ด้านสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกายภาพ
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถ สรุปผลได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ และด้านประสบการณ์การดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามคุณลักษณะด้านอายุ พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านสังคม

2.3 จำแนกตามคุณลักษณะด้านระดับการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการเมือง และ 2) ด้านกายภาพ

3. ระดับการบริหารการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร ที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านเศรษฐกิจ และ 3) ด้านสังคม

อนุชา พิมายนอก (2557) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน 4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 243 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำซับ ได้แก่ ปัจจัยภายนอกชุมชน เช่น การสนับสนุนช่วยเหลือ

จากภาครัฐในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน การสนับสนุน ช่วยเหลือ และความร่วมมือจากปัจจัยภายในชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมสมทบทุนเงินทุน เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างเครือข่ายระหว่างคนในชุมชนในการทำกิจกรรม และพัฒนาอาชีพ โดยปัจจัยทั้งสองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับความสำเร็จ

2. ชุมชนบ้านน้ำซับประสบผลสำเร็จในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และประชาชนในระดับมาก โดยระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัวได้ดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นบุคคลในครอบครัวมีความสุขและพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน เป็นต้น และในระดับชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนให้สมาชิก มีการรณรงค์ส่งเสริมการออม และมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสินค้าที่เป็นของชุมชนบ้านน้ำซับ เป็นต้น

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน พบว่า ประชาชนชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง

4. ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ระดับครัวเรือน/ครอบครัว ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย มีปัญหาหนี้สิน และขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และในระดับชุมชน พบว่า การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมีไม่ต่อเนื่อง ขาดการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน มีไม่หลากหลาย และขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพ รูปลักษณ์ที่ทันสมัย สวยงาม และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

วิบูลย์ แก้วสุวรรณ (2558) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้เป็นแบบผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแทนครัวเรือนใน 8 ชุมชน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 584 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1. การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยที่ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่อยู่ในระดับสูงที่สุดนั้น พบว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปราชญ์ผู้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกด้านที่ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินชีวิต ส่วนด้านความมีเหตุผลที่อยู่ในระดับต่ำสุด พบว่า ชุมชนได้เห็นข้อเด่น ข้อดี โอกาส 2. ปัจจัยการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น ควรเน้นการพัฒนาและทบทวนศึกษาให้ชัดเจน และทำเพื่อประโยชน์ในอนาคต การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. แนวทางการปรับปรุงการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ

สุภาพร ภูโพบูลย์ (2558) ได้ทำการศึกษา การจัดการชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโพธิ์ศรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโพธิ์ศรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อศึกษาการจัดการชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนประสบความสำเร็จตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำอย่างเป็นทางการ กลุ่มผู้นำอย่างไม่เป็นทางการและตัวแทนชาวบ้าน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด ผลการวิจัย พบว่า วิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมมาจากรุ่นบรรพบุรุษ เน้นการ

ดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเรือนมีความสะอาด ทุกคนมีความสามัคคี เลี้ยงละซึ่งกันและกัน รับประทานอาหารเห็นของผู้อื่น ชอบเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การประกอบอาชีพเน้นการเกษตรกรรม ทำนา ปลูกผักสวนครัว เน้นการพึ่งพาตนเอง ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และยังมีกลุ่มแม่บ้านได้รวมตัวกันในการประกอบอาชีพ งานจักสานหวาย-ไม้ไผ่ มีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มากมาย สามารถสร้างอาชีพมีรายได้มาหาเลี้ยงครอบครัว ในส่วนของการจัดการชุมชน ผู้ใหญ่บ้านเน้นให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้ทุกคนมีการพัฒนาทักษะความรู้ ประสบการณ์ เน้นการทำงานเป็นทีม แบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัด อีกทั้งผู้ใหญ่บ้านยังได้มีการบริหารจัดการ ชุมชนที่ยึดตามแบบวงจรคุณภาพที่เริ่มจากการวางแผนงาน ลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ กำหนดไว้ โดยให้มีการตรวจสอบ และประเมินตามช่วงระยะเวลาอยู่ตลอด และเน้นการปรับปรุง และพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ให้สามารถต่อยอดสร้างรายได้ให้กับชุมชนและ ในส่วนของปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนประสบความสำเร็จนั้นมาจากปัจจัยที่เกิดขึ้นภายใน ชุมชน และปัจจัยภายนอกเข้ามามีผลกระทบกับชุมชน ทั้งนี้ชุมชนใช้หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน ที่ดีกับชาวบ้านเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจตามมา ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาเป็น ต้นแบบให้กับชุมชนที่ต้องการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความ ยั่งยืนกับชุมชนต่อไป

อามาล ภัคศิธรรม ฉิมวิไลทรัพย์ (2558) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอยช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลวาวี อำเภอ แม่สรวย จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนของพื้นที่ชุมชน บ้านดอยช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ด้านกายภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม ในอดีตและปัจจุบัน ที่อาจส่งผลกระทบต่ออนาคตของ ชุมชน เป็นการรวบรวมข้อมูลในระดับพื้นฐาน และระดับนโยบาย เพื่อนำมาวิเคราะห์ แนวโน้มการเติบโต การพัฒนาของประชากรในพื้นที่ และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง บริบทชุมชน การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการเดินสำรวจพร้อมอุปกรณ์ที่จำเป็น สำหรับบันทึกข้อมูลกายภาพของอาคารและ สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชน ได้แก่ การถ่ายภาพสภาพการอยู่อาศัยทั้งภายในและ ภายนอกของกลุ่มบ้านที่ต้องการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรม ประกอบกับการวาด แบบแปลน พร้อมบันทึกข้อมูลการใช้สอยพื้นที่ภายในบ้านแต่ละหลัง จำนวนผู้อาศัย การประกอบอาชีพและอื่น ๆ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิจะอาศัยการค้นคว้าข้อมูลด้านนโยบาย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทชุมชนเพื่อกำหนดขอบเขต และเป้าหมายการดำเนินงานและการสรุปประเด็นจากการสำรวจพื้นที่ และการสัมภาษณ์ โดยใช้เอกสารที่สามารถสื่อถึงชุมชนได้ชัดเจน พบว่า ชุมชนบ้านดอยช้างเป็นชุมชนที่ถูกกล่าวถึงเรื่องความสำเร็จในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าวิสาหกิจชุมชน ที่มีคุณภาพสูง มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์คือ เมล็ดกาแฟ ที่ส่งขายทั้งในและต่างประเทศ ช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น ประชากรในชุมชน ประกอบด้วย 3 ชนเผ่า คือ ลีซอ จีน และอาข่า ซึ่งมีประชากรประมาณ 6,000 คน และจำนวนครัวเรือน ประมาณ 600 ครัวเรือน ซึ่งต่างก็มีอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม และรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกัน แต่อยู่ร่วมกันโดยไม่มี การกันแบ่งอาณาเขตและมีความกลมกลืนทางวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม เอกลักษณ์และผลผลิตของชุมชนอันโดดเด่นส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจเข้าสู่พื้นที่ชุมชนมากขึ้น ทำให้ลักษณะของรูปแบบ และโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมภายในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีการปรับเปลี่ยนวัสดุที่มีความทนทานมากขึ้น และมีการก่อสร้างอาคารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อวิถีของชุมชนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวปรับเปลี่ยนหรือสูญหายไปในที่สุด ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมชนบทรอบนิคมประเพณี และวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านดอยช้าง โดยเสนอให้มีการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ คงความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างเดิม บางส่วนในพื้นที่ที่จัดการได้ยาก เช่น มีความหนาแน่นสูง และจัดรูปที่ดินในพื้นที่บางส่วนโดยการเพิ่มการใช้ที่ดินให้หลากหลาย ด้านกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การประยุกต์ให้เข้ากับพื้นที่บนเนินเขา และประยุกต์ให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้มากที่สุด และนำศักยภาพของชุมชน มาผสมผสานกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทำให้เกิดเป็นลักษณะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมที่เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามศักยภาพของตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมอย่างยั่งยืน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

แพทริยา พลอยไป (2558) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และ 3) ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองราชบุรีจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 135 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผล สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การผันแปร และการวิเคราะห์จำแนกพหุ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการวิจัย พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในงานพัฒนาท้องถิ่น ส่วนระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของพนักงาน สำหรับการดำเนินการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชน และการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กัมปนาท พรพรหมวินิจ (2559) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุง

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง ในจังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว จำนวน 400 คน ด้วยสูตรคำนวณ ของทาร์โย มาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.876 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีอุปมานวิเคราะห์ และการตีความ ผลการวิจัย พบว่า

1) ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89) โดยที่ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่อยู่ในระดับสูงสุดนั้นเนื่องจาก หน่วยงานเทศบาล และประชาชนมีความร่วมมือกันอย่างแท้จริงในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนด้านความยั่งยืนของวิถีชุมชนที่อยู่ในระดับต่ำสุดนั้น เนื่องจากประชาชนมีความพึงพอใจตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดค่านิยมสากล โดยละเลยมิติความเป็นมนุษย์ส่งผลให้เกิดสภาพการเสีย คุณภาพของการพัฒนาชุมชน

2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ 1) ปัจจัย การนำนโยบายไปปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย=0.48) มี 3 ตัวแปร ได้แก่ วัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์ และประเมินผลได้ และการสนับสนุนทางการเมือง 2) ปัจจัย เศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย=0.53) มี 3 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อม การสนับสนุน และทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) ปัจจัยการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย=0.56) มี 2 ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพในชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าว สามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ร้อยละ 54.20 (Adjusted R² = 0.542) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3) แนวทางการปรับปรุงประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เสนอแนะประกอบด้วย การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) ประสิทธิภาพการนำนโยบายพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องมีความมุ่งเน้นพื้นที่หมู่บ้าน และชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่าง ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

(2) ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ส่งเสริมการประกอบอาชีพฝึกอาชีพ การสร้างงานและจ้างงานในชุมชน รวมถึงการพัฒนาผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง (3) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างประหยัด การบำรุงรักษา และบำบัดมลพิษ และ (4) ด้านการพัฒนาชุมชนควรให้ประชาชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน การนำเสนอโครงการต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

วิไลวรรณ พวงทอง (2559) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้จำนวน 387 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้มีการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและด้านเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง 2) ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผล ไม่แตกต่างกัน

สุวิดา ตันชพรศาสน์ (2559) ได้ทำการศึกษาแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) วิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 81 ครอบครัว

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการใช้แบบสอบถามโดยใช้วิธีการทางสถิติ โดยทำตารางแจกแจงความถี่และร้อยละ ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ วิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุมชนด้วยวิธีการมีส่วนร่วม ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ กลุ่มเป้าหมายคือ ชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงญาคา แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) จำนวน 25 ครอบครัว เป็นเวลา 1 ปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวัดความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (MANOVA : Repeated Measures) ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพชุมชนของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน มีครัวเรือนทั้งหมด 81 หลังคาเรือน 113 ครอบครัว และมีประชากรทั้งสิ้น 337 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ในส่วนปัญหาแบ่งเป็น 5 ประการ คือ 1) ปัญหาสุขภาพ 2) ปัญหาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ 3) ปัญหาสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน 4) ปัญหาศักยภาพการพัฒนาชุมชน และ 5) ปัญหาความยากจนและหนี้สิน ด้านความต้องการ พบว่า ประชาชนต้องการให้พัฒนาด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

2. รูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน ควรพัฒนาโครงการที่จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในแนวทางพึ่งพาตนเองของชุมชน ได้อย่างแท้จริงภายใต้ความต้องการของชนเผ่าลื้อ ทั้ง 2 ด้าน กล่าวคือ ด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาโครงการหมู่บ้านตัวอย่างสาธารณสุข และความต้องการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง ควรส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน ที่ประกอบด้วย โครงการเลี้ยงไก่ โครงการเลี้ยงหมูโครงการเพาะเห็ด โครงการเลี้ยงปลา โครงการเลี้ยงกบและโครงการปลูกพืชผักสวนครัว

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อบ้านน้ำเงิน พบว่า การทดลองทุกด้าน มีผลการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินดา จุฬาราชฎูร์ (2560) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นผู้มิลิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 364 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่า t -test , F -test ผลการศึกษา พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.40) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสาธารณสุข (ค่าเฉลี่ย = 3.72) รองลงมาคือ ด้านสวัสดิการสังคม (ค่าเฉลี่ย = 3.40) ด้านการส่งเสริมอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.27) และ ด้านนันทนาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.20) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล กุสุมา เขียวเพกา (2560) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลรัตนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น 2)เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3)ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลรัตนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมิน และมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ และมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยัง พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรอนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

Phang Kosal และ ศิริพณ โปธิอาภา (2561) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 375 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แต่ละชั้นภูมิสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบของ Likert จำนวน 26 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t (t-test) และ F (F-test) ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันตล

ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา เปรียบเทียบได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันดาล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันดาล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันดาล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันดาล ราชอาณาจักรกัมพูชา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ธนิตกร ยืนยง (2561) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก มีประชากร ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอองครักษ์ อำเภอปากพลี จำนวน 264,162 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 399 คน โดยทำการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Tora Yamane , 1973) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2) การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาและส่งเสริมความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้สังคม มีความสงบสุข อยู่ในระดับมาก การส่งเสริมการบริการทางการแพทย์ ศูนย์สุขภาพแบบองค์รวม อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้า บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 84.40

งานวิจัยต่างประเทศ

Markusen A. (2004) ศึกษาเป้าหมายด้านอาชีพในการพัฒนาภูมิภาคและเศรษฐกิจชุมชนผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านแรงงานของชุมชน นำมาซึ่งการเปิดโอกาสทางการค้า และการได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยกิจกรรมด้านแรงงานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับทุนมนุษย์ซึ่งจะมีความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น และมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ในระดับน้อยประชาชนในชุมชน หรือผู้ประกอบการภายในชุมชนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยกลุ่มคนดังกล่าวสามารถเรียนรู้กับการที่จะเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ ซึ่งการที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้นั้น ควรมีการวางแผนและมีนโยบายอย่างสมเหตุสมผล และมีการกำหนดเป้าหมายของการประกอบอาชีพ ได้แก่ การทำให้แรงงานมีทักษะสูงขึ้น ให้ความสำคัญกับการเติบโตของธุรกิจ การรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนการประกอบการ และการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ ปัจจัยหลักต้นในการพัฒนามี 3 ประการ โดยประการแรกคือ ต้องมีการวางแผน เนื่องจากผู้ประกอบการยังมีความสับสนในเรื่องการก้าวสู่มาตรฐานและการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่น ประการที่สองคือ ยังไม่มีความเข้าใจในลักษณะของศักยภาพความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นและภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เข้าใจ

ในห่วงโซ่อุปทานของสินค้า และประการสุดท้ายคือ ความสำคัญของความรู้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเลือกอาชีพให้เหมาะสม

Brouk (2006) ได้ศึกษาหน้าที่ของรัฐบาลที่เหมาะสมต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในขนาดของประเทศรัสเซีย โดยศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องศึกษาในพื้นที่ที่มีการปฏิรูปการปกครองในรัสเซีย ซึ่งการบริหารอยู่ภายใต้รัฐบาลของรัสเซีย และมีรัฐบาลของรัสเซียเป็นแม่แบบ ในการปฏิรูป และมีเครื่องมือที่มีคุณภาพซึ่งจะใช้ในการกำหนดว่ารัฐบาลมีการบริการที่ดี โดยเปรียบเทียบเชิงทดลอง 3 เขต พบว่า มี 2 เขตที่มีการปฏิรูป และให้ผลดี ถึงแม้จะมีการโต้แย้ง แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ต้องมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อไปด้วย กำหนดหน้าที่ที่เหมาะสมของรัฐบาลที่ดี ที่ต้องนำมาเป็นรูปแบบเพื่อให้เกิดการปฏิรูปที่ประชาชนยอมรับ และสามารถวัดได้ การบริหารภาครัฐที่ดีต้องให้สาธารณรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต้องมีแรงผลักดันไปสู่คณะกรรมการบริหารให้เกิดความตระหนักให้เห็นสภาพสงครามต่าง ๆ ส่วนปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ ในประเทศเคนยา ก็คือ การปรับตัวเข้าหากันเพื่อสร้างความร่วมมือกลุ่มย่อย ๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล การวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่า การขาดหลักธรรมาภิบาลส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ และความยั่งยืนในเรื่องของการปฏิรูปตลาดภายในประเทศ ซึ่งดำเนินการโดยภาคเกษตรกรรมของบังคลาเทศ การปฏิรูปครั้งนี้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการได้รวบรวมผลิตภัณฑ์ข้าว และปรับปรุงเงื่อนไขหลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับข้าว เพื่อให้เกษตรกรได้เพิ่มรายได้ผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้นอย่างไรก็ตาม ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นในเร็ว ๆ นี้ก็คือ การขายผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำ และผลผลิตทางการเกษตรต่ำกว่ามาตรฐาน บางครั้งก็มีราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็น ปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำลายแนวทางการปฏิรูปครั้งนี้ แต่ก็ยังเป็นการทำลายความมั่นคงอีกด้วย และนอกจากนั้นแล้ว ก็ยัง พบว่า ปัญหาหลาย ๆ อย่างนี้เกิดมาจากขาดหลักนิติธรรม และการควบคุมตรวจสอบการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ และรวมถึงการนำหลักทั้ง 6 ประการของธรรมาภิบาลมาใช้

Bell and Jayne (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่อง The creative countryside: Policy and practice in the UK rural cultural economy เพื่อศึกษาถึงความสร้างสรรค์ในด้านเศรษฐกิจของชนบท โดยได้ให้ความหมายไว้ว่า อุตสาหกรรมที่มีต้นกำเนิดในความคิดสร้างสรรค์และความสามารถทักษะที่มีศักยภาพในการสร้างงานผ่านการผลิต

และใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินทางปัญญา โดย ประกอบด้วย การโฆษณา สถาปัตยกรรม ศิลปะและตลาดโบราณ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานฝีมือ ออกแบบ เสื้อผ้าแฟชั่น ภาพยนตร์และวิดีโอ ซอฟต์แวร์ ดนตรี ศิลปะการแสดง โทรทัศน์และวิทยุ เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้อธิบายถึงความสร้างสรรค์ในชนบทที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจ ซึ่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ถือเป็นทางเลือกสำหรับชุมชนชนบทรวมทั้งงานสร้างสรรค์ที่เป็นเอกลักษณ์รวมถึงอาหารท้องถิ่น การผลิตเครื่องดีมและวัฒนธรรม การบริโภค ศิลปะแบบชนบทที่ริเริ่มเป็นเมืองพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เมืองแม่แบบในชนบท รวมถึงความแตกต่างของตลาดที่มีบทบาทในชุมชน การใช้ศิลปะและทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการจ้างงานในชนบทและโอกาสทางเศรษฐกิจ ในการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนชนบทในด้านศิลปะ การท่องเที่ยวเชิงชนบทหัตถกรรม และตลาดอาหาร

โดยการศึกษาในนโยบายอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของชนบท โดยใช้ผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ของรูปแบบทางวัฒนธรรมในชนบทเพื่อสร้างสรรค์ตลาดใหม่ทั้งดั้งเดิมและร่วมสมัย การสร้างชนบทแนวใหม่ที่สวยงามในความดั้งเดิมและนวัตกรรมของวัสดุและเทคนิคในการใช้การท่องเที่ยวฟาร์มในชนบท รวมทั้งการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของชนบท ภาคการท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดีม และการส่งเสริมการผลิตทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของชนบท

การศึกษาในแต่ละสาขา พบว่า งานฝีมือมีแรงงานมากที่สุด ร้อยละ 21 รองลงมาเป็นงานออกแบบ ศิลปะและของเก่า และดนตรี ร้อยละ 11, 10 และ 9 ตามลำดับ ในลักษณะ จำนวนของธุรกิจต้นน้ำและปลายน้ำ ในธุรกิจต้นน้ำจะเป็นเครื่องมือในด้านเทคโนโลยีและเทคนิค เป็นต้น สนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และที่เป็นปลายน้ำจะเป็นในการออกแบบหรือตราสัญลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ การพิมพ์และหนังสือทางการตลาด ทั้งนี้ ภาคหัตถกรรมจะถูกนำไปเป็นห่วงโซ่ในการผลิต ซึ่งมีจำนวนอุตสาหกรรมมากที่สุด จำนวน 286 บริษัท ภาคธุรกิจที่มีผลกำไรมากที่สุด คือ การโฆษณา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การออกแบบ สถาปัตยกรรมและการพิมพ์ และผลกำไรของธุรกิจต่ำสุด คือ งานฝีมือ ดนตรี และศิลปะการแสดง

สีสะหวัน วงศ์กัตัญญ (2014) ได้ทำการศึกษา ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเองของประชาชน กลุ่มครัวเรือนทำไร่หมุนเวียน : กรณีศึกษา บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการแก้ไข ปัญหาความยากจนของประชาชนที่ทำไร่หมุนเวียน : กรณีศึกษาย่านโนนสมบูรณ์ เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2) สร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเองของประชาชนที่ทำไร่ หมุนเวียน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 68 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการแก้ไข ปัญหาความยากจนของ ประชาชนที่ทำไร่หมุนเวียน : กรณีศึกษาย่านโนนสมบูรณ์ เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า สภาพปัจจุบันความยากจนของประชาชน ที่ทำไร่หมุนเวียน : กรณีศึกษาย่านโนนสมบูรณ์ เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้ 1) เพราะการขาดความรู้ความเข้าใจในการ ประกอบสัมมาชีพ และมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพน้อยที่สุด

2) ขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่น ขาดโอกาสในการศึกษา ขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะ ต่าง ๆ และขาดโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เป็นต้น 3) การศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นประถมศึกษาทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพน้อยหรือขาดโอกาสในการ เข้าถึงแหล่งเงินทุนเนื่องจากขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน และมักถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่ เสี่ยงต่อการขาดทุนสูง ส่วนความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประชาชนที่ทำไร่ หมุนเวียน : กรณีศึกษาย่านโนนสมบูรณ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเอง ของประชาชนที่ทำไร่หมุนเวียน : กรณีศึกษาย่านโนนสมบูรณ์ เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะ เขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาชุมชนด้านสังคม และคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย มีจำนวน 3 กลยุทธ์ 3 เป้าหมาย 4 ตัวชี้วัด และ 4 โครงการ/กิจกรรม 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การศึกษา วัฒนธรรม และประเพณี ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 3 เป้าหมาย 4 ตัวชี้วัด และ 5 โครงการ/กิจกรรม 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย มีจำนวน 2 กลยุทธ์ 2 เป้าหมาย 1 ตัวชี้วัด และ 2 โครงการ/กิจกรรม

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนารายได้ และเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย มีจำนวน 6 กลยุทธ์ 6 เป้าหมาย 6 ตัวชี้วัด และ 9 โครงการ/กิจกรรม และ 5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย มีจำนวน 2 กลยุทธ์ 2 เป้าหมาย 2 ตัวชี้วัด และ 2 โครงการ/กิจกรรม

3. ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การแก้ไข ปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเอง ของประชาชนที่ทำไร่หมุนเวียน : กรณีศึกษาบ้าน โนนสมบูรณ์ เมืองวิษณุบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

โดยสรุป จากการทำวิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของ แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พอสรุปได้ว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งการเข้าร่วมประชุม ร่วมกิจกรรม ออกความคิดเห็น การร่วมปฏิบัติ ฯลฯ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ของ วรวิมล พละบุตร (2548, หน้า 7) มาประยุกต์และบูรณาการเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย ประกอบด้วย 1) ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันวางแผน กำหนดกิจกรรม ร่วมกันให้ข้อมูล ร่วมกันเสนอความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันผลักดัน เพื่อสนองตอบความต้องการของตัวเองและชุมชน 2) ร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ เพื่อพัฒนาตนเองและชุมชน ตลอดจนการเสียสละเวลาแรงงานเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 4) ร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้า

ร่วมประชุมประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม การพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัว
 ละครพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การเสนอความคิดเห็นในการ
 ดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป ปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนการมีส่วนร่วม
 ในการประเมินความก้าวหน้าของชุมชนและตนเอง

2. การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงคนและชุมชนให้ดีขึ้น
 โดยใช้พลังและความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานของรัฐและองค์กรในชุมชน
 เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในด้านคุณภาพชีวิต
 ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานการครอง
 ชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับมิติของการบริหาร
 การพัฒนาเมืองและชนบทของสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 (2550, หน้า 49 – 52) และตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืน ของกรรมาธิการ
 สหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Commission on Sustainable
 Development : UNCSO) (UNCSO, 2001 อ้างถึงใน วิชิต หล่อจิระชุนท์กุล และจิราวัลย์
 จิตรถเวช, 2556) มาประยุกต์และบูรณาการเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย ประกอบด้วย 1) ด้านสังคม
 หมายถึง การบริหารการพัฒนาทางด้านสังคม โดยชุมชนมีการใช้ทรัพยากรทางการบริหาร
 ผ่านการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน
 ให้ดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ความไม่รู้ ได้รับความ
 เป็นธรรมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีตลอดจนมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่
 ของตน ประเด็นที่สำคัญ คือ คุณภาพชีวิต การเคหะ การศึกษา การสาธารณสุขและ
 การสวัสดิการสังคมให้พอเหมาะพอดีด้านสังคมและจิตใจ 2) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง
 การที่ชุมชนมีการบริหารการพัฒนาชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นเศรษฐกิจพอเพียง
 เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนจำแนกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ การกระจาย
 ความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนแหล่งเงินทุน
 ให้พอเหมาะพอดีด้านเศรษฐกิจ และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ประชาชน
 ในชุมชน เข้าใจและยอมรับเป้าหมายของชุมชน ซึ่งมีความเป็นไปได้เหมาะสม เกี่ยวกับการ
 พัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน
 เน้นการวางแผนและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม การก่อสร้างโครงสร้างและ
 บริการพื้นฐานต่าง ๆ แก่ประชาชนให้เพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนการดำเนินการ

ออกมาตรการเพื่อควบคุมและรักษาสิ่งแวดล้อม ให้มีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนประชากรทั้งหมด 2,913 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 352 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973, p. 127 อ้างถึงใน อรุณ จิรวัดมนกุล, 2552, หน้า 32) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีวิธีการคำนวณจากสูตร ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n แทน จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

e แทน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น (กำหนด e = .05)

แทนค่าสูตร

$$n = 2,913$$

$$n = \frac{2,913}{1 + 2,913(0.05)^2}$$

$$= 351.71$$

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 352 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และพื้นที่อยู่อาศัย ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้ (บุญธรรม
กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 197-208)

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ
โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของ
แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้ (บุญธรรม
กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 197-208)

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนา
ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนา
ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนา
ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนา
ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนา
ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา
การบริหารการพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลักษณะแบบสอบถาม ในตอนที่ 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด
(Open-ended Form)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และ
งานวิจัยเกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัย เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของ
แบบสอบถาม และข้อคำถาม

2. สร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องโดยนำ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) การมีส่วนร่วมของ
ชุมชน มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และนำประสิทธิผลการพัฒนา
ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว มากำหนดเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำ
การประเมินค่าตามความคิดเห็น

3. กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์

1) แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) 2) แนวคิดเกี่ยวกับมิติของการ
บริหารการพัฒนาเมืองและชนบทของสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช (2550, หน้า 49–52) และตัวชี้วัดเพื่อติดตามการพัฒนาที่ยั่งยืน

ของกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Commission on Sustainable Development : UNCSD) (UNCSD, 2001 อ้างถึงใน วิจิต หล่อจิระชุนท์กุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช, 2556) ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหา และความถูกต้อง

5. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ กระทำโดย นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item congruency)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ ค่า +1 หมายถึงข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน, ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และค่า -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนทรงคุณวุฒิ

โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อ จึงผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วดังมีรายชื่อต่อไปนี้

โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง ตำแหน่ง กรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.3 ท่าน ดาวไหล แก้วดวงดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและลงทุน แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

5.4 ท่าน คันทะลังสี ไชยะลาด ตำแหน่ง รองเจ้าเมืองเมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

5.5 ท่าน รุ่งทิพย์ วิไล ตำแหน่ง ที่ปรึกษาระดับนานาชาติแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

6. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ต้องมากกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามนั้นใช้ได้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ดังนี้

โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้ (รายละเอียดดังภาคผนวก)

- 1) ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .949
- 2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เท่ากับ .896
- 3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เท่ากับ .933

7. นำข้อคำถามที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป ค่าวิกฤต

ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (นพพร ณะชัยจันทร์, 2550, หน้า 22)

โดยได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามดังนี้ (รายละเอียดดังภาคผนวก)

- 1) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง 0.367-0.846
  - 2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ระหว่าง 0.367-0.846
  - 3) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ระหว่าง 0.391-0.846
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่นแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยขอรับข้อมูลแบบสอบถามคืนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 352 ฉบับ
3. ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ก่อนที่จะนำมาประมวลผล หากมีฉบับไหนไม่สมบูรณ์จะคัดออกและทำการเก็บเพิ่มให้ครบตามจำนวน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน
2. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าทางสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำอย่างไร เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการบริหารการพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาข้อค้นพบจากการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยแยกสถิติออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics)
  - 1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และแจกแจงความถี่ (Frequencies) บรรยายลักษณะของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
  - 1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ระดับ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  - 2) ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)
  - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test)

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) จะต้องทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมของชุมชน กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

การหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน

จากผลการวิจัย ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในทุก ๆ ด้าน ถ้าพบว่า ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ผู้วิจัยจะนำมาหาแนวทางพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน พิจารณาเสนอแนะแนวทางพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ประกอบด้วย

1. ท่าน เดตส์กตา มะนิค้ำ หัวหน้าแผนกแผนงานและการลงทุนแขวงคำม่วน
2. ท่าน ปีเต โกล หัวหน้าที่ปรึกษาแผนงานลาว/030 แขวงคำม่วน
3. ท่าน คันทะลังสี ชัยยะลาด รองเจ้าเมือง เมืองบัวละพา
4. ท่าน พูเวียง สีสุนทอน หัวหน้าห้องการแผนการเมืองบัวละพา
5. ท่าน อินแก้ว จันทะเทบ ผู้ประสานงานแผนงานลาว/030
6. ท่าน สมหมาย วิละพัน ที่ปรึกษาการเงินชนบทแผนงานลาว/030
7. ท่าน คำเผย ผงพานูลิต ที่ปรึกษาด้านพื้นฐานโครงสร้างแผนงานลาว/030

8. ท่าน นางอ่อนจัน ชัยยะแสง ประธานงานด้านพัฒนาชุมชนแผนงานลาว/
030

9. ท่าน คำพูน สอนโพ ผู้ประสานงานด้านเสริมสร้างความเข้มแข็ง
แผนงานลาว/030

10. ท่าน จันสะหมอน ไชทีเดต ประธานงานด้านพื้นฐานโครงสร้างแผนงาน
ลาว/030

เมื่อได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/
030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากผู้เชี่ยวชาญ
แล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่ม
ประเด็นนำเสนอเชิงพรรณนา เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผู้วิจัยได้ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล ไว้ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าสถิติทดสอบแบบที (t-test)
ANOVA	แทน การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of covariance)
F	แทน ค่าสถิติทดสอบแบบเอฟ (F- test)
df	แทน ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (sum of square)
MS	แทน ความแปรปรวน (mean of sum of square)
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
R ² Adj	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว

B	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์
β	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวพยากรณ์
TPAR	แทน ผลรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชน
PAR ₁	แทน การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมคิดรวมตัดสินใจ
PAR ₂	แทน การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ
PAR ₃	แทน การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมรับผลประโยชน์
PAR ₄	แทน การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมติดตามและประเมินผล
TDEV	แทน ผลรวมของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
DEV ₁	แทน ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนด้านสังคม
DEV ₂	แทน ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม
DEV ₃	แทน ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ
P	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ
Sig	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน แยกออกเป็น 6 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา
การบริหารการพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับรายละเอียดในแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพื้นที่อยู่อาศัย รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

(n = 352)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	203	57.67
- หญิง	149	42.33
2. อายุ		
- ไม่เกิน 30 ปี	15	4.26
- 31-45 ปี	91	25.85
- 46-60 ปี	230	65.34
- มากกว่า 60 ปี	16	4.55
3. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	244	69.32
- มัธยมศึกษา/ปวช.	101	28.69
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส.	7	1.99
- ปริญญาตรีขึ้นไป	0	0.00
4. อาชีพ		
- เกษตรกร	294	83.52
- ค้าขาย	28	7.95
- ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
- รับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน	15	4.26
- อาชีพอื่น ๆ	5	1.42

ตาราง 2 (ต่อ)

(n = 352)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ไม่เกิน 250,000 กีบ (ไม่เกิน 1,000 บาท)	70	19.89
- 250,001-500,000 กีบ (1,001-2,000 บาท)	159	45.17
- 500,001-1,000,000 กีบ (2,001-4,000 บาท)	101	28.69
- ตั้งแต่ 1,000,001 กีบขึ้นไป (ตั้งแต่ 4,001 บาทขึ้นไป)	22	6.25
6. พื้นที่อยู่อาศัย		
- โซนที่ 1	129	36.65
- โซนที่ 2	118	33.52
- โซนที่ 3	105	29.83
รวม	352	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ใน
แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
จำนวน 352 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 57.67
มีอายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 65.34 มีการศึกษาในระดับ
ประถมศึกษา จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 69.32 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน
294 คน คิดเป็นร้อยละ 83.52 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 250,001-500,000 กีบ (1,001-
2,000 บาท) จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 45.17 และอาศัยอยู่ในโซนที่ 1 จำนวน 129
คน คิดเป็นร้อยละ 36.65

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา
ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
รายละเอียดดังตาราง 3-7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา
ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมและรายด้าน

(n = 352)

ด้าน ที่	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1	ด้านรวมคิดรวมตัดสินใจ	2.75	0.54	ปานกลาง
2	ด้านรวมดำเนินการรวมปฏิบัติ	2.81	0.54	ปานกลาง
3	ด้านรวมรับผลประโยชน์	2.72	0.56	ปานกลาง
4	ด้านรวมติดตามและประเมินผล	2.74	0.52	ปานกลาง
	รวม	2.76	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วม
อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านรวมดำเนินการรวม
ปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.81$) รองลงมา คือ ด้านรวมคิดรวมตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.75$) ด้านรวมติดตาม
และประเมินผล ($\bar{X} = 2.74$) และด้านรวมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมคิดร่วมตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ (n = 352)

ข้อที่	ด้านร่วมคิดร่วมตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน	3.09	0.87	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.81	0.71	ปานกลาง
3	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชน	2.61	0.90	ปานกลาง
4	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน	2.57	0.77	ปานกลาง
5	ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน	2.68	0.75	ปานกลาง
รวม		2.75	0.54	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมคิดร่วมตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.09$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.81$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.57$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ โดยรวมและรายข้อ (n = 352)

ข้อที่	ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน	3.14	0.96	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.82	0.68	ปานกลาง
3	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.82	0.85	ปานกลาง
4	ท่านให้ความร่วมมือกับชุมชนโดยการเป็นคณะทำงานในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.67	0.75	ปานกลาง
5	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญเพื่อการพัฒนาชุมชน	2.62	0.81	ปานกลาง
รวม		2.81	0.54	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน ($\bar{X} = 3.14$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.82$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญเพื่อการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.62$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ (n = 352)

ข้อที่	ด้านร่วมรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน	2.70	0.79	ปานกลาง
2	ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน	2.75	0.74	ปานกลาง
3	ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน	2.76	0.87	ปานกลาง
4	ท่านได้มีโอกาสสร้างรายได้ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาชุมชน	2.67	0.83	ปานกลาง
รวม		2.72	0.56	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน ($\bar{X} = 2.76$) รองลงมา คือ ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้มีโอกาสสร้างรายได้ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.67$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมติดตามและประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

(n = 352)

ข้อที่	ด้านร่วมติดตามและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน	2.80	0.74	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน	2.89	0.79	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชน	2.67	0.74	ปานกลาง
4	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน	2.71	0.84	ปานกลาง
5	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบแก้ไข ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน	2.61	0.70	ปานกลาง
	รวม	2.74	0.52	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านร่วมติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน ($\bar{X} = 2.89$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 2.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบแก้ไข ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.61$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของ
แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายละเอียดดังตาราง
8-11

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว โดยรวมและรายด้าน

(n = 352)

ด้าน ที่	ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านสังคม	2.86	0.27	ปานกลาง
2	ด้านสิ่งแวดล้อม	2.78	0.25	ปานกลาง
3	ด้านเศรษฐกิจ	2.86	0.38	ปานกลาง
รวม		2.83	0.18	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ
ปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 2.86$) รองลงมา คือ
ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.86$) และด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.78$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ด้านสังคม โดยรวมและรายข้อ

(n = 352)

ข้อที่	ด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมผู้สูงอายุ	2.79	0.60	ปานกลาง
2	การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส	2.60	1.04	ปานกลาง
3	การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบ และนอกระบบของเยาวชน และวัยทำงานที่ขาด โอกาส	2.72	0.97	ปานกลาง
4	การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาระดับปฐมวัย โดยการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก	2.72	0.68	ปานกลาง
5	การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณี ที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น	3.23	0.79	ปานกลาง
6	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมอันดี ของครอบครัวและชุมชน	2.96	0.98	ปานกลาง
7	ชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรมในการ ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	2.81	0.80	ปานกลาง
8	การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ กีฬา ให้เด็กและ เยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา/ออกกำลังกาย	2.68	0.99	ปานกลาง
9	การส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง	3.05	0.72	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

(n = 352)

ข้อที่	ด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
10	การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง	3.08	0.57	ปานกลาง
11	ประชาชนมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ ของตน	2.77	1.20	ปานกลาง
รวม		2.86	0.27	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.23$) รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.08$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ($\bar{X} = 2.60$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ

(n = 352)

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนเพื่ออำนวยความสะดวก ปลอดภัยของถนนในการใช้สัญจรไปมา	2.64	1.17	ปานกลาง
2	การจัดเตรียมน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค	2.74	1.05	ปานกลาง
3	การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้เพียงพอและ การขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน	2.75	1.08	ปานกลาง
4	การขยายเขตไฟฟ้าส่องสว่างทั่วถึง มีการซ่อมแซม และบำรุงรักษาสมาเสมอ	3.01	0.85	ปานกลาง
5	การจัดการระบายน้ำ ภายในพื้นที่มีการระบายน้ำ ได้ดี	2.84	0.62	ปานกลาง
6	การรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	2.77	0.93	ปานกลาง
7	การรณรงค์ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย	2.51	1.07	ปานกลาง
8	มีสถานที่กำจัดขยะหรือมีสถานที่ฝังกลบ ขยะมูลฝอย	3.11	0.74	ปานกลาง
9	มีการวางแผนและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ เหมาะสม	2.75	0.56	ปานกลาง
10.	การจัดกิจกรรมการรณรงค์การปลูกต้นไม้ การดูแลรักษาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่	2.59	0.94	ปานกลาง
11	การรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2.90	0.76	ปานกลาง
รวม		2.78	0.25	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีสถานที่กำจัดขยะและหรือมีสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.11$) รองลงมาคือ การขยายเขตไฟฟ้าส่องสว่างทั่วถึง มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.01$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรณรงค์ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.51$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมและรายข้อ

(n = 352)

ข้อที่	ด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพด้วยความ ขยันหมั่นเพียร	2.96	0.62	ปานกลาง
2	ประชาชนในชุมชนมีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย	3.47	1.17	ปานกลาง
3	ประชาชนในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้าง การประหยัดคอตอคม	2.82	0.94	ปานกลาง
4	ประชาชนในชุมชนสร้างค่านิยมในการ พึ่งตนเอง เช่น การมีข้าว ผัก ปลาผลไม้ในท้องถิ่น เพื่อการ บริโภคในเบื้องต้น	2.90	0.80	ปานกลาง
5	ประชาชนในชุมชนปลูกผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภคในเบื้องต้นตามหลักเกษตรทฤษฎี ใหม่	2.68	1.14	ปานกลาง
6	ประชาชนในชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย	2.69	1.01	ปานกลาง
7	ประชาชนในชุมชนมีการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ในการพึ่งตนเอง	2.88	0.87	ปานกลาง
8	การส่งเสริมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ (ODOP)	2.54	1.16	ปานกลาง
9	การรวมกลุ่มอาชีพ การสร้างและขยายเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง	2.76	0.97	ปานกลาง
10	ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า	2.86	0.85	ปานกลาง
รวม		2.86	0.38	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนในชุมชนมีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมาคือ ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ($\bar{X} = 2.96$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP) ($\bar{X} = 2.54$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพื้นที่อยู่อาศัย รายละเอียดดังตาราง 12-18

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ

(n = 352)

ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)		T	P.
	ชาย (203 คน)	หญิง (149 คน)		
1. ดานสังคม	2.85	2.86	-.364	.716
2. ดานสิ่งแวดล้อม	2.79	2.77	.729	.466
3. ดานเศรษฐกิจ	2.84	2.88	-.847	.398
รวม	2.83	2.84	-.428	.669

จากตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตาม
คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ โดยใช้ค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า
ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน
ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030

เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ

(n = 352)

ประสิทธิผล การพัฒนาชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P.
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.043	3	.014	.201	.896
	ภายในกลุ่ม	24.964	348	.072		
	รวม	25.008	351			
ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.393	3	.131	2.191	.089
	ภายในกลุ่ม	20.789	348	.060		
	รวม	21.182	351			
ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.037	3	.012	.083	.969
	ภายในกลุ่ม	51.443	348	.148		
	รวม	51.479	351			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.069	3	.023	.730	.535
	ภายในกลุ่ม	11.013	348	.032		
	รวม	11.083	351			

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา

(n = 352)

ประสิทธิผล การพัฒนาชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P.
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.272	2	.136	1.918	.148
	ภายในกลุ่ม	24.736	349	.071		
	รวม	25.008	351			
ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.098	2	.049	.811	.445
	ภายในกลุ่ม	21.084	349	.060		
	รวม	21.182	351			
ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.034	2	.017	.114	.892
	ภายในกลุ่ม	51.446	349	.147		
	รวม	51.479	351			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.074	2	.037	1.169	.312
	ภายในกลุ่ม	11.009	349	.032		
	รวม	11.083	351			

จากตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ

(n = 352)

ประสิทธิผล การพัฒนาชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P.
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.176	4	.044	.616	.651
	ภายในกลุ่ม	24.831	347	.072		
	รวม	25.008	351			
ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.111	4	.028	.456	.768
	ภายในกลุ่ม	21.071	347	.061		
	รวม	21.182	351			
ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.964	4	.241	1.656	.160
	ภายในกลุ่ม	50.515	347	.146		
	รวม	51.479	351			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.137	4	.034	1.084	.364
	ภายในกลุ่ม	10.946	347	.032		
	รวม	11.083	351			

จากตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(n = 352)

ประสิทธิผล การพัฒนาชุมชน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P.
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.243	3	.081	1.139	.333
	ภายในกลุ่ม	24.764	348	.071		
	รวม	25.008	351			
ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.135	3	.045	.745	.526
	ภายในกลุ่ม	21.047	348	.060		
	รวม	21.182	351			
ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2.008	3	.669	4.707	.003*
	ภายในกลุ่ม	49.472	348	.142		
	รวม	51.479	351			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.313	3	.104	3.371	.019*
	ภายในกลุ่ม	10.770	348	.031		
	รวม	11.083	351			

จากตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ จึงทำการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's test) รายละเอียด ดังตาราง 16-17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's test)

(n = 352)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$(\bar{X})$	ไม่เกิน 250,000 กีบ	250,001-500,000 กีบ	500,001-1,000,000 กีบ	ตั้งแต่ 1,000,001 กีบ
		2.86	2.91	2.83	2.60
ไม่เกิน 250,000 กีบ	2.86		.05	.02	.26*
250,001-500,000 กีบ	2.91			.08	.31*
500,001-1,000,000 กีบ	2.83				.24
ตั้งแต่ 1,000,001 กีบ	2.60				

จากตาราง 17 เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในระดับต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่

1) ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 250,000 กีบ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 มากกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 1,000,001 กีบ ขึ้นไป

2) ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 250,001-500,000 กีบ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 มากกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 1,000,001 ขึ้นไป

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ในภาพรวม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe's test)

(n = 352)

รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	$(\bar{X})$	ไม่เกิน	250,001–	500,001–	ตั้งแต่
		250,000 กีบ	500,000 กีบ	1,000,000 กีบ	1,000,001 กีบ
		2.84	2.86	2.81	2.75
ไม่เกิน					
250,000 กีบ	2.84		.02	.03	.09
250,001–					
500,000 กีบ	2.86			.05	.11*
500,001–					
1,000,000 กีบ	2.81				.06
ตั้งแต่					
1,000,001 กีบ	2.75				

จากตาราง 18 เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านเศรษฐกิจ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในระดับต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 250,001–500,000 กีบ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 มากกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 1,000,001 ขึ้นไป

**ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายละเอียดดังตาราง 19-20

ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ใน
การศึกษา เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร
อิสระ ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก อาจส่งผลให้สมการ
ตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบ
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่า ตัวแปรอิสระสามารถคงอยู่ในสมการ
ตัวแบบได้ โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่า Sig. (2-tailed) หากค่า Sig.
(2-tailed) มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กัน ในทางตรงกันข้าม
หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์
กัน หลังจากนั้นจึงจะทำการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยจะพิจารณาจาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (อโนทัย ศรีวานิช, 2552)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.91-1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71-0.90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01-0.30 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง
ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
รายละเอียดดังตาราง 19

ตาราง 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตัวแปร	PAR ₁	PAR ₂	PAR ₃	PAR ₄	TPAR	DEV ₁	DEV ₂	DEV ₃	TDEV
Mean	2.75	2.81	2.72	2.74	2.76	2.86	2.78	2.86	2.83
PAR ₁	1	.644**	.326**	.257**	.746**	.070	.008	.075	.083
PAR ₂		1	.515**	.407**	.848**	.117*	.023	.024	.035
PAR ₃			1	.512**	.752**	.053	.034	.037	.038
PAR ₄				1	.702**	.013	.038	.059	.063
TPAR					1	.077	.039	.011	.030
DEV ₁						1	.052	.063	.535**
DEV ₂							1	.059	.488**
DEV ₃								1	.732**
TDEV									1

จากตาราง 19 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวม (TPAR) ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวม (TDEV)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวม (TPAR) กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวม (TPAR) กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวม (TDEV) ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อแรงในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงรายละเอียดดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชน
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตัวแปร	B	Std.error	(β)	t	P-value
(Constant)	2.811	.066		42.886	.000
ด้านรวมคิดรวมนัดตัดสินใจ	.034	.023	.104	1.498	.135
ด้านรวมดำเนินการรวมปฏิบัติ	.008	.025	.023	.299	.765
ด้านรวมรับผลประโยชน์	.024	.021	.077	1.148	.252
ด้านรวมติดตามและประเมินผล	.043	.022	.120	1.906	.057

$R^2 = .018$, $R^{2Adj} = .007$, $F = 1.629$, $Sig = .166$

จากตาราง 20 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการ
พัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว แสดงว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา
การบริหารการพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารการ
พัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว รายละเอียดดังตาราง 21

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด

(n = 352)

ผู้ตอบ/ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	จำนวนคน	ร้อยละ
-ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	192	54.55
-ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	160	45.45
รวม	352	100.00

จากตาราง 21 พบว่า ในจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 352 คน มีผู้ตอบ
แบบสอบถามปลายเปิด แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการ
พัฒนาการบริหารการพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 192 คน
คิดเป็นร้อยละ 54.55 ส่วนที่เหลือ จำนวน 160 คน เป็นผู้ที่ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด
คิดเป็นร้อยละ 45.45

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหาร
การพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว จากแบบสอบถามปลายเปิด สามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ
ได้ดังนี้

1. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
ในชุมชนทุกชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้อง ด้วยการสำรวจโดยใช้
แบบสอบถามหรือการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่แต่ละชุมชนพบกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึง
ปัญหา

2. ควรแก้ไขระบบไฟฟ้าสาธารณะ ประปา ในจุดที่มักเกิดความขัดข้องอยู่เสมอ ให้สามารถใช้งานให้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเขตชุมชน
3. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในเขต แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้รักษาความสะอาดท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอยให้เป็นที่อยู่อย่างต่อเนื่อง
4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรตรวจสอบและจัดบริการการสวัสดิการ เพื่อพัฒนา เด็ก สตรี คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้
5. ควรติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนสาธารณะ ทางแยก หรือใกล้ป่าทึบ ในบริเวณชุมชนเพื่อหลีกเลี่ยงการก่ออาชญากรรม
6. ควรจัดตั้งห้องสมุดเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ
7. ควรจัดโครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชุมชนอย่างทั่วถึง
8. ควรพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยการก่อสร้างและบำรุงรักษา ถนน เพื่ออำนวยความสะดวก สะดวก ปลอดภัยของถนน การใช้สัญจรไปมา
9. ควรจัดให้มีการซ่อมแซมดูแลรักษาถนนให้ใช้งานได้ดียิ่งอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง รีบแก้ไขถนนที่ชำรุด เพราะอาจจะเกิดอุบัติเหตุจากสภาพถนนที่ชำรุดทรุดโทรมได้
10. หน่วยงานราชการควรเข้ามาส่งเสริมการประกอบอาชีพ และการมีงาน ทำให้กับประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มากขึ้น

แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ที่พิจารณาเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านสังคม

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านสังคม พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

“รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา มีการจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ลดละเลิก อบายมุขในชุมชน มีคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมอันดีงาม ร่วมกันอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรตรวจสอบและจัดบริการการสวัสดิการ เพื่อพัฒนา เด็ก สตรี คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้และ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ กิจกรรมผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบของเยาวชน และวัยทำงานที่ขาดโอกาส รวมทั้งการส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐต้องจัดหาครูสอนเด็กให้เพียงพอทั้งคุณภาพและปริมาณ ต้องปลูกฝังจิตสำนึกการมีคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชน ต้องส่งเสริมการศึกษาต่ออย่างต่อเนื่องแก่เยาวชน ควรจัดสวัสดิการเงินค่าชดเชยการป่วย การว่างงานสำหรับวัยทำงาน ควรปรับโครงสร้างเงินเดือน ค่าแรงขั้นต่ำ ให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลควรจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟให้แก่ผู้ยากไร้ ควรจัดหางานหรือส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมให้กับผู้ยากไร้ ควรส่งเสริมความรู้และการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้แก่ประชาชน ควรพัฒนาสถานบริการสาธารณสุข ให้มีมาตรฐานและเพียงพอ ควรออกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดผังเมือง ควรส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นและละอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีประจำชาติ ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลทารกจนถึงวัยเด็กเล็ก การดูแลและพัฒนาเด็กในวัยเรียน การพัฒนาเยาวชน การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนวัยทำงาน การจัดสวัสดิการสังคมและดูแลกลุ่มผู้พิการ การส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงควรมีการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และควรมีการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีให้ประชาชนรักหวงแหนศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นและประเทศชาติ ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลควรส่งเสริมและพัฒนา เกี่ยวกับสวัสดิการวัยทำงาน การดูแลกลุ่มผู้พิการ การรณรงค์สร้างค่านิยม ลดละเลิกอบายมุข การแก้ไขความยากจนภาคประชาชน การสร้างสุขภาวะภูมิคุ้มกันโรค การส่งเสริมชุมชนจัดการตนเองที่เข้มแข็ง โดยการเพิ่มสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาล ควรส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่ปลูกฝังให้ประชาชนอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชาติ ศาสนา ในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลทารกตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงวัยเด็กเล็ก การดูแล และพัฒนาเด็กในวัยเรียน การพัฒนาเยาวชน การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนวัยทำงาน การส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรส่งเสริมและเพิ่มงบประมาณการจัดงานประเพณี วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดี เพื่อให้เยาวชนได้นำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมให้มากยิ่งขึ้นควรเพิ่ม งบประมาณส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยการสร้างอาชีพให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้มากขึ้น จัดวิทยากรที่มีความรู้อบรมเพื่อพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนมีรายได้เสริมมาก ยิ่งขึ้น ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานราชการควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลทารกตั้งแต่อยู่ใน ครรภ์มารดาจนถึงวัยเด็กเล็ก การดูแลและพัฒนาเด็กในวัยเรียน การพัฒนาเยาวชน การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนวัยทำงาน การจัดสวัสดิการสังคมและดูแลกลุ่มผู้พิการ การส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ให้มากขึ้น ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรส่งเสริมการบริหารการพัฒนาเมือง เกี่ยวกับสวัสดิการวัยทำงาน วิทยาลัยสถาบันครอบครัว การรณรงค์สร้างค่านิยม ลดละเลิกอบายมุข การแก้ไขความ ยากจนภาคประชาชนการสร้างสุขภาวะภูมิคุ้มกันโรค และการส่งเสริมชุมชนจัดการตนเอง ที่เข้มแข็ง ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

สรุป แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านสังคม ได้แก่ รัฐบาลและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิก อบายมุขในชุมชน มีคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมอันดีงาม ร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและ ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น ควรตรวจสอบและจัดบริการการสวัสดิการเพื่อพัฒนา เด็ก สตรี คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้และควรจัดสรร งบประมาณเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ กิจกรรมผู้พิการและ ผู้ด้อยโอกาสส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบของเยาวชนและ วิทยทำงานที่ขาดโอกาส รวมทั้งการส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพ และทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น

2. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านเศรษฐกิจ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนของ แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านเศรษฐกิจ พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

“การดำเนินการสำหรับการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รัฐบาล ควรจะมีงบประมาณสนับสนุน เช่น การฝึกอบรมการประกอบอาชีพ การให้ความรู้เกี่ยวกับ ประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งควรจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับประชาชนที่มีความต้องการ นำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ ควรคัดสรรจัดสรรอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ละกลุ่ม สถานะ และพื้นที่”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรดำเนินการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ และสหกรณ์
ควรดำเนินการออมทรัพย์อย่างตรงไปตรงมา และซื่อสัตย์ ตามหลักการธรรมาภิบาล
หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good governance) รัฐบาลควรกำหนดนโยบาย
ส่งเสริมให้ประชาชน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย ควรส่งเสริมให้ประชาชน
รู้จักประหยัด ใช้จ่ายเงินอย่างพอดีพองาม ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป และไม่ตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่ง
ผลิตภัณฑ์ (ODOP) ให้กับชุมชน โดยควรทำการวิเคราะห์ว่าในชุมชนมีวัตถุดิบอะไรบ้าง
ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไรบ้าง ผลผลิตในชุมชนมีจุดเด่นอะไรบ้าง ควรจัดทำข้อมูล
ระบบของการรวมกลุ่มอาชีพ จัดให้มีการประชุมเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้พบปะ พูดคุย
ปรึกษาหารือกัน ในการรวมกลุ่มอาชีพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะเข้ามาส่งเสริม
ความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการแปรรูปวัตถุดิบในชุมชน โดยควรเข้ามาอบรม ส่งเสริม
ความรู้ให้กับประชาชน วิเคราะห์ว่าในชุมชนมีวัตถุดิบอะไรบ้าง ที่จะสามารถนำมาแปรรูป
เพื่อเพิ่มมูลค่า”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรดำเนินการส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจและชี้ให้ประชาชนเห็นถึง
ความสำคัญและประโยชน์ของการประหยัดคอดออม ให้ประชาชนในชุมชนมีการจัดทำบัญชี
ครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ให้ประชาชนมีการประกอบอาชีพ
เสริม เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้ามา
สำรวจว่าในชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่จะพอส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นสินค้า
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้ และควรออกมาให้ความรู้แก่ประชาชนในการรวมกลุ่ม
ประกอบอาชีพเพื่อผลิตสินค้าในชุมชน รวมทั้งการให้ความรู้แก่ประชาชนในการแปรรูป
วัตถุดิบสินค้าทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่า อันจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน
ในชุมชน

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาล และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมเกษตรกรรม ให้ประชาชนปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน-ชุมชน ควรส่งเสริมและพัฒนาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP) ให้ได้มาตรฐาน และให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า และสามารถ เก็บไว้บริโภคไว้ได้นาน ๆ รวมทั้งควรส่งเสริมการผลิตอาหารให้เพียงพอกับการบริโภค ของคนในครัวเรือน ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและให้ความรู้ในด้านการจัดทำบัญชี ครัวเรือน การรวมกลุ่มอาชีพ ควรจัดหาตลาดสำหรับจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรแก่ ประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่า รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP) เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ (ODOP) และการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยการให้ความรู้ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้กับประชาชน จัดหาตลาด หรือสถานที่จำหน่ายให้กับ ประชาชน รวมทั้งควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถมาคอยเห็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพ และการดำเนินธุรกิจให้กับประชาชน รวมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในครัวเรือน ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลควรส่งเสริมและให้ความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชน ควรจัดหาตลาดสำหรับจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรแก่ประชาชน ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมทั้งการ ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน รวมทั้งการ สนับสนุนให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าในระดับชุมชน ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้ประชาชน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย เข้ามาสำรวจว่าในชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่จะพอส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนมีรายได้เสริมมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า จัดวิทยากรที่มีความรู้อบรมเพื่อพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนมีรายได้เสริมมากยิ่งขึ้น และควรจัดหาตลาด หรือสถานที่จำหน่ายสินค้าให้กับประชาชน รวมทั้งการสนับสนุนให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าในระดับชุมชน”
(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน โดยการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ประชาชนทุก ๆ อาชีพ และให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า และสามารถเก็บไว้บริโภคไว้ได้นาน ๆ รวมทั้งควรส่งเสริมการผลิตอาหารให้มีคุณค่าและเพียงพอกับการบริโภคของคนในครัวเรือน ฯลฯ”
(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

สรุป แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้ประชาชน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้ามาสำรวจว่าในชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่จะพอส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้จัดวิทยากรที่มีความรู้อบรมเพื่อพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนมีรายได้เสริมมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า จัดวิทยากรที่มีความรู้อบรมเพื่อพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนมีรายได้เสริมมากยิ่งขึ้น และควรจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายสินค้าให้กับประชาชน รวมทั้งการสนับสนุนให้ประชาชนมีการรวมกลุ่ม เพื่อผลิตสินค้าในระดับชุมชน

3. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนของ
แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ในด้านสิ่งแวดล้อม พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

“รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณ และเร่ง
ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านกายภาพโดยการก่อสร้างและบำรุงรักษาถนน
หนทางเพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยของถนน การใช้สัญญาณจราจรไปมา การขยายเขต
ไฟฟ้าส่องสว่างให้ทั่วถึง รวมทั้งให้มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสมาเสมอ ควรจัดสร้าง
ระบบประปาในครอบคลุมทุกพื้นที่”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลควรจัดสร้างระบบประปาในครอบคลุมชุมชนทุกชุมชน ระบบระบาย
น้ำในชุมชนต้องจัดสร้างให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนรักษาความสะอาดและ
ร่วมกันกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ และควรบำรุงรักษา ถนนหนทาง
เพื่ออำนวยความสะดวก ปลอดภัยของถนนหนทาง และควรมีมาตรการและออกกฎหมาย
ลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็น การทำลายสภาพแวดล้อมในชุมชนให้รุนแรงมาก
ขึ้น ฯลฯ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
ให้เพียงพอ และขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน ควรจัดสร้างสถานที่กำจัดขยะหรือสถานที่ฝัง
กลบขยะมูลฝอย และควรรณรงค์ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึง
ความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ร่วมกันรักษาความ
สะอาดในชุมชน

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐต้องสร้างถนนหนทางให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย และบำรุงรักษา ซ่อมแซมอยู่เสมอ ควรส่งเสริมแรงจูงใจให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎจราจร ควรจัดสร้างระบบ ประปาในครอบครัวครอบคลุมชุมชนทุกพื้นที่ ส่งเสริมให้ประชาชนรักษาความสะอาดและร่วมกัน กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ และควรบำรุงรักษา ซ่อมแซมถนนหนทาง ภายในชุมชนให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ และควรรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ร่วมใจ กันรักษาสีแกวเดอล้อม ทิ้งขยะให้เป็นที่ และปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ฯลฯ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรส่งเสริมการอนุรักษ์และเผยแพร่ปลูกฝังให้ประชาชนอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมและเพิ่มงบประมาณการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ประปา ระบบระบายน้ำในชุมชน ฯลฯ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชน ให้อุ้จ้กรักษาความสะอาดท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอยให้เป็นที่อย่างต่อเนือง ควรจัดสร้าง ระบบประปาในครอบครัวครอบคลุมชุมชนทุกพื้นที่ จัดสร้างระบบระบายน้ำในชุมชนให้มี ประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนรักษาความสะอาดและร่วมกันกำจัดขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ และควรบำรุงรักษา ซ่อมแซมถนนหนทาง ภายในชุมชนให้อยู่ใน สภาพดีอยู่เสมอ ฯลฯ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรมีการวางผังเมือง จัดการพื้นที่ย่านที่อยู่อาศัย พื้นที่ย่านการค้า พื้นที่ ตลาดสด พื้นที่ย่านเกษตรกรรม พื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม วัด และโบราณสถาน ให้มีความ ชัดเจน เหมาะสม ควรสร้างถนนหนทางให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย และบำรุงรักษา ซ่อมแซมอยู่เสมอ ควรจัดสร้างระบบประปาในครอบครัวครอบคลุมชุมชนทุกชุมชน ส่งเสริมให้ ประชาชนรักษาความสะอาด และควรบำรุงรักษา ถนนหนทาง เพื่ออำนวยความสะดวก ปลอดภัยของถนนหนทางอยู่เสมอ ฯลฯ

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและสร้าง จิตสำนึกให้ประชาชนรักษาความสะอาดท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอยให้เป็นที่อยู่อย่างต่อเนื่อง และควรมีมาตรการในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรดำเนินการก่อสร้างและบำรุงรักษา ถนนเพื่ออำนวยความสะดวก สะดวก ปลอดภัยของถนน การใช้สัญจรไปมา รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ประปา ระบบระบายน้ำในชุมชน และควรรณรงค์ส่งเสริมและ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเคารพกฎระเบียบทางสังคมอย่างเคร่งครัด ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณและเร่งดำเนินการ พัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านกายภาพโดยการก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนหนทาง เพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยของถนน การใช้สัญจรไปมา การขยายเขตไฟฟ้า ส่องสว่างให้ทั่วถึง รวมทั้งให้มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาส้วมและควรจัดสร้าง ระบบประปาในครอบคลุมทุกพื้นที่

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

สรุป แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณ และเร่งดำเนินการพัฒนาและแก้ไข ปัญหาด้านกายภาพโดยการก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนหนทางเพื่ออำนวยความสะดวก และปลอดภัยของถนน การใช้สัญจรไปมา การขยายเขตไฟฟ้าส่องสว่างให้ทั่วถึง รวมทั้ง ให้มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาส้วมและควรจัดสร้างระบบประปาในครอบคลุมทุกพื้นที่ ควรจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้เพียงพอ และขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน ควรจัดสร้าง สถานที่กำจัดขยะหรือสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย และควรรณรงค์ส่งเสริมและสร้าง จิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลดอัตราการเกิด ขยะมูลฝอย ร่วมกันรักษาความสะอาดในชุมชน

4. แนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพิ่มเติม

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนของ
แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
เพิ่มเติม พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

“รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและ
สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้ความสำคัญสะอาดท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอย
ให้เป็นที่อยู่อย่างต่อเนื่อง ควรตรวจสอบและจัดบริการการสวัสดิการเพื่อพัฒนา เด็ก สตรี
คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“ควรจัดโครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชุมชนอย่างทั่วถึง และควรเข้ามา
ส่งเสริมการประกอบอาชีพ และการมีงานทำให้กับประชาชนในเขตแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มากขึ้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
ในชุมชนทุกชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้อง ด้วยการสำรวจโดยใช้
แบบสอบถามหรือการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่แต่ละชุมชนพบกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึง
ปัญหาของประชาชนให้มากขึ้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตรวจสอบและจัดบริการการสวัสดิการเพื่อพัฒนา เด็ก สตรี คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้ ควรจัดโครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชุมชนอย่างทั่วถึง”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, สัมภาษณ์วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานปกครอง ควรที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้เห็นข้อดีข้อเสียของโลกาภิวัตน์ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสารทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานราชการภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามารณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญ และเห็นประโยชน์จากการติดตามข่าวสารบ้านเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี โดยยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมของศาสนา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่ อบรม ให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ชักชวน หรือสนับสนุนคนดีมีความสามารถในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน เป็นหูเป็นตาให้กับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐในการสนับสนุนคนดี และการป้องกันและจัดการคนที่เป็นภัยกับสังคม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7, สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองของรัฐบาลให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ดีโดยมุ่งเน้นไปที่คุณลักษณะสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันกับประชาชนในสังคม

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและปลูกฝังให้ประชาชนในชุมชนเคารพ กฎหมายบ้านเมือง มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น โดยควรเริ่มสร้างตั้งแต่วัยเด็ก ให้เป็นคนดี รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น และประพฤติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

“หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชนควรส่งเสริมและทำให้ประชาชน ในในชุมชนเคารพกฎหมายบ้านเมือง มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การมีระเบียบวินัยและ รับผิดชอบต่อหน้าที่ รับฟังความคิดเป็นขบกันและกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10, สัมภาษณ์วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563)

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีความ กระตือรือร้นในการติดตามข่าวสารทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ส่งเสริม ให้ประชาชนเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำ ให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเองส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนมีศีลธรรม และ จริยธรรม เคารพกฎหมายบ้านเมือง ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ในชุมชน ทุกชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม หรือการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่แต่ละชุมชนพบปะกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึงปัญหา ควรเพิ่ม การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้รักษาความสะอาด ท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอยให้เป็นที่ย่างต่อเนื่อง ควรตรวจสอบและจัดบริการการ สวัสดิการเพื่อพัฒนา เด็ก สตรี คนชราผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้ ควรจัดโครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชุมชนอย่างทั่วถึง และควรเข้ามาส่งเสริมการประกอบ อาชีพ และการมีงานทำให้กับประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” และผลของการวิจัยมีสาระสำคัญลำดับขั้นตอนของการวิจัยโดยสรุปดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 352 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 57.67 มีอายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 65.34 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 69.32 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 83.52 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 250,001-500,000 กีบ (1,001-2,000 บาท) จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 45.17 และอาศัยอยู่ในโซนที่ 1 จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 36.65

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.81$) รองลงมา คือ ด้านร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.75$) ด้านร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.74$) และด้านร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ

3. ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 2.86$) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.86$) และด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.78$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 จำแนกตามตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ จึงทำการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 250,001-500,000 กีบ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 มากกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 1,000,001 ขึ้นไป

5. การมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวม (TPAR) ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวม (TDEV)

การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

5. แนวทางในการพัฒนาการบริหารการพัฒนาหมู่บ้านของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนทุกชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้อง ด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามหรือการส่งเจ้าหน้าที่ลง

พื้นที่แต่ละชุมชนพบกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึงปัญหา ควรแก้ไขระบบไฟฟ้าสาธารณะ
 ประปา ในจุดที่มักเกิดความขัดข้องอยู่เสมอให้สามารถใช้งานได้ให้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่
 ประชาชนในเขตเทศบาล ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้
 ประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
 ประชาชนลาว ให้ความสำคัญสะอาดท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอยให้เป็นที่อยู่อย่างต่อเนื่อง
 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรตรวจสอบและจัดบริการการสวัสดิการเพื่อพัฒนา
 เด็ก สตรี คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่านี้ ควรจัดโครงการ
 ช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชุมชนอย่างทั่วถึง และหน่วยงานราชการควรเข้ามาส่งเสริมการ
 ประกอบอาชีพ และการมีงานทำให้กับประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา
 แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มากขึ้น รวมทั้งควรส่งเสริมให้
 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1.. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวม
 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
 ปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ
 ($\bar{X} = 2.81$) รองลงมา คือ ด้านร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.75$) ด้านร่วมติดตาม
 และประเมินผล ($\bar{X} = 2.74$) และด้านร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ
 ด้านร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อพิจารณา
 รายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ
 ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน รองลงมา คือ
 ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพย์สินเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญเพื่อการพัฒนา
 ชุมชน และด้านร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ
 พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชน
 ได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
 ในชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรม

โครงการพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้มีโอกาสสร้างรายได้ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพทรียา พลอยไป (2558)

ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาความคิดเห็นของ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา จุฬาราชฎูร์ (2560) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ของ องค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางสาว อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา เขียวเพกา (2560) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วน ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมิน และมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ และมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการ พัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 2.86$) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.86$) และด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.78$) ตามลำดับ

โดยด้านสังคม ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ ประชาชนในชุมชนลดละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

มีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีสถานที่กำจัดขยะและหรือมีสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย รองลงมา คือ การขยายเขตไฟฟ้าส่องสว่างทั่วถึง มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาส้วมที่เสมือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรณรงค์ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พ่วงทอง (2559) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ มีการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและด้านเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัมปนาท พรพรหมวินิจ (2559) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาชุมชนไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.89) โดยที่ด้านการบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของนโยบายที่อยู่ในระดับสูงสุดนั้นเนื่องจาก หน่วยงานเทศบาล และประชาชนมีความร่วมมือกันอย่างแท้จริงในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนด้านความยั่งยืนของวิถีสู่ชุมชนที่อยู่ในระดับต่ำสุดนั้น เนื่องจากประชาชนมีความพึงพอใจตามกระแส โลกาภิวัตน์ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดค่านิยมสากล โดยละเลยมิติความเป็นมนุษย์ส่งผลให้เกิดสภาพการเสีย คุณภาพของการพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูลย์ แก้วสุวรรณ (2558) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และพื้นที่อยู่อาศัย พบว่าความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน และจำแนกตามตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา

แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชัย อุทุมภิจมงคล (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหาร การพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ และด้านประสบการณ์ การดำรงตำแหน่งนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน จำแนกตามคุณลักษณะด้านอายุ พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านสังคม จำแนกตามคุณลักษณะด้านระดับการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการเมือง และ 2) ด้านกายภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ นิ่มตา และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษา การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจในการใช้บริการภาครัฐ กรณีศึกษา : สำนักงานเขตคูสิต ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของประชาชนจากการใช้บริการสำนักงานเขตคูสิต ด้านข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการเข้ารับบริการ ประเภทที่รับบริการ ที่แตกต่างกันมีความคาดหวังในการใช้บริการด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านระยะเวลา ด้านการติดต่อสื่อสาร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้น อายุและอาชีพที่ต่างกัน มีความคาดหวังในการใช้บริการแตกต่างกัน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการเข้ารับบริการ ประเภทที่รับบริการ ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านระยะเวลา ด้านการติดต่อสื่อสาร ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พวงทอง (2559) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน

ขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

4.. จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวม (TPAR) ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวม (TDEV) และการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนใหญ่ มีฐานะยากจนไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้พอกินในแต่ละวันกว่า 1.5 ล้านคนนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในเมืองและในชนบทมีจำนวนประมาณ 195,709 คน ร้อยละ 27.1 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ คนจนของประชาชนลาวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ คือ ประมาณร้อยละ 51 ของคนจนทั้งหมด รองลงมาอยู่ภาคกลางของประเทศร้อยละ 32 และภาคใต้มีคนจนร้อยละ 17 ประชากรส่วนใหญ่ขาดการศึกษา อาศัยอยู่ในเขตภูมิประเทศที่เข้าถึงยาก ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจการพัฒนาของรัฐ และเข้าไปไม่ถึงประชากรมากกว่าร้อยละ 80 ยังพึ่งพิงการเกษตรซึ่งอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งรวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนใหญ่ขาดการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมต่อการพัฒนา เพราะต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพให้พอกินในแต่ละวัน จึงไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนเท่าไร และคิดว่าการพัฒนาชุมชน เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือเป็นงานของหน่วยงานราชการ ที่จะต้องดำเนินการ ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์และรับนโยบายของรัฐบาลมากกว่า จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิศร ยืนยง (2561) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน

มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 84.40

5. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารการพัฒนาหมู่บ้าน ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนทุก ชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการ ด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม หรือการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่แต่ละชุมชนพบปะกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึงปัญหา ควรแก้ไข ระบบไฟฟ้าสาธารณะ ประปา ในจุดที่มักเกิดความขัดข้องอยู่เสมอให้สามารถใช้งานได้ ให้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเขตเทศบาล ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริม และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้ความสำคัญสะอาดท้องถิ่นและทิ้งขยะมูลฝอย ให้เป็นที่อย่างต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรตรวจสอบและจัดบริการการ สวัสดิการเพื่อพัฒนา เด็ก สตรี คนชราผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง และมากขึ้นกว่า นี้ ควรจัดโครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชุมชนอย่างทั่วถึง และหน่วยงานราชการควรเข้ามา ส่งเสริมการประกอบอาชีพ และการมีงานทำให้กับประชาชนในเขตแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มากขึ้น รวมทั้ง ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูลย์ แก้วสุวรรณ (2558) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มจังหวัดภาค กลางตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยการมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนา ประเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพรณ เจนสันติกุล (2556) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุมชนและเมือง: บทสำรวจเบื้องต้น ชุมชนและเมืองเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ ขึ้นจากแนวคิดที่ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” ซึ่งสรุปแนวทางการพัฒนาได้ดังนี้ 1) แนว ทางการพัฒนาชุมชน คือ การสร้างอำนาจในการกระจายทรัพยากรในชุมชนและการสร้าง ความไว้วางใจของกันและกัน กระตุ้นและสร้างการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและทำให้เกิดการยอมรับความเป็นตัวตนร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของทฤษฎีสองระบบ

2) แนวทางการพัฒนาเมือง คือ การวางแผนการใช้ที่ดิน/พื้นที่/ที่ทำงาน เพื่อจำกัดการขยายตัวของประชากรและนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การออกแบบอาคารหรือสิ่งก่อสร้างและวัสดุก่อสร้างที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และการสร้างพื้นที่สีเขียวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเมือง โดยหลักการพัฒนาชุมชนและเมืองมีองค์ประกอบร่วมกัน 2 ประการ 1) ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน 2) การเสริมพลังจากทุกภาคส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เนื่องจากกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การที่ประชาชนอยู่ร่วมกับความเจริญเติบโตและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันเพื่อประสานประโยชน์ร่วมกันในสังคมแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยประชาสัมพันธ์เชิญชวน และกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมมามีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน การทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญเพื่อการพัฒนาชุมชน รวมทั้งการติดตามตรวจสอบแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้มากขึ้น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้ประชาชนให้มีคุณภาพและทั่วถึงมากกว่าเดิม ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP) เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดกิจกรรมเวทีประชาคมให้เป็นแหล่งพบปะของชุมชน เพื่อการพบปะสังสรรค์พัฒนาชุมชน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน และการให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาชุมชนโดยเน้นรูปแบบการพัฒนาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของ

ชุมชนไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน
ทุกชุมชน ถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการ และส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่แต่ละชุมชน
พบปะกับประชาชน เพื่อให้เข้าถึงปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลและเป็นแนวทางในการพัฒนา
ชุมชน และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของ
แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
เช่น ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เป็นต้น

2.3 ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนา
ชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว

2.4 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วม
ของของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กัมปนาท พรพรมวินิจ. (2559). *ประสิทธิผลการนำนโยบายพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- คำไหว พรหมมหาไชย. (2552). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการประจำในสำนักงานกัฏฐมนตรีแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ประชาชนลาว. การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ป.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จักรกริช สังขมณี และคณะ. (2554). *การศึกษาการพัฒนาชนบทในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรอบคิดและวิธีการ*. รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการคณะรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จักรพงษ์ สงวนชม. (2549). *ภูมิปัญญาและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรดิน กรณีศึกษาหมู่บ้านกะเลา ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จินตนา สุขจรรย์นัท. (2556). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- _____. (2554). *การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- จินตวิริ์ เกษมสุข. (2559). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิม สุขเจริญ. (2557). *แรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชาติชาย ฅ เชียงใหม่ (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนการพัฒนาขององค์กรประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2557). *การบริหารการพัฒนาชนบทของค์การบริการส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร*. รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการ การพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2556). *การศึกษาทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบริเวณโรงไฟฟ้ากระบี่ ในเขตตำบลคลองขนาน ปากาสัย เขตตลิ่งชัน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่*. รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2549). *พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด*. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี..
- ธวัช มกรพงศ์. (2531). *ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศรา จันทร์เจริญสุข. (2555). *การพัฒนาแผนชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสันลมจอย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2556). *การพัฒนาชุมชนและเมือง: บทสำรวจเบื้องต้น*. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นิภาพร รัตนปริยานุช. (2556). *ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีด อำเภอเมืองชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *คู่มือการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2544). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- ประเวศ วะสี. (2550). *การเรียนรู้ใหม่ไปให้พ้นวิกฤต*. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- ปรีชา เปลี่ยนวงศ์สานต์. (2543). *นิเวศวิทยาการเมืองและมโนทัศน์แห่งความยั่งยืนยาวนาน*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานิสรา จรัสวิญญู. (2550). *การวางแผนและการจัดการโครงการ*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พรชัย เชื้อชูชาติ. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาล ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2544). *ทฤษฎีองค์การสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินิจ ลาภานานนท์. (2529). *บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือเล่ม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียงหทัย นิรมล. (2557). *สุขภาพองค์การของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ภรณ์ มหานนท์. (2529). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับ สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์.
- ภูสิทธิ์ ชันดีกุล. (2553). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนกับการพัฒนาชุมชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกปลือก.
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 2016-2030 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
เข้าถึงจาก https://www.matichon.co.th/education/news_203906.)
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). *การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วรวุฒิ พลະบุตร, (2548). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจรทางถนน ศึกษากรณีในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.* กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรัท พฤษภาทูลกันท์. (2550). ประสิทธิภาพและประสิทธิผล. [เว็บปลือก]. เข้าถึงได้จาก <http://peenet.blogspot.com/2008/07/efficiency-effectivenessadministrator.html>.
- วารสาร. *สารมิตรภาพไทย-ลาว* 14 (2) (เมษายน - มิถุนายน 2550) หน้า 23.
- วิฑูลย์ แก้วสุวรรณ. (2558). *การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ รป.ด. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิชิต หล่อจ๊ะระชุนท์กุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช. (2556). *การพัฒนาต้งขึ้นและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับภาคของประเทศไทย*. รายงานการวิจัยคณะสถิติประยุกต์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิภา ประดิษฐ์ผลพานิช. (2550). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การสื่อสาร โครงการนักสื่อสารเทคโนโลยีชีวภาพ.
- วิไลวรรณ พ่วงทอง. (2559). *ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. การศึกษาอิสระ รป.ม. นครปฐม: วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2553). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน พิมพ์ครั้งที่ 5*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- สมชาย หิรัญกิตติ. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์. (2551). *การวิเคราะห์การก่อเกิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ปฏิธานนิยม และหลังปฏิธานนิยม*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2525). *สังคมไทยแนวทางวิจัยและพัฒนา*. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2550). *เอกสารการสอน
ชุดวิชา การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบท*. นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สีสะหวัน วงศ์กัตัญญ. (2014). *ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเอง
ของประชาชน กลุ่มครัวเรือนทำไร่หมุนเวียน: กรณีศึกษาบ้านโนนสมบูรณ์
เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
วิทยานิพนธ์สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร
- สุพัฒน์ กองศรีมา. (2552). *ประสิทธิผลการดำเนินงานกองทุนสุขภาพขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาอิสระ สศ.ม. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2550). *การวางแผนและการบริหารโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุภิญญา อนุกานนท์. (2547). *เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทีพีเอ็น เพรส.
- สุเมธ พุทธนันท์เมธา. (2549). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กรณีศึกษา
โรงเรียนบ้านป่าหนาม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บุรีรัมย์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุวิดา ตันตพรศาสน์. (2559). *รูปแบบการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ
บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงจันทน์ แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว (สปป.ลาว)*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2550). *ข้าแผ่นดินสอนลูก*. กรุงเทพฯ: มติชน.

- โสภณ โสภโณ. (2540). *พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม: ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเจ้าคณะแขวงในกรุงเทพมหานครกับเจ้าคณะตำบลในต่างจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรรถัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- อรรถัย ก๊กผล และฉัตรระวี กิติโยดม. (2555). *บทวิเคราะห์ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อรพินท์ สพิโชคชัย. (2550). *การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อรุณ จิรวัดมนกุล. (2552). *ชีวิตสถิติสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานา.
- อนันท์ งามสะอาด. (2551). *ประสิทธิภาพ (Efficiency) และ ประสิทธิภาพ (Effective) ต่างกันอย่างไร*. เข้าถึงจาก: http://www.sisat.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=187%.
- อนุชา พิมายนอก. (2557). *ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- อามาล ภัคดีธรรม นิมิวิไลทรัพย์. (2558). *การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านดอยช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลวาปี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อิสระ บุญญฤทธิ์. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ สมรรถนะบรรยากาศองค์การ และประสิทธิผลของหัวหน้างานระดับต้น*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอนก ฅ นคร. (2538). *ประสิทธิผลการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลในกรุงเทพ*. ภาคนิพนธ์พัฒนาสังคมมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- Bell, D. and M. Jayne. (2010). The creative countryside: Policy and practice in the UK rural cultural economy. *Journal of Rural Studies*: 1–10.
- Caplow, T. (1964). *Principles of Organization*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Christina M. Blumel. (2001). *Foreign Aid, Donor Coordination and the Pursuit of Good Governance (Kenya)*. PhD. Dissertation. Maryland: University of Maryland.
- Cohen, John M and Norman T Uphoff. (1977). "Participation's Place in Rural Development: Seeking clarity Through Specificity". *World Development*. 1977.
- Fara Azmat. (2000). *Good governance and market-based reforms: a study of Bangladesh*. Australia: Monash Governance Research Unit.
- Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. (1982). *Organizations: Behavior structure and Processes*. (4th ed.), Austin, TX: Business Publications.
- Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (1991). *Educational administrations: theory research and Practice*. (4th ed.) New York: McGraw, Hill Book Company.
- Markusen A. (2004). Targeting Occupations in Regional and Community Economic Development. *Journal of the American Planning Association*. 70(3): 253–268.
- Moorhead. G. & Griffin. R.W., (2001). *Organizational Behavior: Managing People and Organization*. Boston: Houghton Mifflin Co.
- Mosley, D. C. (1996). *Management concept and practices*. New York: Harper–Collins.
- Mott, P.E. (1972). *The Characteristic of Effective Organization*. New York: Harper and Row.
- Owens, Robert G. (1991). *Organizational Behavior in Education*. 4 th ed. New Jersey: Prentice – Hall. Inc.
- Parsons, T. (1960). *Structure and Process in Modern Societies*. New York: The Press Clench.
- Phang Kosal และ ศิริพน โปธิธำภา. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตำบลสวายปรอเตียล อำเภอสะอาง จังหวัดกันดาล ราชอาณาจักรกัมพูชา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

Price, J.L. (1968). *Organizational Effectiveness: An Inventory of Propositions*.

Homewood, Ill: Richard D Irwin, Inc.

Seiler. (1967). *Systems Analysis In Organization Behavior*. Homewood, Ill: Richard

D.Irwin, Inc.

UNCSD. (2001). *Indicators of Sustainable Development: Guideline and Methodologies*.

United Nations: New York.

World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our Common*

Future. New York: Oxford University Press.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork:

Harper and Row Publication.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาพรรณ สวัสดิ์โรสง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวตติกา พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๔๒๖๔๒๓๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/๐๓๐ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพ็ชรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวตติกา พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +๘๕๖ ๒๐ ๒๓๔๑ ๑๓๓๓

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว 0621.12/ว 853

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
680 ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร 47000

30 กันยายน 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ท่านรุ่งทิพย์ วิไล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 1 ชุด
2. เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวตติกา พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา 60426423102 ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวหลวง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ตติกา พะจันทอน)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 4297 0229

โทรสาร 0 4297 0032

ผู้ประสานงาน นางสาวตติกา พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +856 20 2341 1333

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว 0621.12/ว 853

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
680 ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร 47000

30 กันยายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ท่านคณบดีคลังสี ไชยะลาด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 1 ชุด
2. เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวดิกคำ พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา 60426423102 ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 4297 0229

โทรสาร 0 4297 0032

ผู้ประสานงาน นางสาวดิกคำ พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +856 20 2341 1333

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิมมงคล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวตติศา พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๕๒๖๔๒๓๑๐๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/๐๓๐ เมืองบัวหลา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรชญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวตติศา พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +๘๕๖ ๒๐ ๒๓๔๑ ๑๓๓๓

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

- ที่ อว 0621.12/ว 853

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
680 ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร 47000

30 กันยายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ท่านดาวไหล แก้วดวงดี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 1 ชุด
2. เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวติ๊กคำ พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา 60426423102 ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 4297 0229

โทรสาร 0 4297 0032

ผู้ประสานงาน นางสาวติ๊กคำ พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +856 20 2341 1333

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว 0621.12/ว 965

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
680 ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร 47000

2 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน นายบ้านสร้างฟอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวติ๊กคำ พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา 60426423102 ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว /030 เมืองบัวหลวง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรชัยคุณกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 4397 0229

โทรสาร 0 4397 0032

ผู้ประสานงาน นางสาวติ๊กคำ พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +856 20 2341 1333

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว 0621.12/ว 993

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
680 ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร 47000

10 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าแผนกแผนการและการลงทุน แขวงคำม่วน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวตติศา พะจันทอน รหัสประจำตัวนักศึกษา 60426423402 ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว 1030 เมืองบัวหลา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศพิศาล เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักวิชาการศึกษาในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ตติกันต์ เพ็ชรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 4297 0229

โทรสาร 0 4297 0032

ผู้ประสานงาน นางสาวตติศา พะจันทอน โทรศัพท์เคลื่อนที่ +856 20 2341 1333

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล ตำแหน่ง ประธาน
กรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง ตำแหน่ง กรรมการ
บริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร
3. ท่าน ดาวไหล แก้วดวงดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและลงทุน
แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. ท่าน คันทะลังสี ไชยะลาด ตำแหน่ง รองเจ้าเมืองเมืองบัวสะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
5. ท่าน รุ่งทิพย์ วิไล ตำแหน่ง ที่ปรึกษาระดับนานาชาติแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

รายนามผู้เชี่ยวชาญแนวทางในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน

1. ท่าน เดดลัดดา มะณีคำ หัวหน้าแผนกแผนงานและการลงทุนแขวงคำม่วน
2. ท่าน ปีเต โกล หัวหน้าที่ปรึกษาแผนงานลาว/030 แขวงคำม่วน
3. ท่าน คันทะลังสี ชัยยะลาด รองเจ้าเมือง เมืองบัวสะพา
4. ท่าน พูเวียง ลีสุนทอน หัวหน้าหอการแผนการเมืองบัวสะพา
5. ท่าน อินแก้ว จันทะเทบ ผู้ประสานงานแผนงานลาว/030
6. ท่าน สมหมาย วิละพัน ที่ปรึกษาการเงินชนบทแผนงานลาว/030
7. ท่าน คำเผย ผงพานุสิต ที่ปรึกษาด้านพื้นฐานโครงสร้างแผนงานลาว/030
8. ท่าน นางอ่อนจัน ชัยยะแสง ประสานงานด้านพัฒนาชุมชนแผนงานลาว/030
9. ท่าน คำพูนวัน สอนโพ ผู้ประสานงานด้านเสริมสร้างความเข้มแข็ง

แผนงานลาว/030

10. ท่าน จันสะหมอน ไชทีเดด ประสานงานด้านพื้นฐานโครงสร้างแผนงานลาว/

030

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รหัสของแบบสอบถาม

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน
ของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” คำตอบจากแบบสอบถามฉบับนี้จะใช้ประกอบการทำวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่
  - ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  - ตอนที่ 3 ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

นางตีกคำ พะจันทอน

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่น 10

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ไม่เกิน 30 ปี

2. 31-45 ปี

3. 46-60 ปี

4. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมศึกษา/ปวช.

3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส.

4. ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพ

1. เกษตรกร

2. ค้าขาย

4. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ

5. รับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน

6. อาชีพอื่น ๆ (โปรดระบุ .....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ไม่เกิน 250,000 กีบ (ไม่เกิน 1,000 บาท)

2. 250,001-500,000 กีบ (1,001-2,000 บาท)

3. 500,001-1,000,000 กีบ (2,001-4,000 บาท)

4. ตั้งแต่ 1,000,001 กีบ ขึ้นไป (ตั้งแต่ 4,001 บาท ขึ้นไป)

6. พื้นที่อยู่อาศัย

1. โซนที่ 1

2. โซนที่ 2

3. โซนที่ 3

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง ท่านมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับมากที่สุด
เพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
ซึ่งกำหนดระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วม		ระดับการมีส่วนร่วม				
		5 (มาก ที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
รวมคิดรวมตัดสินใจ						
1	ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่อง ต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน					
2	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนา ชุมชน					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการ พัฒนาชุมชน					
4	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรม โครงการพัฒนาชุมชน					
5	ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหาของชุมชน					

การมีส่วนร่วม		ระดับการมีส่วนร่วม				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
รวมดำเนินการรวมปฏิบัติ						
6	ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน					
7	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน					
8	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน					
9	ท่านให้ความร่วมมือกับชุมชนโดยการเป็นคณะทำงานในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน					
10	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญเพื่อการพัฒนาชุมชน					
รวมรับผลประโยชน์						
11	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน					
12	ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน					
13	ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน					
14	ท่านได้มีโอกาสสร้างรายได้ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาชุมชน					

การมีส่วนร่วม		ระดับการมีส่วนร่วม				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
รวมติดตามและประเมินผล						
15	ท่านมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน					
16	ท่านมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน					
17	การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชน					
18	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน					
19	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาชุมชน					

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของ แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับประสิทธิผล ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด

ประเด็น/ข้อถาม การพัฒนาชุมชน	ระดับประสิทธิผล				
	5 (มาก ที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
ด้านสังคม					
1 การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ					
2 การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส					
3 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบของเยาวชน และวัยทำงานที่ขาดโอกาส					
4 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาระดับปฐมวัย โดยการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

	ประเด็น/ข้อถาม การพัฒนาชุมชน	ระดับประสิทธิผล				
		5 (มาก ที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
5	การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและ ประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น					
6	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ ศีลธรรมอันดีของครอบครัวและชุมชน					
7	ชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
8	การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ กีฬา ให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม กีฬา/ออกกำลังกาย					
9	การส่งเสริมบริการสาธารณสุข ให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง					
10	การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง					
11	ประชาชนมีความพึงพอใจในชีวิตและ ความเป็นอยู่ของตน					
ด้านสิ่งแวดล้อม						
12	การก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนเพื่ออำนวยความสะดวก ความสะดวก ปลอดภัยของถนนในการใช้ สัญจรไปมา					
13	การจัดเตรียมน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค บริโภค					
14	การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้ เพียงพอและการขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน					

	ประเด็น/ข้อถาม การพัฒนาชุมชน	ระดับประสิทธิผล				
		5 (มาก ที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
15	การขยายเขตไฟฟ้าส่องสว่างทั่วถึง มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสมาเสมอ					
16	การจัดการระบายน้ำ ภายในพื้นที่มีการ ระบายน้ำได้ดี					
17	การรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบ ในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล					
18	การรณรงค์ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย					
19	มีสถานที่กำจัดขยะและหรือมีสถานที่ฝัง กลบขยะมูลฝอย					
20	มีการวางแผนและควบคุมการใช้ประโยชน์ ที่ดินได้เหมาะสม					
21	การจัดกิจกรรมการรณรงค์การปลูกต้นไม้ การดูแลรักษาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่					
22	การรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึง ความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
ด้านเศรษฐกิจ						
23	ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพด้วยความ ขยันหมั่นเพียร					
24	ประชาชนในชุมชนมีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย					
25	ประชาชนในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้าง การประหยัดคอดออม					
26	ประชาชนในชุมชนสร้างค่านิยมในการ พึ่งตนเอง เช่น การมีข้าว ผัก ปลาผลไม้ ในท้องถิ่น เพื่อการบริโภคในเบื้องต้น					

ประเด็น/ข้อถาม การพัฒนาชุมชน		ระดับประสิทธิผล				
		5 (มาก ที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
27	ประชาชนในชุมชนปลูกผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภคในเบื้องต้นตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่					
28	ประชาชนในชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ – รายจ่าย					
29	ประชาชนในชุมชนมีการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ในการพึ่งตนเอง					
30	การส่งเสริมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP)					
31	การรวมกลุ่มอาชีพ การสร้างและขยายเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง					
32	ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า					

ตอนที่ 4 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา**
การบริหารการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา
การบริหารการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างไรบ้าง โปรดระบุ

1. ด้านสังคม

.....
.....
.....
.....

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

.....
.....
.....
.....

3. ด้านเศรษฐกิจ

.....
.....
.....
.....

4. ด้านอื่น ๆ

.....
.....
.....
.....

*****

ภาคผนวก
สรุปค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

2. รวมดำเนินการร่วมปฏิบัติ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

3. รวมรับผลประโยชน์

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

4. รวมติดตามและประเมินผล

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ด้านสังคม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

3. ด้านเศรษฐกิจ

ข้อที่	ลำดับความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา
การบริหารการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ด้านสังคม

ข้อที่	ระดับนี้ความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ระดับนี้ความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

3. ด้านเศรษฐกิจ

ข้อที่	ระดับนี้ความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

4. ด้านอื่น ๆ

ข้อที่	ระดับนี้ความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงาน ลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น	แปลผล
1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	.896	ใช้ได้
1.1 รวมคิดรวมนัดตัดสินใจ	.850	ใช้ได้
1.2 รวมดำเนินการรวมปฏิบัติ	.927	ใช้ได้
1.3 รวมรับผลประโยชน์	.873	ใช้ได้
1.4 รวมติดตามและประเมินผล	.902	ใช้ได้
2 ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	.933	ใช้ได้
2.1 ดานสังคม	.963	ใช้ได้
2.2 ดานสิ่งแวดล้อม	.854	ใช้ได้
2.3 ดานเศรษฐกิจ	.812	ใช้ได้
ภาพรวมทั้งฉบับ	.949	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

*****

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของแผนงาน
ลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก
รวมคิดรวมตัดสินใจ		
1	ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน	.434
2	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน	.367
3	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชน	.365
4	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน	.429
5	ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน	.451
รวมดำเนินการรวมปฏิบัติ		
1	ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน	.781
2	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	.770
3	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	.846
4	ท่านให้ความร่วมมือกับชุมชนโดยการเป็นคณะทำงานในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	.701
5	ท่านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในโอกาสสำคัญเพื่อการพัฒนาชุมชน	.698

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก
รวมรับผลประโยชน์		
1	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน	.771
2	ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน	.783
3	ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน	.677
4	ท่านได้มีโอกาสสร้างรายได้ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาชุมชน	.617
รวมติดตามและประเมินผล		
1	ท่านมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน	.638
2	ท่านมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน	.662
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชน	.771
4	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน	.783
5	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน	.677

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของแผนงานลาว/030
เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประเด็น/ขอคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก
ด้านสังคม		
1	การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ	.617
2	การให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส	.638
3	การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบของเยาวชน และวัยทำงานที่ขาดโอกาส	.781
4	การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาระดับปฐมวัย โดยการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.770
5	การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น	.846
6	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมอันดีของครอบครัวและชุมชน	.701
7	ชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.698
8	การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ กีฬา ให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา/ออกกำลังกาย	.778
9	การส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง	.741
10	การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง	.821
11	ประชาชนมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ของตน	.804

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก
ด้านสิ่งแวดล้อม		
1	การก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนเพื่ออำนวยความสะดวกปลอดภัยของถนนในการใช้สัญจรไปมา	.491
2	การจัดเตรียมน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค	.439
3	การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้เพียงพอและการขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน	.496
4	การขยายเขตไฟฟ้าสองสวางทั่วถึง มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสมาเสมอ	.439
5	การจัดการระบายน้ำ ภายในพื้นที่ที่มีการระบายน้ำได้ดี	.407
6	การรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	.487
7	การรณรงค์ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย	.403
8	มีสถานที่กำจัดขยะและหรือมีสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย	.464
9	มีการวางแผนและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินได้เหมาะสม	.498
10	การจัดกิจกรรมการรณรงค์การปลูกต้นไม้ การดูแลรักษา เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่	.496
11	การรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	.698

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก
ด้านเศรษฐกิจ		
1	ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร	.778
2	ประชาชนในชุมชนมีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย	.741
3	ประชาชนในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้างการประหยัดอด ออม	.821
4	ประชาชนในชุมชนสร้างค่านิยมในการ พึ่งตนเอง เช่น การมี ข้าว ผัก ปลาผลไม้ในท้องถิ่น เพื่อการบริโภคในเบื้องต้น	.804
5	ประชาชนในชุมชนปลูกผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภค ในเบื้องต้นตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่	.391
6	ประชาชนในชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย	.439
7	ประชาชนในชุมชนมีการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ในการ พึ่งตนเอง	.496
8	การส่งเสริมสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ODOP)	.439
9	การรวมกลุ่มอาชีพ การสร้างและขยายเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง	.407
10	ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า	.487

ภาคผนวก ช
แบบแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางติ๊กคำ พะจันทอน
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2526
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 076 หมู่ 7 บ้านโพนสนาม เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โทรศัพท์ 8562023429887
ตำแหน่งปัจจุบัน	ที่ปรึกษาพัฒนาชุมชน
สถานที่ทำงาน	แผนงานลาว/030 เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมจอมทอง เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
พ.ศ. 2541	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาท่าแขก เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
พ.ศ. 2546	ปริญญาตรี วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
พ.ศ. 2563	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ราชอาณาจักรไทย
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2550-2557	ผู้ช่วยโครงการศุภนิมิต แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
พ.ศ. 2557-2560	วิชาการทางด้านการเงินจุลภาค บริษัท ภูเปี้ยไม้หนึ่ง แขวงไชยสมบูรณ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พ.ศ. 2560
ถึงปัจจุบัน

ที่ปรึกษาพัฒนาชุมชน
แผนงานลาว/030 เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร